

A. INTRODUCERE	2
B. STRATEGIA DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ A JUDEȚULUI HARGHITA	5
I. ANALIZA SWOT.....	5
1. STRUCTURA TERITORIULUI.....	5
1.2. PATRIMONIUL NATURAL ȘI CULTURAL CONSTRUIT	11
1.3. REȚEAUA DE LOCALITĂȚI.....	14
1.4. INFRASTRUCTURI TEHNICE.....	18
2. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ.....	22
3. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR.....	25
4. CONTEXTUL SUPRATERITORIAL.....	27
II. OBIECTIVELE STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SPAȚIALA A TERITORIULUI JUDEȚETAN.....	29
1. STRUCTURA TERITORIULUI.....	29
1.1.1. PROTECȚIA ȘI CONSERVAREA FACTORILOR DE MEDIU	29
1.1.2. ZONELE DE RISC NATURAL.....	33
1.1.3. GESTIUNEA DEȘEURILOR	34
1.2. PATRIMONIUL NATURAL ȘI CULTURAL CONSTRUIT	37
1.2.1. PATRIMONIUL NATURAL.....	37
1.2.2. PATRIMONIUL CULTURAL CONSTRUIT.....	41
1.2.2.1. Cadrul general privind conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural în România.....	41
1.2.2.2. Direcții și recomandări specifice pentru protejarea și conservarea monumentelor istorice.....	43
1.2.2.3. Propuneri de valorificare a patrimoniului cultural, trasee culturale.....	47
1.3. REȚEAUA DE LOCALITĂȚI.....	51
1.3.1. STRUCTURA REȚELEI DE LOCALITĂȚI.....	51
1.3.2. INFRASTRUCTURA SOCIO – ECONOMICĂ	54
1.3.3. LOCUIREA	55
1.4. INFRASTRUCTURI TEHNICE.....	56
1.4.1. REȚELE DE TRANSPORT	56
1.4.2. GOSPODĂRIREA APELOR	58
1.4.2.1. AMENAJAREA BAZINELOR HIDROGRAFICE.....	58
1.4.3. LUCRĂRI DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCiare.....	61
1.4.4. REȚELE ENERGETICE.....	61
1.4.4.1. ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ.....	61
1.4.4.2. ALIMENTAREA CU ENERGIE TERMICĂ	63
1.4.4.3. ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE ȘI REȚELE DE TRANSPORT GAZE NATURALE	63
1.4.5. REȚELE DE TELECOMUNICAȚII.....	64
1.5. ZONIFICAREA TERITORIULUI.....	65
2. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ.....	66
2.1. POTENȚIALUL DEMOGRAFIC.....	66
2.2. RESURSE UMANE	67
3. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR.....	69
3.1. ACTIVITĂȚI ALE SECTORULUI PRIMAR	69
3.2. ACTIVITĂȚI ALE SECTORULUI SECUNDAR	71
3.3. ACTIVITĂȚI ALE SECTORULUI TERȚIAR	74
4. CONTEXTUL SUPRATERITORIAL.....	76
III. BIBLIOGRAFIE	80

A. INTRODUCERE

Documentația **Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Harghita** este elaborat de un consorțiu format din SC HALCROW ROMANIA SRL și INCERC -URBANPROIECT, având ca beneficiar și utilizator Consiliul Județean Harghita.

Proiectul se constituie într-o documentație de amenajarea teritoriului a cărei necesitate este stabilită conform prevederilor Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului.

Planul de Amenajare a Teritoriului Județean are caracter director și reprezintă expresia spațială a programului de dezvoltare socio-economică a județului pe o perioadă de timp scurtă, medie și de largă perspectivă. Strategia de dezvoltare spațială va viza un orizont temporal de 15 ani, căruia îi corespund propuneri și un program de măsuri etapizat pe termen scurt și mediu (5 ani), mediu și lung (10 ani) și de perspectivă (15 ani).

Teritoriul de referință al documentației este Județul Harghita.

Județul face parte din Regiunea Centru, împreună cu județele: Alba, Brașov, Covasna, Mureș și Sibiu; aflându-se la marginea de est a Ardealului. Județele vecine sunt: județul Suceava la Nord; Neamț și Bacău la Est; Covasna și Brașov la Sud; Mureș la Vest.

Pentru analiza teritoriului și strategia de dezvoltare spațială a Județul Harghita se va avea în vedere corelarea în plan zonal cu Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru, cu programele operationale sectoriale și cu documentele europene care privesc România ca țară membra UE.

Prevederile Planului de Amenajare a Teritoriului Județean aprobat devin obligatorii pentru celelalte planuri de amenajare a teritoriului de nivel teritorial inferior și a celor de urbanism.

Lucrarea constă într-un ansamblu de piese scrise și desenate întocmite conform „Metodologiei de elaborare a documentațiilor de amenajare a teritoriului” — vol. I., Cap. IX secțiunea 2 și se va elabora în concordanță cu prevederile legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul”. Redactarea pieselor desenate este realizată în sistem Sistem Informațional Geografic (GIS ARC View) coordonate Stereo 70.

Lucrarea este prezentată etapizat având următoarele faze de proiectare:

▪ **Faza I — Studii de fundamentare, Analiza și diagnoza**

Prin studiile de fundamentare și analiza-diagnoza se urmărește identificarea elementelor care condiționează dezvoltarea teritoriului și se efectuează pe componentele cantitative și calitative ale caracteristicilor economico-sociale și de mediu, grupate pe domenii-țintă, cu evidențierea disfuncționalităților și problemelor specifice.

Alt scop al acestei faze este și formularea diagnosticului prospectiv al dezvoltării teritoriale a județului, structurat pe domeniile-țintă și componentele acestora, pe baza problemelor și disfuncționalităților identificate în faza anterioară, cât și a tendințelor majore care se manifestă în teritoriu. Prin diagnosticul prospectiv se urmărește investigarea și estimarea condițiilor viitoare ale fenomenelor și proceselor aparținând domeniilor diagnosticate, pentru evidențierea problemelor și oportunităților legate de desfășurarea acestora. Problemele, respectiv oportunitățile, vor fi raportate la necesitățile și obiectivele colectivităților.

▪ Faza II - Strategia de dezvoltare spațială a județului și programul de măsuri

Strategia cuprinde obiectivele generale și specifice care vizează dezvoltarea teritoriului pe termen lung. Acestea au un **caracter principal** și asigură **orientarea spre dezvoltare a teritoriului județean** și coerența strategiilor sectoriale și teritoriale de nivel inferior, prin însușirea și coroborarea acestora. Strategia are caracter sintetic și democratic în vederea utilizării cât mai eficiente a potențialului teritoriului județean și a inițiativelor locale.

Obiectul **Fazei a II-a** îl constituie elaborarea *Strategiei de amenajare a teritoriului județean* și cuprinde un set de obiective strategice generale care vizează dezvoltarea județului în plan teritorial pe termen lung, respectiv anul 2025. **Caracterul obiectivelor este principal** și asigură orientarea spre o dezvoltare optimă a teritoriului județean.

Strategia are ca repere în timp o perioadă scurtă, de 5 ani care urmărește corelarea până în anul 2015 cu programele naționale finanțate prin fonduri comunitare, o perioadă medie și lungă (10 ani) până în anul 2020 și de perspectivă, pentru care s-au realizat și prognozele de populație, respectiv 2025.

Obiectivele generale sunt detaliate prin obiective specifice pe domeniile țintă specifice planului de amenajare a teritoriului și pentru care s-au efectuat analize și diagnostice în prima fază.

Obiectivele pentru domeniile-țintă și pentru componentele acestora urmăresc să soluționeze problemele și disfuncționalitățile identificate anterior și să se încadreze în obiectivele strategice generale, precum și în obiectivele de protecție a mediului stabilite în legislația privind protecția mediului și în documentele programatice și de acțiune elaborate de autoritățile pentru protecția mediului.

Obiectivele generale de amenajare a teritoriului județean sunt determinate și vor fi puse în practică în raport cu structura specifică a teritoriului județean. Structura teritoriului reprezintă dispunerea spațială generală a elementelor cadrului fizic, natural și construit, în raport cu un sistemele spațiale de referință local, zonal, regional, național.

Setul de obiective generale este încadrat într-un obiectiv fundamental, ce constituie viziunea de dezvoltare spațială a județului pentru perioada de timp 2025.

Pentru fiecare domeniu și subdomeniu au fost evidențiate principalele direcții de acțiune și măsuri care concură la implementarea obiectivelor specifice, precum și etapa de realizare a acestora.

În acest sens au fost luate în considerare trei etape: etapa I – termen scurt (5 ani), etapa a II-a – termen mediu și lung (10 ani) și etapa a III-a - de perspectivă (an 2025).

La întocmirea strategiei s-au avut în vedere o serie de documente cu relevanță în plan spațial. Strategia se încadrează în secțiunile Planului de Amenajare a Teritoriului Național aprobate până în prezent și Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030.

De asemenea, la elaborarea strategie s-au preluat toate strategiile sectoriale din domeniile cu impact asupra dezvoltării teritoriale în măsura în care au fost puse la dispoziție de instituțiile solicitate.

Programul de măsuri

Pentru realizarea în cadrul Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Harghita a strategiei de dezvoltare spațială este prezentat un program de măsuri care contribuie la fundamentarea politicilor publice privind valorificarea durabilă și protejarea resurselor naturale, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor zonelor și localităților, realizarea unei infrastructuri tehnice moderne care să

optimizeze integrarea teritoriului studiat în structurile regionale, naționale și europene, precum și conservarea și protecția calității mediului.

Programul de măsuri este întocmit sub forma unui set coerent și corelat de propuneri de dezvoltare structurate pe domeniile țintă ale amenajării teritoriului: structura teritoriului, structura socio-demografică, structura activităților economice, contextul suprateritorial. Măsurile au dimensiune spațială, sunt prezentate pe domenii și subdomenii prioritare, definite prin opțiunile strategiei de dezvoltare spațială.

Pentru fiecare măsură sau set de măsuri s-au propus instituțiile cu responsabilitate în implementarea și monitorizarea acestora.

Programul de măsuri constituie un suport informațional de fundamentare a deciziilor pe plan local și județean pentru pregătirea și aprobarea programelor de dezvoltare socio-economică anuale și de perspectivă ale unităților administrativ-teritoriale și a județului Harghita, precum și a obiectivelor a căror realizare necesită o colaborare interjudețeană.

Planșele au fost **redactate** în sistem GIS, realizarea planurilor de amenajare a teritoriului cu ajutorul Sistemelor Geografice reprezentând soluția tehnică de corelarea planurilor topografice cu bazele de date alfanumerice și realizarea de analize care să exprime clar situația actuală a teritoriului.

▪ Faza III— Documentații pentru obținerea avizelor

Documentațiile pentru obținerea avizelor reprezintă sinteze menite să prezinte autorităților competente prevederile planului de amenajare a teritoriului în vederea obținerii acordurilor și avizelor, care să ducă în final la aprobarea PATJ și la punerea sa în aplicare.

În vederea facilitării parcurgerii documentațiilor de către avizatori, acestea au fost tipizate, prin gruparea capitolelor privitoare la un anumit domeniu, rezultând astfel șase tipuri de documentații adresate instituțiilor cu responsabilități în următoarele domenii:

- Mediu;
- Patrimoniu construit;
- Socio - demografie;
- Activități economice;
- Infrastructuri tehnice teritoriale;
- Rețeaua de localități.

Documentațiile pentru obținerea avizelor au o structură care urmărește etapele de elaborare a planului:

- analiza și diagnoza, care face o succintă trecere în revistă a principalelor probleme și disfuncții semnalate în teritoriu cu privire la domeniului prezentat
- o analiză de tip SWOT a teritoriului județului
- strategia de dezvoltare spațială,
- programul de măsuri aferent domeniului respectiv- sau unde este nevoie pentru corelare cu celelalte domenii, întregul document.

Etapă de elaborare a documentației pentru obținerea avizelor finalizează introducerea observațiilor primite pe parcursul elaborării fazelor anterioare și introduce observațiile primite de la avizatori.

B. STRATEGIA DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ A JUDEȚULUI HARGHITA

I. ANALIZA SWOT

1. STRUCTURA TERITORIULUI

1.1. MEDIUL

CADRUL NATURAL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Elemente ale cadrului natural constituie un important support pentru activitatile socio-economice, dintre care se remarcă exploatarea resurselor de sol și subsol și, turismul - Forme genetice de relief variate - Soluri cu structura și proprietăți de fertilitate diferită - Prezența unor elemente floristice relict - Prezența unor importante depozite de turbă eutrofe și oligotrofe - Rețea hidrografică bine dezvoltată - Prezența a numeroase izvoare minerale caracterizate prin diversitate hidrochimică - Prezența mofetelor și gazelor sulfatariene pe teritoriul județului 	<ul style="list-style-type: none"> - Procese geomorfologice actuale intense cu modelarea de noi forme de relief - Fenomene climatice extreme frecvente: inversiuni termice frecvente, îngheț, chiciură, vijelii cu averse și oraje - Resurse mici de apă subterană în arealele montane înalte - Vegetația forestieră afectată de doborâturi naturale și defrișare intensă - Vegetația naturală înlocuită de specii de cultură
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Programe europene și naționale de protejare, valorificare și promovare a cadrului natural. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa resurselor materiale și umane pentru creșterea calității elementelor naturale

PROTECȚIA ȘI CONSERVAREA FACTORILOR DE MEDIU

FACTORI DE MEDIU: AER

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Tendința de reducere în ultimii ani a nivelului concentrațiilor pentru diverși poluanți - Monitorizarea aerului prin stație automată la Miercurea Ciuc 	<ul style="list-style-type: none"> - Menținerea ridicată a concentrației pulberilor sedimentabile (PM10) în cazul valorilor medii anuale zilnice - Emisii de gaze cu efect acidifiant SO₂ și NO_x, datorat arderii combustibilului solid - Poluarea cu amoniac provenit din activități agricole

	<ul style="list-style-type: none"> - Traficul rutier reprezintă principala sursă pentru emisiile de metale grele - Depășirile medii zilnice în cazul ozonului sunt datorită radiației solare, cât și fondului natural - Stațiile de benzină reprezintă principala sursă pentru poluarea cu compuși organici volatili nemetanici
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<ul style="list-style-type: none"> - Programe de finanțare europene cu măsurile specifice legate îmbunătățirea calității aerului 	<ul style="list-style-type: none"> - Implicarea insuficientă a investitorilor privați și a populației în domeniul protecției mediului, factorul aer.

FACTORI DE MEDIU: APĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Încadrarea în clasa de calitate II pentru râurile din bazinul hidrografic Mureș - Încadrarea în clasa de calitate I pentru râurile din bazinul hidrografic Siret (Bicaz, Bistricioara și Putna) - Încadrarea apelor după criteriul de potabilitate în clasa I - Încadrarea lacului Frumoasa în clasa de calitate I - Rețele de alimentare cu apă prezente în toate zonele aglomerate - Nu sunt înregistrate depășiri ale limitelor de atenționare pentru nivelul radioactivității mediului 	<ul style="list-style-type: none"> - Încadrarea râului Olt pe anumite secțiuni în clasele de calitate III și IV datorită nefuncționării corespunzătoare a stațiilor de epurare de la Bălan și Miercurea Ciuc - Încadrarea râului Homorodul Mare în clasa de calitate III și a Homorodului Mic aval de Vlăhița în clasa de calitate IV - Poluarea pârâului Chirui aval de Harghita Băi în clasa de calitate V - Fondul natural induce o depășire a indicatorilor Cu, Ni, Pb, Co - Încadrarea lacurilor Sf. Ana și Zetea în clasa de calitate II - Tendința de eutrofizare pentru lacul de acumulare Zetea - Înregistrarea unor depășiri ale limitelor admisibile la indicatorii de aciditate (pH) și duritate totală la apele subterane, în zona Mădăraș, Miercurea Ciuc, Sânsimion , Tușnad - Existența unor areale cu depășiri ale valorilor admisibile ale indicatorilor: Gheorgheni, Cristuru Secuiesc, Bălan, Lueta - Zone critice sub aspectul poluării apelor de suprafață și subterane sunt cele cu activitate minieră, cu depozite urbane și industriale.

OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Programe de finanțare europene cu măsurile specifice legate de îmbunătățirea calității apei. 	<ul style="list-style-type: none"> - Implicarea insuficientă a investitorilor privați și a populației în domeniul protecției mediului, factorul apă.

FACTORI DE MEDIU: SOL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Soluri în refacere datorită politicii agricole pe baza principiilor ecologice - Diminuarea surselor de poluare a solului din cauza diminuării activității economice 	<ul style="list-style-type: none"> - Poluarea solului datorită depozitelor de deșeuri urbane și industriale - 19 unități administrativ teritoriale au surse de nitrați din activități agricole conform Ordin nr. 1552/743/ 2008. - Zonele Ghimeș, Gheorgheni și Toplița se caracterizează prin poluarea solului pe arele mari datorită activității din industria lemnului - Solurile turboase prezintă risc ridicat de incendiere

OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Programe de finanțare europene cu măsurile specifice legate îmbunătățirea calității solului 	<ul style="list-style-type: none"> - Implicarea insuficientă a investitorilor privați și a populației în domeniul protecției mediului, factorul sol.

FACTORI DE MEDIU: BIODIVERSITATE

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Existența a două regiuni biogeografice (continentală și aplină) cu numeroase habitate naturale (28) din care prioritate la nivel comunitar sunt: păduri aluviale; turbării cu vegetație forestieră; turbării active; izvoare petrifiante cu formare de travertin; pajiști uscate seminaturale și faciesuri acoperite cu tufişuri pe substrat calcaros; păduri din Tilio-Acerion pe versanți abrupti, grohotişuri și ravene. - Identificarea a 330 de specii de fauna sălbatică de interes național din care 123 de interes comunitar 	<ul style="list-style-type: none"> - Existența unor elemente floristice și faunistice aflate în pericol sau încadrate în categoria speciilor vulnerabile, fără să fie asigurat cadrul de protecție - Extinderea excesivă a suprafețelor destinate construcțiilor îndeosebi în zona Miercurea Ciuc și în zonele cu potențial turistic - Exploatarea necorespunzătoare a sistemelor de desecare – umectare îndeosebi în luncile Mureșului și Oltului - Interesul sporit pentru exploatarea rocilor în albiile râurilor, care determină creșterea numărului balastierelor, fragilizând ecosistemele acvatice - Abandonarea sistemelor tradiționale de folosire a terenurilor agricole, în special în cazul pășunilor și fânețelor - Organizarea insuficientă a colectării produselor pădurii

	<ul style="list-style-type: none"> - Extinderea sporturilor extreme practicate în natură neautorizate - Depozitarea neorganizată a deșeurilor îndeosebi în albiile cursurilor de apă - Poluările accidentale de orice fel - Practici agricole defectuoase- incendierea vegetației uscate.
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Programe de finanțare europene cu măsurile specifice legate de îmbunătățirea calității biodiversității. 	<ul style="list-style-type: none"> - Implicarea insuficientă a investitorilor privați și a populației în domeniul protecției mediului.

FACTORI DE RISC NATURAL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Existența lucrărilor hidrotehnice cu rol de apărare împotriva inundațiilor - Existența amenajărilor de îmbunătățiri funciare pe suprafețe mari- îndeosebi amenajările pentru combaterea eroziunii solului și amenajările pentru desecări - Fenomene de stingere naturală a torenților, prin ajungerea acestora la profilul de echilibru - Suprafețe importante acoperite de păduri, cu rol de protecție a terenurilor la alunecări de teren - Apartenența la o zonă seismică de intensitate relativ redusă (PATN Secțiunea V). 	<ul style="list-style-type: none"> - Numeroase fenomene de inundații pe cursuri de apă și pe torenți. - Precipitațiile abundente de primăvară suprapuse peste topirea zăpezii, determină inundații puternice. - Constituția petrografică și morfologia reliefului favorizează apariția proceselor morfologice de versant de tipul prăbușirilor, alunecărilor de teren. - Reactivarea unor alunecări de teren mai vechi datorită unor cauze naturale sau antropice - Fenomene intense de eroziune pe terenurile decopertate de vegetație. - Manifestarea unor fenomene climatice de risc cum ar fi inversiunile termice, vijeliile, chiciura, poleiul, etc. - În zonele excesiv desecate, echilibrul hidrologic și structura solurilor turboase este afectată, ca urmare acestea au potențial de incendiere.
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Programe de finanțare europene cu măsurile specifice domeniului. - Existența legislației în domeniu, a studiilor, planurilor și ghidurilor : • Legea 575/2001 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea V- Riscuri naturale • HG 447/2003 pentru aprobarea normelor 	<ul style="list-style-type: none"> - Neaplicarea prevederilor din legislația în vigoare referitoare la riscuri. - Defrișările necontrolate care pot declanșa procese geomorfologice având implicații în periclitarea stabilității solurilor și producerea alunecărilor de teren - Lipsa de interes în exploatarea și întreținerea lucrărilor de îmbunătățiri funciare de către actualii proprietari

<p>metodologice privind modul de elaborare a hărților de risc natural la alunecări de teren și inundații</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ordinul comun MLPAT – DAPL – MAPPM /Nr.62/N/31 iulie 1998 privind delimitarea zonelor expuse la riscuri naturale emis în conformitate cu prevederile OG nr. 47/1994, privind apararea împotriva dezastrelor, aprobată prin Legea nr. 124/1995, art.2., art.5 • Ordin nr. 18/N/19.02.1997 privind “Ghidul privind identificarea și monitorizarea alunecărilor de teren și stabilirea soluțiilor cadru de intervenție, în vederea prevenirii și reducerii efectelor acestora, pentru siguranța în exploatarea a construcțiilor, refacerea și protecția mediului” - GT 006 – 97 • Ordin nr. 80/N/1998 privind “Ghidul de redactare a hărților de risc la alunecare a versanților, pentru asigurarea stabilității construcțiilor” – GT 019-98 • Legea nr.124 / 1995 privind apărarea împotriva dezastrelor 	
--	--

GESTIUNEA DEȘEURILOR

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Acoperirea aproape integrală cu servicii de salubritate a utilizatorilor din județ - 98% din unitățile administrativ teritoriale dispun de servicii de salubritate. - Colectarea selectivă se realizează în toate localitățile urbane ale județului - Existența unui depozit ecologic regional conform la Cekend – Odorheiu Secuiesc - Existența unui Plan județean de gestiune a deșeurilor - Este în derulare proiectul „Sistem integrat de management al deșeurilor în județul Harghita” în cadrul Axei prioritare 2 a POS Mediu 2007-2013. 	<ul style="list-style-type: none"> - Servicii slabe de salubritate în mediul rural (4 comune nu beneficiază de servicii de salubritate, iar 21 de comune sunt deservite de compartimente din cadrul primăriilor în calitate de operator) - Dotare redusă a agenților de salubritate- lipsa mașinilor de transport deșeurilor de mare capacitate - Ariile de servire a operatorilor zonali de salubritate sunt distribuite neuniform pe teritoriul județului - Județul nu dispune de stații de transfer, stații de sortare, stații de compostare a deșeurilor - Depozitul ecologic regional de la Cekend – Odorheiu Secuiesc nu poate deservi întregul județ - Sunt utilizate încă depozite de deșeurilor vechi, neconforme - Deșeurile periculoase din deșeurile menajere nu sunt colectate separat

	<ul style="list-style-type: none"> - Reciclarea deșeurilor municipale se realizează în proporție mică- doar pentru hârtie, mase plastice și metale - În prezent nu se realizează: sortarea deșeurilor municipale, compostarea deșeurilor bidegradabile, tratarea mecano-biologică a deșeurilor municipale, tratarea termică a deșeurilor municipale - Deșeurile din nămolurile provenite de la epurarea apelor uzate orășenești și industriale nu sunt valorificate în nici un fel pentru agricultură sau energetic - Gestiune deficitară pentru deșeurile DEEE și VSU.
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<ul style="list-style-type: none"> - Cadru legislativ relativ stabil, armonizat cu cel al întregii Uniuni Europene - Fonduri europene destinate sectorului de mediu și în particular pentru gestionarea deșeurilor - Existența POS Mediu - Axa prioritară 2, Sector managementul deșeurilor 	<ul style="list-style-type: none"> - Întârzieri în implementarea planurilor și proiectelor de gestiune a deșeurilor - Nivelul scăzut de conștientizare al publicului privind deșeurile și problemele legate de deșeuri - Preocupări insuficiente în localitățile rurale pentru abordarea și rezolvarea problemelor de salubritate.

1.2. PATRIMONIUL NATURAL ȘI CULTURAL CONSTRUIT

PATRIMONIUL NATURAL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Mare varietate a patrimoniului natural, combinată cu existența unor elemente de specificitate și unicitate; - Forme variate și adecvate de protecție prin declararea ariilor naturale protejate de importanță națională și locală (parcuri nationale, monumente ale naturii, rezervații naturale); - Definitivarea rețelei de arii naturale protejate pe toate palierele de importanță: european, național, județean; - Existența siturilor NATURA 2000 AVI (arii de protecție avifaunistică) și SCI (situri de importanță comunitară); - Prezența pe teritoriul județului a rezervațiilor de tip botanic, geologic-geomorfologic, speologic și mixt; - Număr mare de localități care dețin arii naturale protejate (18 UAT-uri); - Realizarea planurilor de management pentru unele din ariile protejate și acordarea custodiei pentru 14 dintre acestea; - Creșterea suprafeței unor arii naturale protejate față de situația la momentul declarării lor și preocuparea pentru extinderea ariilor protejate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Starea de eutrofizare a unor lacuri (ex. Lacul Rat); - Depozitarea deșeurilor în arealul ariilor protejate; - Invadarea mlaștinilor cu plante ruderales; - Starea de conservare a unor arii naturale protejate nu este foarte bună, ci doar satisfăcătoare; - Nefinalizarea procedurii de extindere suprafețelor ocupate de zone naturale protejate (SCI, SPA); - Nefinalizarea ridicărilor topografice și a delimitărilor ariilor naturale protejate; - Nefinalizarea amplasării de panouri indicatoare și bornarea limitelor rezervațiilor naturale; - Activitățile turistice lipsite de amenajări și necontrolate (neecologice) în unele arii naturale conduc la degradarea acestora; - Acțiuni necontrolate de recoltarea a fructelor de pădure sau a plantelor din flora spontană a ariilor protejate, periclitează starea de conservare a acestora.
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Programe europene și naționale de protejare, valorificare și promovare a patrimoniului natural; - Cadru legislativ adecvat protejării valorilor de patrimoniu natural. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa resurselor materiale și umane pentru conservarea și creșterea calității elementelor naturale; - Insuficienta conștientizare și educare a populației, îndeosebi cea rurală, în acțiunile de protejare a patrimoniului natural; - Insuficienta valorificare superioară în circuitul turistic a zonelor naturale valoroase- practicarea formelor de turism neamenajat poate conduce la importante degradări.

PATRIMONIUL CULTURAL CONSTRUIT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Existența unui ansamblu bogat și divers de bunuri cu valoare de patrimoniu cultural: situri arheologice, arhitectură religioasă, arhitectură balneară, ansambluri urbane, case/conace/palate, construcții administrative, elemente de tehnică cu valoare istorică s.a. - Existența unor zone de concentrare a monumentelor istorice cu caracter specific- Valea Oltului, Valea Mureșului, Depresiunea Odorhei; - Existența zonelor cu valoare etnografică specifică: : zona Toplița- Bilbor, Depresiunea Giurgeu, Depresiunea Ciucului (Ciucul de Sus, Ciucul de Jos), Ghimeș, Cașin, Zona Odorhei cu: Ținutul Ocnelor (Sovidek), Valea Homoroadelor, Valea Goagiu, Valea Fernicului; - Stațiuni balneare cu valoare istorică aflate în zone de mare atractivitate a cadrului natural; - Existența unui obiectiv inclus în patrimoniul mondial UNESCO- situl rural și biserica fortificată din comuna Dârjiu; - Existența unei arii cu mare încărcătură religioasă-culturală, istorică și valoare simbolică ce depășește cadrul județului- Șumuleu Ciuc, loc de adunare pentru creștinii romano-catolici; - Existența unui bogat și variat fond etnografic pentru care este interes în păstrarea și valorificarea sa: case tradiționale, porți secuiești, meșteșuguri, elemente de tehnică populară, muzee și colecții; tipologia planimetrică a localităților reflectată în modul de ocupare a terenurilor; - Amestecul cultural ca rezultat al amestecului etnic și religios sporește valoarea patrimoniului construit și a peisajului cultural, conferind întregului județ un specific cultural remarcabil. - Peisaje culturale asociative în care fenomenele religioase, artistice și culturale se asociază cu peisajul natural. 	<ul style="list-style-type: none"> - Existența unor valori de patrimoniu cultural construit aflate în stare avansată de degradare; - Degradarea patrimoniului balnear, care este elementul de mare specificitate al județului; - Lipsa elementelor de informare și semnalizarea monumentelor istorice conform <i>Ordinului MCC nr. 2237/27.04.2004</i>; - Lipsa unor preocupări sistematice, la nivel local, privind reinsertia monumentelor istorice în spațiul comunitar și valorizarea potențialului lor, ca factor de creștere a calității vieții populației; - O abordare intersectorială insuficientă privind punerea în valoare a patrimoniului cultural, indeosebi legatura cu turismul, industria hotelieră, infrastructura tehnică, transporturi, etc. - Insuficiența personalului de specialitate în domeniul managementului de proiecte sau managementului cultural; - Insuficiența programelor de formare a specialiștilor și a meșterilor specializați în meserii tradiționale, în procesul de protejare și punere în valoare a patrimoniului cultural.

OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Programe naționale/regionale pentru cercetarea, conservarea și restaurarea obiectivelor patrimoniului cultural - cu accent pe componenta Fonduri structurale; - Pozitionarea favorabilă pentru includerea în circuite turistice cu mai multe direcții- natura, patrimoniu imobil urban și rural pe distanțe relative mici, patrimoniu mobil (în muzee și colecții sătești) și patrimoniu imaterial existent; - Existența unui cadru complet și coerent de reglementare juridica a domeniului; - Existența unor studii la nivelul județului, bine fundamentate despre patrimoniul cultural al localităților, care necesită valorificare în acțiunile de protejare a patrimoniului cultural, etnografic și în realizarea documentațiilor de urbanism ale localităților rurale; - Extinderea și permanentizarea colaborărilor bilaterale, regionale și internaționale în scopul protejării și punerii în valoare a patrimoniului cultural; - Diversificarea piețelor interesate de bunurile și serviciile din domeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Riscuri naturale (alunecari de teren, inundații) care afectează imobilele și siturile de patrimoniu cultural - Riscuri antropice (considerate principalele amenințări la adresa monumentelor istorice): lipsa de fonduri, măsuri de restaurare improprii, moificarea cadrului natural și construit al monumentelor/contextual, etc. - Abandonarea monumentelor sau obiectivelor de patrimoniu de către Autoritățile locale, proprietari sau administratori-persoane fizice și juridice. - Insuficiența alocațiilor bugetare. - Neincluderea în circuitele culturale naționale/europene/ internaționale.

1.3. REŢEAUA DE LOCALITĂŢI

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Structura reţelei de localităţi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Municipiul Miercurea Ciuc, reşedinţa de judeţ poate funcţiona în sistem urban împreună cu municipiul Odorheiu Secuiesc (centru industrial, administrativ şi cultural important, pol de echilibru în zona de sud-vest a judeţului); - Existenţa a patru municipii în judeţ, localităţi cu mare vechime istorică- constituie un nivel ridicat de urbanizare şi posibilitatea realizării dotărilor urbane de nivel superior; - Grad de urbanizare relativ ridicat- densitatea medie pe judeţ a localităţilor urbane este de 1,4 oraşe/ 100 kmp, mai mare decât media pe ţară de 1,1 oraşe/100 kmp; - Poziţia geografică favorabilă a municipiilor şi oraşelor, facilitând dezvoltările policentrice; - Tradiţiile urbană şi rol teritorial ale municipiilor, păstrate printr-un cadru construit valoros, tradiţii economice, socio-culturale, ce conferă o identitate specifică spaţiului urban. - Existenţa localităţilor cu potenţial natural valoros, situarea favorabilă în raport cu munţii Carpaţi şi reţeaua hidrografică- îndeosebi a oraşelor staţiuni. <p>Accesibilitate</p> <ul style="list-style-type: none"> - Condiţiile fizico-geografice generale sunt favorabile unei accesibilităţi mari a localităţilor din partea de vest a judeţului, apropierea de principalele căi de transport din centrul ţării; - Situarea favorabilă a localităţilor în raport cu reţeaua majoră de transport. Mai mult de o treime din numărul comunelor au accesibilitate ridicată fiind situate pe drumuri naţionale şi CF. <p>Dotări publice</p> <p>Sănătate şi asistenţă socială</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diversitate şi număr relativ mare de unităţi 	<p>Structura reţelei de localităţi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Reţea de localităţi puternic afectată de condiţiile dificile de relief prin distribuţia populaţiei în depresiuni intramontane, precum şi concentrarea preponderentă în cele două mari municipii Miercurea Ciuc şi Odorheiu Secuiesc (77.683 loc); - Rol teritorial redus la nivel regional al municipiului reşedinţă de judeţ din cauza numărului relativ mic de locuitori; - Lipsesc localităţile urbane de mărime mare (50-100 mii locuitori), oraşele fiind situate în categoriile 10-50 şi 2-10 mii locuitori; - Existenţa oraşelor de talie mică: populaţia lor variază între 1656 locuitori (Băile Tuşnad) şi 10290 locuitori (Cristuru Secuiesc), neavând suficiente dotări de tip urban; - Densitatea medie pe judeţ a satelor este de 3,5 sate/ 100 kmp, mult mai mică decât media pe ţară de 5,6 sate/100 kmp; - Predominanţa comunelor de talie mijlocie şi mică, respectiv de 1000-3000 locuitori . <p>Accesibilitate</p> <ul style="list-style-type: none"> - Accesibilitatea municipiului reşedinţă de judeţ este relativ redusă la nivel regional, naţional şi internaţional din cauza insuficienţei dezvoltării a infrastructurii majore de transport; - Accesibilitate redusă a satelor din zonele periferice judeţene şi pe drumuri judeţene sau comunale cu stare de viabilitate redusă. <p>Dotări publice</p> <p>Sănătate şi asistenţă socială</p> <ul style="list-style-type: none"> - Raportat la numărul de locuitori dotarea judeţului cu paturi de spital este inferioară mediei la nivel naţional; - Prezenţa medicilor este la un nivel relativ

<p>sanitare de nivel superior la nivel județean;</p> <ul style="list-style-type: none">- Rețeaua de unități de sănătate este echilibrată din punct de vedere al distribuției teritoriale- spitale funcționează în municipiile Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Toplița, Odorheiu Secuiesc și comuna Tulgheș;- Serviciile de asistență socială și protecție specială a persoanelor aflate în imposibilitatea de a-și exercita drepturile și obligațiile legale sunt relativ bine organizate.	<p>scăzut în zonele: Vlăhița – 2376 loc/med, Bălan – 4149 loc/med, Borsec – 2872 loc/med, Tușnad – 1745 loc/med;</p> <ul style="list-style-type: none">- Predominanța comunelor cu peste 2000 locuitori/medic, reprezintă nivel foarte scăzut de asigurare a serviciilor medicale;- Asistența medicală de specialitate este dificil de asigurat, mai ales pentru localitățile rurale aflate la distanțe mari de policlinici sau spitale.
<p>Educație</p> <ul style="list-style-type: none">- Dotare relativ bună a municipiilor și orașelor cu unități de învățământ de nivel mediu.- Continuarea programelor de reabilitare a unităților școlare.- Parteneriate între unitățile școlare și diverse instituții de nivel local și județean sau ONG-uri pentru implementarea unor proiecte educaționale comune.- Adaptarea structurală a infrastructurii serviciilor educaționale urmărind evoluțiile generalizate la nivelul întregului județ.	<p>Educație</p> <ul style="list-style-type: none">- Slaba diversificare și adecvare la nevoile specifice județului, a serviciilor de învățământ la nivel teritorial- declinul învățământului profesional- Deficit de cadre didactice; 35% din UAT-uri au valori peste medie în ceea ce privește numărul de elevi/cadru didactic- valoarea cea mai mică com.Ocland (6,07%) iar cea mai mare 23,97% în com. Zetea.- Scăderea numărului populației școlare (12%), odată cu scăderea interesului tinerilor din mediul rural pentru continuarea studiilor postgimnaziale.
<p>Cultură</p> <ul style="list-style-type: none">- Rețea de dotări culturale dezvoltată și variată în municipii, oferta culturală variată și bogată în evenimente culturale.- Existența unui număr mare de asociații și fundații culturale active ale minorităților.- Interes crescut al autorităților publice locale, a instituțiilor publice de cultură, a ONG-urilor pentru îmbunătățirea calității și diversificarea ofertei de servicii culturale.	<p>Cultură</p> <ul style="list-style-type: none">- Degradarea fizică a clădirilor cu destinație culturală; lipsa dotărilor culturale în mediul rural și orașele mici.- Gestionarea inefficientă în domeniul serviciilor culturale; dinamica relativ redusă a investițiilor în servicii cultural-artistice.- Interes scăzut al investitorilor pentru domeniul serviciilor culturale.
<p>Locuire</p> <ul style="list-style-type: none">- Pondere ridicată a locuințelor proprietate particulară; creșterea numărului de construcții de locuințe în 2004 -2008.- Prezența firmelor specializate în domeniu; creșterea numărului de tranzacții imobiliare odată cu creșterea investițiilor în domeniul imobiliar.- Confort spațial relativ ridicat al locuințelor în localitățile rurale - suprafața locuibilă/persoană	<p>Locuire</p> <ul style="list-style-type: none">- Echiparea locuințelor în general redusă în ceea ce privește alimentarea cu apă, canalizarea, alimentarea cu gaze naturale.- Deficit accentuat de locuințe în proprietate publică, destinate tinerilor și persoanelor cu probleme.- Orientare foarte redusă a investițiilor spre locuințele colective mai adecvate închirierii

<p>(15,72 mp) este mai mare decât media națională (14,81 mp).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Creșterea fondului de locuințe în ultimii ani (291.382 camere, cu o suprafață însumată de 5.111.176 mp). 	<p>și localităților urbane.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Degradarea fondului de locuințe colective în localitățile urbane. - Pierderea specificului în construirea de locuințe rurale și urbane, ca element esențial în crearea peisajului urban.
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<p>Structura rețelei de localități</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perspectiva dezvoltării rețelei majore de transport care traversează teritoriul județului, prevăzute în strategiile naționale și comunitare – crește accesibilitatea localităților. - Posibilitatea accesării fondurilor comunitare de dezvoltare a localităților urbane mici și a celor rurale. - Programe regionale de dezvoltare integrată a localităților. <p>Dotări publice</p> <p>Sănătate</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programe comunitare și naționale de îmbunătățire a infrastructurii de sănătate - Reglementări ale Ministerului Sănătății care creează posibilitatea dotării cu aparatură performantă a unităților ambulatorii de specialitate - Legislația privind cabinetele medicale și posibilitatea modernizării acestora. <p>Educație</p> <ul style="list-style-type: none"> - Existența fondurilor europene pentru dezvoltarea infrastructurii de educație - Preocuparea instituțiilor abilitate cu formarea profesională de a asigura flexibilitatea pe piața muncii. 	<p>Structura rețelei de localități</p> <ul style="list-style-type: none"> - Accentuarea dezechilibrelor în rețeaua de localități prin scăderea populației și respectiv a interesului pentru localitățile urbane mici. - Relațiile concurențiale la nivel regional cu marile municipii pot genera disfuncționalități și întâzieri ale dezvoltării teritoriale. - Accentuarea decalajelor de dezvoltare socio-economică între urban și rural, între zonele relativ aglomerate, din apropierea municipiilor Miercurea Ciuc și Odorheiu Secuiesc și cele periferice. <p>Dotări publice</p> <p>Sănătate</p> <ul style="list-style-type: none"> - Degradarea și închiderea unor unități medicale din cauza lipsei fondurilor și a managementului defectuos. - Migrația cadrelor medicale cu pregătire superioară și medie înafara județului/a țării datorată insuficienței motivării a personalului medical. - Repercusiunile problemelor financiare din sistemul public național de sănătate asupra sistemului public județean de sănătate. <p>Educație</p> <ul style="list-style-type: none"> - Abandonul școlar și frecvența redusă a elevilor din motive financiare și din lipsa perspectivelor pe piața muncii - Migrația cadrelor didactice spre alte medii

<ul style="list-style-type: none">- Creșterea accesului la informații și dezvoltarea serviciilor de coliere profesională în școli, în parteneriat cu Inspectoratul școlar. <p>Cultură</p> <ul style="list-style-type: none">- Fonduri ale programelor comunitare de sprijinire a dezvoltării sectorului cultural; disponibilitatea autorităților locale de realizare de proiecte culturale- Oportunități de promovare a identității culturale locale și a diversității etnoculturale prin aderarea la UE- Creșterea numărului și a eficienței parteneriatelor culturale internaționale. <p>Locuire</p> <ul style="list-style-type: none">- Programe comunitare și naționale de îmbunătățire a calității locuirii: programe de reabilitare a infrastructurii urbane, programul de reabilitare termică a locuințelor, fonduri guvernamentale de eficientizare energetică a locuințelor colective.- Sprijinul autorităților locale în construirea de locuințe prin alocarea de fonduri, asigurarea utilităților și promovarea parteneriatului public-privat.	<p>de viață și alte profesii mai avantajoase.</p> <ul style="list-style-type: none">- Degradarea generală a activităților educative din lipsa motivațiilor sociale și economice. <p>Cultură</p> <ul style="list-style-type: none">- Scăderea calității serviciilor culturale din cauza problemelor de infrastructură și management- Scăderea interesului pentru activități culturale din lipsa bazei materiale.- Întârzieri în realizarea proiectelor cu finanțare din fonduri comunitare- Lipsa proiectelor de cercetare-dezvoltare scade nivelul calitativ al ofertelor culturale <p>Locuire</p> <ul style="list-style-type: none">- Consecințe economico-sociale negative pe termen lung cauzate de dificultatea obținerii locuințelor de către tineri.- Scăderea nivelului de viață și a atractivității localităților din cauza condițiilor de locuire deficitare.- Repercusiuni asupra pieții imobiliare cauzate de instabilitatea mediului financiar și economic național și internațional.
--	--

1.4. INFRASTRUCTURI TEHNICE

REȚELE DE TRANSPORT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Densitatea bună a rețelei de drumuri naționale - Densitate relativ mare a liniilor de cale ferată electrificate în teritoriul județului; - Existența unui număr mare de drumuri forestiere care pot contribui la accesibilitatea zonelor cu avloare turistică; - Preocuparea administrației publice pentru îmbunătățirea infrastructurii rutiere- existența proiectelor de infrastructură rutieră. 	<ul style="list-style-type: none"> - Drumuri naționale doar cu două benzi de circulație; - Accesibilitate redusă la coridoarele de transport europene; - Starea precară a infrastructurii rutiere locale – județene și comunale; - Accesul dificil în anumite zone din mediul rural și în zonele turistice din cauza stării drumurilor și din cauza insuficienței dezvoltării a transportului public; - Accesibilitatea redusă pe calea ferată în zonele periferice ale județului; - Accesibilitate redusă pentru transport aerian; - Lipsa pistelor pentru cicliști atât pentru deplasare între localități cât și pentru acces în zonele turistice.
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Existența unor programe naționale și regiunile de modernizare a sectorului rutier; - Programe de dezvoltare a rețelei naționale de căi ferate; - Construirea de drumuri expres prevăzute în PATN Secțiunea I; - Modernizarea infrastructurii de transport, rutiere și feroviare și a transportului intermodal; - Alocarea de resurse sistemelor de transport rutier și feroviar. 	<ul style="list-style-type: none"> - Deplasarea transportului feroviar spre cel rutier; - Insuficienta racordare a teritoriului național la teritoriul european-schimbarea unor trasee europene prin evitarea teritoriului național; - Diminuarea volumului transportului de călători și marfă; - Declinul activităților economice și deteriorarea condițiilor de trai.

GOSPODĂRIREA APELOR

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Situația județului în zona de obârșie a marilor cursuri de apă interioare (Mureș și Olt); - Potențial ridicat al resurselor de apă de suprafață, cu resurse de apă utilizabile încă neevaluate; - Existența resurselor de apă subterană potabile 	<ul style="list-style-type: none"> - Insuficienta utilizare a potențialului resurselor de apă de suprafață; - Sursele de apă minerală neutilizate sunt într-un proces continuu de degradare, datorită lipsei delimitării zonei de protecție sanitară; - Nerespectarea zonelor de protecție sanitară

<p>în depresiunile intramontane, cu folosință principală pentru alimentarea cu apă a localităților și parțial industrială;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rezerve importante de ape minerale potrivite pentru îmbuteliere, cură balneară , agrement; - Derularea investițiilor de modernizare, reabilitare, extindere și realizare a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare a apelor uzate prin programe guvernamentale, programe europene, bugete locale. 	<p>sau a celor hidrogeologice poluează sursele de apă a sistemelor de alimentare cu apă în funcțiune;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ponderea scăzută a alimentării cu apă potabilă prin sisteme centralizate a localităților din mediul rural; - Ponderea deosebit de scăzută a canalizării apelor uzate în localitățile rurale; - Gradul redus de canalizare și epurare a apelor uzate în localitățile urbane; - Funcționarea necorespunzătoare a stațiilor de epurare existente, din cauza depășirii capacității proiectate de epurare și a lipsei activităților de întreținere.
OPORTUNITĂȚI	RISCURI
<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea Schemelor Directoare de Management și Amenajare a Bazinelor Hidrografice asigură o dezvoltare durabilă a gospodării apelor în strânsă legătură cu dezvoltarea teritoriului județean; - Existența acțiunilor și a programelor de măsuri care urmăresc asigurarea alimentării cu apă, a colectării și epurării apelor uzate din localități la parametri prevăzuți în noua legislație, adaptată normelor europene. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lipsa instituirii și respectării zonelor de protecție sanitară și a celor hidrogeologice are impact negativ direct asupra surselor de apă potabilă; - Echiparea hidroedilitară deficitară a localităților, influențează negativ dezvoltarea eficientă și durabilă a județului; - Ineficiența stațiilor de epurare existente, precum și lipsa canalizării și epurării apelor uzate din localitățile rurale provoacă scăderea calității apelor de suprafață și a celor subterane; - Lipsa autorizațiilor de funcționare a sistemelor de alimentare cu apă în mediul rural pune în pericol resursele de apă, calitativ și cantitativ, dar și protecția utilizatorilor sistemelor de apă respective.

ECHIPAREA HIDROEDILITARĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Resursele de apă tehnic utilizabile ale județului permit creșteri de debite, necesare viitoarelor consumuri; - Derularea lucrărilor de investiții pentru reabilitarea sistemelor hidroedilitare în localitățile urbane și realizarea lor în localitățile rurale; 	<ul style="list-style-type: none"> - În mediul rural stațiile de epurare sunt puține și/sau ineficiente; - Inexistența sistemelor de canalizare ape uzate în localitățile cu alimentare cu apă în sistem centralizat; - Insuficiența gradului de asigurare a apei potabile prin sistem centralizat în localitățile județului;

	<ul style="list-style-type: none"> - Starea tehnică necorespunzătoare a stațiilor de captare, tratare, rețelelor de aducțiune și distribuție apă potabilă - Lipsa autorizațiilor de funcționare (sanitară, de apă și de mediu) a sistemelor de alimentare cu apă potabilă (soluții locale) în mediul rural; - Pericol de poluare a surselor de apă datorită nerespectării zonelor de protecție sanitară și a celei hidrogeologice; - Lipsa studiilor și strategiilor locale în managementul apei potabile (debite disponibile, calitatea surselor, consumatorii, reducerea consumului).
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Existența unor programe guvernamentale de susținere a unor investiții în domeniul reabilitării și extinderii rețelelor de apă, canalizare și epurare a apelor uzată; - Extinderea și modernizarea serviciilor publice de alimentare cu apă, canalizare și epurare a apelor uzate răspunde cerințelor cuprinse în directivele europene; - Serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare, prin dimensiunea lor socială, asigură locuri de muncă pentru un număr mare de salariați, dar mai ales asigură populației condiții optime de trai. 	<ul style="list-style-type: none"> - Risc permanent de degradare a factorilor de mediu, deoarece numărul localităților cu instalații centralizate de apă și canalizare este redus. Pericolul deosebit îl reprezintă localitățile care au alimentare cu apă în sistem centralizat, dar nu au sistem de canalizare și epurare al apelor uzate; - Lipsa intervențiilor prompte în ceea ce privește echiparea cu instalații centralizate de apă și canalizare duce la depopularea spațiului rural.

LUCRĂRI DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCiare

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Existența amenajărilor de îmbunătățiri funciare pe suprafețe mari (35.267 ha amenajari de combaterea eroziunii solului și 20.336 ha. amenajari de desecări). 	<ul style="list-style-type: none"> - Existența solurilor afectate de eroziune (de suprafața și de adâncime) - 58.005 ha - Eroziunea de suprafață de gradul I, care afectează diferite obiective și produce pagube -10.947 ha ; - Eroziunea de adâncime de gradul I, care produce pagube și afectează obiective importante -1.667 ha; - Alunecările de teren de gradul I, alunecări active cu un grad ridicat de risc care afectează obiective social economice - 7.289 ha; - Alunecările de teren de gradul II, alunecări

	<p>active cu risc mediu de dezvoltare care afectează terenuri agricole și produc pagube în aval - 206 ha;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suprafețe cu exces de umiditate -20.801 ha; - Suprafețe cu exces de umiditate de gradul I cu potențial de alunecare și inundare – 4.112 ha, iar suprafețele cu exces de umiditate de gradul II; - În zonele depresionare sunt specifice fenomenele erozionale de suprafața, torentialitatea și alunecările de teren. În depresiunile Ciuc și Gheorgheni cu pante mai netede apar procese de albic, acumulări, eroziuni de mal, aluvionari ale luncii la inundatii; - Înmlăștinări, ce se întâlnesc nu numai la nivelul luncii ci chiar pe terase, din cauza solurilor impermeabile; - Nefuncționarea la parametri proiectați a sistemelor de regularizare – desecare – drenaj executate înainte de anul 1990 a condus la crearea zonelor excesiv desecate, distrugându-se echilibrul hidrologic și structura solurilor turboase și devenind susceptibile la incendii în bazinele Ciuc și Gheorgheni.
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Programe de finanțare europene cu măsurile specifice legate de dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale; - Implementarea Programului Național pentru Dezvoltare Rurală și accesarea Fondului European pentru Dezvoltare Rurală - Implementarea Programului National de prevenire și combatere a eroziunii solului ; - Legea nr. 84 / 1996 a <i>îmbunătățirilor funciare</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - Lucrările îmbunătățiri funciare, executate în majoritate înainte de 1990 și sunt supuse degradării datorita insuficientei fondurilor pentru realizarea lucrărilor de întreținere și exploatare conform planurilor tehnice și regulamentelor de exploatare; - Lipsa de interes în exploatarea și întreținerea lucrărilor de îmbunătățiri funciare de către actualii proprietari; <p>Degradarea parțială sau totală a cca. 20% din suprafața amenajată, în urma aplicării defectuoase a Legii nr. 18/1991.</p>

2. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Creșteri prognozate ale volumului populației în comunele: Păuleni Ciuc, Porumbeni, Cozmeni, Leliceni, Feliceni și Brădești; - Creșteri ale populației între 8 și 10% se înregistrează în perioada 2000 – 2009 în comunele: Simonești, Mărtiniș, Feliceni, Săcel și Secuieni; - Rata natalității înregistrează valori mult superioare mediei județene în comunele: Dealu (17,1‰), Brădești (17,5‰), Cozmeni (18,2‰), Lunca de Jos (18,3‰); - Efectivele de populație tânără le depășesc ca volum pe cele de populație vârstnică ; - Ușoară creștere a resurselor de muncă (1,6%) și a populației active (0,9%) în perioada 2002 - 2008; - Scade numărul de șomeri de la 11000 persoane în 2002 la 9300 persoane în 2008, scădere reflectată în creșterea populației ocupate cu 2,3%; scade de asemenea rata șomajului de la 7,7% la 6,5%; - Se înregistrează o ușoară creștere a populației ocupate în servicii în perioada 2002 – 2005, de la 28,8% la 33,9%; - Valorile indicatorilor elevi / cadru didactic și elevi / sală de clasă înregistrate la nivel județean sunt sub media națională. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tendința de scădere a populației totale și a celei tinere accentuează declinul demografic al județului. La nivel de unitate administrativ teritorială cele mai afectate sunt următoarele unități administrativ teritoriale: orașele Bălan și Băile Tușnad, municipiul Toplița, comunele: Darjin, Sânmartin, Bilbor, Merești, Săcel, Tulgheș și Varsag; - Scăderea populației tinere și creșterea populației vârstnice conduc la intensificarea fenomenului de îmbătrânire demografică la nivelul județului; - Raportul de dependență după vârstă, va cunoaște (conform prognozei populației) o evoluție ascendentă, mai accelerată decât la nivel regional. Valori mult superioare mediei județene în localitățile: Ulieș, Atid, Plăieșii de Jos, Săcel; - Indicele vitalității populației calculat prin raportarea populației tinere la populația vârstnică are valoarea de 1,21, sub nivelul dorit de 1,5 care asigură înlocuirea generațiilor; - Localitățile rurale au valori mult superioare ale ratei mortalității față de urban. Cele mai crescute rate ale mortalității sunt în: Cârța (18,3‰), Săcel (19,2‰), Plăieșii de Jos (19,5‰), Merești (19,6‰) și Ocland (19,9‰); - Reducerea efectivelor de populație, în special tânără, este cauzată de emigrare (internă și externă). Sporul migratoriu, atât la nivel județean cât și la nivel regional, este negativ în perioada 2004 - 2008. Valori negative, ridicate ale sporului migratoriu sunt în: orașul Bălan (-25,9‰), municipiile Miercurea Ciuc (-7,6‰) și Toplița (-7,5‰), comunele Săcel (-9,6‰), Ciuc (-7,5‰) și Satu Mare (-7,1‰); - Ponderea mare a populației ocupate în agricultură și silvicultură (36,6%) față de media regională a acestui indicator,

	<p>concomitent cu o pondere scăzută a populației ocupate în servicii (33,9%);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Scăderea numărului de salariați cu 9% pe parcursul ultimului an (februarie 2009 – februarie 2010) în toate cele trei sectoare de activitate cu aceeași intensitate; activitățile sectorului terțiar; - Mai slab reprezentate ca pondere a numărului de salariați decât la nivel național; - Evoluția recentă a șomajului este inversă tendinței manifestate în perioada 2002 – 2008, pe fondul crizei economice instalate constatându-se o creștere a șomajului cu 4,1 puncte procentuale în perioada februarie 2009 – februarie 2010; - Creșterea numărului tinerilor asistați și amânarea intrării tinerilor pe piața forței de muncă; - Disfuncții în asigurarea serviciilor publice de învățământ și sanitare.
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Existențe unui spațiu multi-cultural determinat de diversitatea etnică și religioasă a populației județului ; - Dinamica pozitivă a sectorului terțiar datorită faptului că societatea evoluează spre o eră informațională, spre o intensă activitate financiar-bancară și rata scăzută a angajării în sectorul serviciilor oferă oportunități pentru dezvoltarea sectorului serviciilor și implicit, pentru crearea de noi locuri de muncă; - Stabilirea unor obiective comune și a unui parteneriat puternic între instituțiile de instruire și angajatori; - Fondurile alocate de către UE pentru dezvoltarea resurselor umane și constituirea unor asocieri între localitățile județului harghita pentru atragerea fondurilor europene; - Creșterea numărului întreprinzătorilor privați și creșterea numărului de persoane active în sectorul privat, constituind alternativa de absorbție a forței de muncă; 	<ul style="list-style-type: none"> - Noul context generat de criză economică poate intensifica emigrația, în special în afara țării, ca strategie de subzistență și poate conduce la reducerea natalității ; - Excesul de ofertă de forță de muncă tânără din mediul rural va exercita o presiune mare asupra pieței rurale a muncii, care este lipsită de capacitatea de absorbție a acesteia; rezultatul va fi constituirea unor noi fluxuri de emigrație spre orașe, unde, de cele mai multe ori va spori numărul șomerilor; - Tendință de concentrare puternică a forței de muncă în mediul urban, datorită gradului mare de industrializare, infrastructurii dezvoltate și existenței unui număr mare de societăți cu capital de stat, mixte cu capital străin și private; - Creștere drastică ale ratei șomajului în rândul tinerilor, dar și o cronicizare a șomajului de lungă durată cu efecte directe asupra calității vieții;

- | | |
|---|---|
| <ul style="list-style-type: none">- Crearea condițiilor de formare a forței de muncă pentru a răspunde exigențelor economiei globale;- Dezvoltarea legăturilor informaționale între piața muncii și învățământ și între mediul de producție și învățământ;- Existența alternativelor de dezvoltare economică (agricultură, turism, mică industrie, servicii specializate în unele centre urbane);- Modificarea mentalității persoanelor disponibilizate, în sensul unei atitudini active pe piața muncii, de căutare a unui loc de muncă și de reconversie profesională;- Disponibilitatea forței de muncă pentru recalificare și dezvoltarea abilităților;- Corelarea politicilor de dezvoltare locală cu cele de dezvoltare regională și identificarea centrelor cu potențial de dezvoltare care să asigure coordonarea programelor de dezvoltare, difuzia informațiilor și accesul la consultanță specializată. | <ul style="list-style-type: none">- Creșterea migrației înregistrate în rândul populației cu înalt grad de pregătire profesională;- Creșterea decalajului educațional între mediul urban și cel rural;- Fiscalitate ridicată care determină creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii,- Precarizarea/ subevaluarea forței de muncă autohtone pe piața europeană a muncii;- Slaba absorbție a fondurilor europene destinate dezvoltării resurselor umane datorită incapacității de asociere între localitățile județului pentru absorbția fondurilor structurale;- Ineficiența programelor de formare continuă și reconversie profesională a forței de muncă. |
|---|---|

3. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Mediul natural al județului oferă numeroase resurse primare: minerale, soluri, vegetație, balneo-turistice; resursele de muncă au un bun potențial de dezvoltare. - Resursele economiei forestiere din județul Harghita sunt cele mai mari din regiune. - Turismul beneficiază de resurse deosebite, nevalorificate încă în totalitate. - Existența unui mediu urban dezvoltat, cu un mare număr de municipii și orașe raportat la numărul de locuitori, populația urbană fiind angajată în activități industriale și de servire. - Există premisele dezvoltării activităților industriale și a serviciilor, zona fiind una de tradiție industrială. - Preocuparea autorităților de creștere a valorii adăugate a produselor economiei prin: <ul style="list-style-type: none"> - Prelucrarea mai avansată a materiilor prime, în special a celor locale; - Dezvoltarea ramurilor industriale cu grad avansat de prelucrare, a structurilor industriale stabile; - Susținerea cercetării-dezvoltării și inovării și infrastructurii pentru evaluarea conformității produselor și serviciilor industriale; - Susținerea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii și a mediului de afaceri intern; - În turism – atribuțiile consiliului județean rezultând cf. OG 58/1998 și L 755/2001 sunt următoarele: <ul style="list-style-type: none"> - Inventarierea resurselor turistice; - Elaborarea propunerilor de dezvoltare a turismului ca bază a „Programului anual de dezvoltare a turismului”; - Creșterea calității produselor turistice; - Monitorizarea activității turistice pentru facilitarea accesului agenților economici din acest sector la resursele turistice, în vederea 	<ul style="list-style-type: none"> - Scăderea rezultatelor economice, discontinuă, în medie cu aproximativ 5%, cf valorilor PIB pe locuitor în perioada 2002-2004. - Exploatații agricole de talie mică (69,3% exploatații de subzistență); numărul celor ocupați în agricultură rămâne mare. - Îmbunătățirile funciare nu sunt folosite eficient pentru creșterea producțiilor agricole datorită mărimii exploatațiilor și stării fizice a sistemelor. - Industria județului orientată în principal pe utilizarea resurselor locale: industria prelucrării lemnului cca. 27-28% din total, industria alimentară 20-21%, industria textilă și a pielăriei cu 15-16%. - Lipsa unor structuri economice complexe, interconectate funcțional, cauza pentru obținerea unor producții cu valoare adăugată redusă. - Industriile dependente de resurse din afara județului dețin o pondere mică: metalurgică - 0,8-1%, construcții de mașini - 3-4%, electrotehnică, electronică și mecanică fină - 2-2,5%, chimică și petrochimică - 2,8-3%. - Cea mai mare parte a firmelor din industrie sunt în categoria micro-întreprinderilor și IMM, firmele cu peste 500 de angajați sunt în număr de 30 . - Resursele subsolului sunt relativ puțin exploatate, cote mici sunt deținute de industria extractivă din județ (9%), în centre (cvasi)monofuncționale. - Locurile de cazare campinguri, cabane, popasuri, tabere, au scăzut ca pondere, fapt ce nu încurajează dezvoltarea turismului montan sau itinerant. - Structuri de tratament nefuncționale - stabilimente de băi din Miercurea Ciuc, Corund, Sâncrăieni, Toplița, Lunca de Jos, Borsec.

<p>punerii în valoare și protecției acestora;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organizarea și facilitarea informării în sectorul turismului. 	<ul style="list-style-type: none"> - Scădere a numărului de locuri în hoteluri, capacitatea unităților hoteliere este de aproape 10% din totalul unităților de cazare. - Categoria vilelor turistice, din stațiunile balneare, a scăzut ca număr, datorită procedurilor privind statutul de proprietate și stării avansate de uzură. - Serviciile comerciale prestate populației au continuat să scadă ca pondere (reprezentând doar 26,2% față de anul 1990).
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<ul style="list-style-type: none"> - Stimularea transformării gospodăriilor țărănești în exploatații agricole moderne cu caracter comercial, formarea și consolidarea clasei de mijloc în spațiul rural; - Asistența pentru export în vederea creșterii ponderii exporturilor de produse industriale cu grad avansat de prelucrare; - Dezvoltarea activităților de comerț exterior îndeosebi orientate spre: <ul style="list-style-type: none"> - industria de confecții prioritate a sectorului textil, - fabricarea mobilei cu valoare adăugată, - IT&C, un sector strategic crucial, - prelucrarea metalelor cu efect în aval, - industria constructoare de mașini componente, - noi specializări în chimie, - produse electro-tehnice și electronice, - agricultura organică - crearea unei piețe de produse ecologice. 	<ul style="list-style-type: none"> - Creșterea competitivității sectoarelor agro-alimentar și forestier în plan regional; - Creșterea competitivității în plan regional și național, odată cu incapacitatea îmbunătățirii structurii economice, și a valorificării superioare a avantajelor competitive existente și potențiale; - Incompatibilizarea structurilor intrasectoriale cu cele existente și de perspectivă în țările Uniunii Europene; - Procese de restructurare a agenților economici ineficiente, ce nu realizează creșterea capacității de a îmbunătăți semnificativ structura și calitatea produselor exportate; - Needificarea unei industrii sănătoase prin încurajarea competiției corecte și efective între firme și dezvoltarea unui mediu nefavorabil pentru afaceri și pentru antreprenariat; - Nevalorificarea potențialului turistic al județului, datorită nerealizării cu prioritate a unor structuri moderne în acest domeniu, precum și concurența existentă pe plan regional și național; - Lipsa promovării alianțelor strategice, a holdingurilor și a grupurilor de companii, incapacitatea de a înfrunța concurența regională, națională și internațională.

4. CONTEXTUL SUPRATERITORIAL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> - Județul deține un mediu urban dezvoltat, cu un mare număr de municipii și orașe raportat la numărul de locuitori, populația urbană are o tendință crescătoare. Există premisele dezvoltării activităților industriale și a serviciilor, zona fiind una de tradiție industrială. Aceasta va avea ca principale consecințe: <ul style="list-style-type: none"> a. dezvoltarea infrastructurii de transport, b. dezvoltarea utilităților și serviciilor publice, care la rândul lor vor duce la crearea unei economii durabile și la stabilizarea numărului și structurilor populației. - Mediul natural al zonei este calitativ superior față alte zone din regiune, poluarea solurilor este redusă, iar fenomenele de eroziune a solului nu sunt foarte răspândite. - Diversitatea culturală, etnică și religioasă este favorabilă unei bune conexiuni teritoriale care depășește teritoriul național, care crește schimbul de experiență și posibilitatea de a găsi piețe de desfacere. - Turismul beneficiază de prezența unor resurse deosebite prin varietatea și ineditul lor, fiind o atracție pt. turiștii străini (locul 13 în topul județelor la înopțări ale turiștilor străini). Resursele economiei forestiere din județul Harghita sunt cele mai mari din regiune. 	<ul style="list-style-type: none"> - Populația zonei este inferioară ca număr mediei regionale; densitatea populației este cea mai mică din regiune. - Evoluția populației se estimează a fi descrescătoare și în următorul deceniu, urmând o scădere cu cel puțin 10% din numărul actual de locuitori; scăderile mai accentuate de populație au loc în rural. - Declinul demografic este cauzat, pe de-o parte, de dificultăți în întemeierea sau funcționarea gospodăriilor (acces la venituri, servicii și utilități) și pe de altă parte de cauze naturale în zonele cu declin demografic major (îmbătrânire, mortalitate, morbiditate). - Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă este sub media regională și sub media națională; rezultând un număr mare de șomeri. - Numărul mediu al salariaților din Regiunea Centru s-a redus, scăderea cea mai mare observându-se în Județul Harghita (-36,3%). Câștigurile salariale sunt printre cele mai scăzute din regiune. - Produsul intern brut pe locuitor rămâne scăzut față de nivelul regional, ducând la o slabă reinvestire a profitului care ar putea crea noi locuri de muncă.
OPORTUNITĂȚI	RISURI
<p>Această situație poate fi exploatată în plan regional prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dezvoltarea ecoturismului și turismului balnear la nivelul resurselor existente, astfel încât să crească numărul de turiști și de înopțări în zonă; - orientarea către activități eficiente în ceea ce privește consumul de resurse naturale. 	<p>Structura economică ineficientă în asigurarea durabilă a bunăstării locuitorilor zonei:</p> <p>a) Numărul insuficient de activități generatoare de activități conexe. Populația din județ ocupată în industrie este 26,6% iar în construcții 2,9% din activi. Turismul din județ produce puțin pentru economia internă în raport cu resursele existente.</p> <p>b) Activități cu valoare adăugată scăzută care perpetuează stări negative. Agricultură județului</p>

Din aceste tendințe putând decurge următoarele situații benefice pentru județ:

- crearea unei zone turistice specifice – brand local;
- formarea unei economii bazate pe un consum mai redus de resurse naturale, cu activități producătoare de valoare adăugată mai mare, utilizând o parte mai însemnată din forța de muncă locală.

este slab productivă situându-se sub media din regiune – inerția activităților de subzistență.

Investițiile directe (străine sau locale) în județ sunt la un nivel scăzut, valoarea exporturilor este cea mai scăzută în plan regional. Modernizarea activităților cu rentabilitate scăzută este lipsită de impuls.

Diversitatea și cantitatea resurselor menține activitățile economice la un nivel nesatisfăcător. Resursele primare sunt reprezentate de păduri, suprafețe agricole, minerale și resurse balneo-turistice. Resursele derivate și bunurile de consum sunt limitate de accesul în zonă.

Rețeaua de drumuri este condiționată de relief, legăturile la nord și est sunt restricționate de zone montane; axa principală de transport este cea N-S. Regiunea include zone întinse izolate din punct de vedere al transportului feroviar - zona dintre Miercurea Ciuc și Odorheiul Secuiesc.

II. OBIECTIVELE STRATEGIEI DE DEZVOLTARE SPATIALA A TERITORIULUI JUDEȚETAN

1. STRUCTURA TERITORIULUI

1.1. MEDIUL

Obiectivul strategic:

Elementele și factorii de mediu în stare de echilibru dinamic.

(Planșa nr.1a.2 Mediul natural- dezvoltare)

1.1.1. PROTECȚIA ȘI CONSERVAREA FACTORILOR DE MEDIU

Fiecărui factor de mediu analizat i s-au atribuit obiective specifice și direcții de acțiune pentru corectarea disfuncționalităților și a problemelor din teritoriu.

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Administrarea corespunzătoare a resurselor minerale	Instituirea perimetrelor de protecție a zăcămintelor hidrominerale
	Întreținerea surselor de apă minerale
	Utilizarea rațională a valorilor naturale geologice
Îmbunătățirea calității aerului	Reducerea impactului negativ cauzat de arderea combustibililor fosili
	Reducerea emisiilor de pulberi în suspensie PM 10 provenite de la siturile contaminate – halde de steril, iazuri de decantare aflate în conservare
	Monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră (CO ₂).
	Reducerea emisiilor provenite din gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor menajere
	Limitarea poluării cu noxe provenite din procese agricole
	Limitarea poluării cu noxe provenite din aprinderea necontrolată a zăcămintelor de turbă
	Reducerea poluării aerului datorată emisiilor (de SO ₂ , CO, pulberi și compuși organici volatili) de la stațiile de preparare a amestecurilor asfaltice
	Îmbunătățirea calității aerului prin reducerea emisiilor la sursă; Aplicarea BAT – IPPC (cele mai bune tehnologii disponibile) pentru activitățile industriale care se încadrează în criteriile stabilite de directiva IPPC;
	Modernizarea sau realizarea sistemelor de monitorizare a calității aerului la nivelul localităților urbane și la sursele de emisie;

	<p>Îmbunătățirea calității aerului prin reducerea impactului negativ generat de rețeaua de transport rutier prin măsuri de optimizare a traficului și realizarea de șosele de centură.</p> <p>Includerea în PUG-uri și PAT-uri a unor inele verzi ale localităților și posibilitatea conectării acestora la spațiile verzi din orașe într-un sistem de spații verzi.</p>
Îmbunătățirea calității apelor	<p>Implementarea planului de management bazinal.</p> <p>Îmbunătățirea calității cursurilor de apă în județul Harghita prin creșterea gradului de conectare la infrastructura de canalizare și epurare în zonele urbane și rurale.</p> <p>Reducerea impactului produs asupra apelor de suprafață prin deversări de ape uzate menajere/industriale insuficient epurate de către agenții economici, prin modernizarea tehnologiilor de epurare în stațiile de epurare sau preepurare industriale existente.</p> <p>Reducerea impactului produs asupra apelor de suprafață de industria extractivă, prin ecologizarea iazurilor de decantare scoase din funcțiune.</p> <p>Reducerea impactului produs de efluenții rezultati din surse agricole asupra apelor de suprafață și subterane.</p> <p>Reducerea impactului produs asupra apelor de suprafață de industria de prelucrare primară a lemnului.</p> <p>Conformarea unităților industriale cu Planul de implementare a Directivei 76/464/CEE referitoare la poluarea cauzată de anumite substanțe periculoase evacuate în mediul acvatic.</p> <p>Identificarea sectoarelor de cursuri de apă în care renaturarea este posibilă/fezabilă; proiectarea și aplicarea măsurilor de renaturare.</p>
Îmbunătățirea calității solului	<p>Implementarea sistemului de monitoring al calității solului.</p> <p>Implementarea și monitorizarea planurilor de utilizare și refacere a terenurilor din zonele afectate.</p> <p>Implementarea proiectelor de imbunatatiri funciare CES si desecari in conformitate cu planurile/strategia ANIF R.A. Unitatea de Administrare Harghita.</p> <p>Reducerea poluării solului din cauza infiltrațiilor de ape uzate menajere, precum și din cauza poluării cu nitrați din surse agricole prin implementarea Codului de bune practici agricole.</p> <p>Reducerea suprafețelor de teren ocupate de depozite de deșeuri menajere și industriale.</p> <p>Reducerea poluării cu metale grele a solurilor din zona iazurilor de decantare și haldelor de steril ale industriei extractive.</p> <p>Prevenirea poluării cu metale grele a solurilor în zona haldelor de deșeuri menajere.</p> <p>Reducerea suprafețelor decopertate în urma exploatărilor miniere de suprafață.</p> <p>Conservarea calității solurilor în zonele cu zăcăminte de turbă.</p> <p>Prevenirea poluării cu plumb a solurilor din zonele stațiilor de alimentare cu carburanți.</p>

Pentru identificarea obiectivelor specifice și a direcțiilor de acțiune s-a utilizat *Planul Local de Acțiune pentru Mediu al județului Harghita (2007-2013)*, aflat în deplină concordanță cu *Planul Național de Acțiune pentru Protecția Mediului*.

În Județul Harghita, s-au identificat siturile posibil contaminate și siturile contaminate conform prevederilor Hotărârii de Guvern *HG nr. 1408/19.11.2007 privind modalitățile de investigare și evaluare a poluării solului și subsolului*.

Lista siturilor posibil contaminate din Județul Harghita conform prevederilor *HG nr. 1408/19.11.2007* (sursa datelor adresa APM HARGHITA 8969/19.09.2011 către ARPM Sibiu):

Situri posibil contaminate:

- APMHR00001 SALINA PRAID
- APMHR00002 DEPOZIT DEȘEURI MENAJERE ORAȘUL BĂLAN
- APMHR00003 GALERIA 2BIS PRIMATAR COMUNA CORBU
- APMHR00004 CARIERA SÂNDOMINIC
- APMHR00005 CARIERA SUSENI
- APMHR00006 DEPOZIT DEȘEURI MENAJERE MUN. GHEORGHENI
- APMHR00007 DEPOZIT DEȘEURI MENAJERE MUN. ODORHEIU SECUIESC
- APMHR00008 TEREN AFERENT CENTRALA TERMICĂ REMETEA
- APMHR00009 DEPOZIT DEȘEURI MENAJERE MUN. TOPLIȚA
- APMHR00010 TEREN AFERENT REZERVOARE PĂCURĂ REMETEA
- APMHR00011 TEREN AFERENT DEPOZIT DE MOTORINĂ REMETEA
- APMHR00012 DEPOZIT DEȘEURI MENAJERE CRISTURU SECUIESC
- APMHR00013 DEPOZIT DEȘEURI MENAJERE MUN. MIERCUREA CIUC
- APMHR00014 DEPOZIT DE CARBURANȚI MIERCUREA CIUC
- APMHR00015 DEPOZIT DE CARBURANȚI ODORHEIU SECUIESC
- APMHR00016 DEPOZIT DE CARBURANȚI GHEORGHENI
- APMHR00017 FOSTA FABRICĂ DE SPIRT AMIDON ȘÎNSIMION
- APMHR00018 DEPOZIT DE NISIP ARS GHEORGHENI
- APMHR00019 HALDA DE STERIL GAL.16.BĂLAN
- APMHR00020 HALDA DE STERIL GAL.11/A.BĂLAN
- APMHR00021 HALDA DE STERIL PUȚ NR.2.FAGUL CETĂȚII BĂLAN
- APMHR00022 HALDA DE STERIL PUȚ NR.5.FAGUL CETĂȚII BĂLAN
- APMHR00023 DEPOZIT DE CARBURANȚI INCINTA PRINCIPALĂ BĂLAN
- APMHR00024 IAZ DE DECANTARE NR.4.FAGUL CETĂȚII BĂLAN
- APMHR00025 IAZ DE DECANTARE NR.3.3A FAGUL CETĂȚII BĂLAN

- APMHR000026 IAZ DE DECANTARE NR.2. FAGUL CETĂȚII BĂLAN
- APMHR000027 IAZ DE DECANTARE NR.1. FAGUL CETĂȚII BĂLAN
- APMHR000028 HALDA DE STERIL PUȚ NR.1. FAGUL CETĂȚII BĂLAN
- APMHR000029 DEPOZITUL DE CONCENTRAT DE PIRITĂ GARA IZVORUL OLT
- APMHR000031 DEPOZIT DEȘEURI MENAJERE HOGHIA

Situri contaminate:

- APMHR000030 UNITATEA FITOSANITARĂ MIERCUREA CIUC
- APMHR000032 SERVICIUL PUBLIC DE PROTECȚIA PLANTELOR ODORHEIU SECUIESC

AGENȚIA DE PROTECȚIA MEDIULUI HARGHITA, ca urmare a raportului geologic final de investigare și evaluare a poluării mediului geologic împreună cu evaluarea de risc în baza HG nr. 1408/2007 a decis necesitatea refacerii mediului geologic pe amplasamentele sus amintite. Au fost emise deciziile :

Decizia de refacere a mediului nr.8337/ 20.08.2010 pentru amplasamentul SERVICIUL PUBLIC DE PROTECȚIA PLANTELOR din Mun. ODORHEIU SECUIESC

Decizia de refacere a mediului nr. 8768/ 06.09.2011 pentru amplasamentul UNITATEA FITOSANITARĂ MIERCUREA CIUC

Deciziile au fost emise în scopul realizării proiectelor finanțate prin POR pentru SERVICIUL PUBLIC DE PROTECȚIA PLANTELOR din Mun. ODORHEIU SECUIESC și prin finanțare a Consiliului Județean Harghita pentru UNITATEA FITOSANITARĂ MIERCUREA CIUC.

Reconstrucția ecologică a siturilor este în curs de desfășurare. Pentru o serie de situri s-a emis autorizație/acord de mediu cu condiția restrîngerii activităților și ecologizării siturilor cu probleme de contaminare. Este cazul unităților:

- S.C. Industrializarea Laptelui Harghita S.A. Remetea- are Autorizația de Mediu nr. 55/01.03.2007 cu Program de Conformare

- M.E.C. – D.G.R.M. – S.C. Conversmin S.A. București - Cariera Sântimbru Băi a primit Acord de Mediu nr. R760/23.02.2007, care prevede închiderea și ecologizarea incintei Sântimbru

- C.N.C.A.F.MINVEST S.A. Deva filiala Bălan a obținut acord de mediu nr. 482/11.11.1998, revizuit la data de 10.08.2004. în vederea închiderii perimetrului minier Fagul Cetății

- S.C. C&F IMPEX 2000 S.R.L. București, punct de lucru Sânsimion, fosta Fabrică de Spirt – Amidon s-a eliberat Fișa Tehnică nr. 10034/15.12.2008 în vederea emiterii Acordului Unic pentru obținerea acordului de mediu- Autorizația de mediu nr. 52/27.02.2007, emisă de către APM Harghita, cu program de conformare.

1.1.2. ZONELE DE RISC NATURAL

Obiective specifice	Direcții de acțiune
<p>Reducerea riscului la dezastre naturale prin implementarea măsurilor preventive și de consolidare/stabilizare în zonele vulnerabile.</p>	<p>Actualizarea bazelor de date privind degradarea terenurilor și solurilor (expuse la riscuri naturale) și prioritizarea acțiunilor de protecție – toate localitățile.</p> <p>Elaborarea planurilor de intervenție în caz de urgență.</p>
	<p>Alunecări de teren</p> <p>Reducerea riscului la alunecări de teren, protejarea vieții umane și a bunurilor expuse la acest risc prin împădurirea terenurilor degradate și realizarea sistemelor hidrotehnice de colectare a apelor pluviale în zonele cu stabilitate redusă a terenului.</p> <p>Întocmirea unor hărți a terenurilor cu risc la eroziune și executarea de lucrări de reabilitare (amenajarea bazinelor hidrografice) a suprafețelor afectate de eroziune.</p> <p>Implementarea sistemelor de stabilizare a solului în zonele cu zăcăminte de sare prin elaborarea și implementarea programelor județene care prevăd stabilizarea solului în zonele cu zăcăminte de sare.</p>
	<p>Inundații</p> <p>Reducerea riscului la inundații, protejarea vieții umane și a bunurilor expuse la acest risc prin lucrări de aparare.</p> <p>Reducerea suprafețelor afectate de torenți activi.</p> <p>Realizarea lucrărilor de investiții în vederea eliminării riscului la inundatii conform strategiei A.N. „Apele Romane” Sistemul de Gospodărire a Apelor Harghita (regularizari, consolidari de maluri și albie, decolmatari, acumulari nepermanente).</p>
	<p>Seisme</p> <p>Elaborarea planurilor de intervenție în caz de urgență în localitățile urbane.</p> <p>Creerea condițiilor tehnice și organizatorice necesare colectării, stocării și procesării automate a informațiilor relative la construcțiile cu risc seismic.</p> <p>Măsuri pentru îmbunătățirea informării populației și a factorilor de decizie, la diferite niveluri (central, local), asupra principalelor aspecte legate de riscul seismic și de măsurile pentru reducerea acestuia.</p>

Reducerea riscului la dezastre antropice prin implementarea măsurilor preventive și de consolidare/stabilizare în zonele vulnerabile.	Conformarea activităților economice legate de exploatarea sau conservarea batalurilor cu documentele legale în vigoare prin reducerea riscurilor de accidente la depozitele de reziduuri în caz de fenomene meteorologice nefavorabile prin urmărirea realizării lucrărilor prevăzute în planurile de acțiune /etapizare
---	--

1.1.3. GESTIUNEA DEȘEURILOR

<i>Obiective specifice</i>	<i>Direcții de acțiune</i>
Realizarea unui sistem integrat de colectare și transport al deșeurilor	Modernizarea sistemelor actuale de colectare și transport
	Implementarea sistemelor de colectare selectiva a materialelor pentru valorificare astfel încât să se asigure atingerea obiectivelor legislative referitoare la deșeurile de ambalaje și deșeurile biodegradabile (permanent)
	Construirea de stații de transfer pe baza studiilor de fezabilitate și în corelație cu anii de închidere a depozitelor existente
Promovarea tratării deșeurilor în vederea asigurării unui management ecologic rațional	Încurajarea tratării deșeurilor în vederea valorificării (materiale și energetice), diminuării caracterului periculos și diminuării cantității de deșeuri eliminate final.
Gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane	Tratarea în vederea eliminării a deșeurilor periculoase.
	Implementarea unui sistem de colectare separată a deșeurilor periculoase din deșeurile municipale.
	Sporirea conștientizării populației și agenților economici referitor la impactul gestiunii necorespunzătoare a deșeurilor și schimbarea comportamentului populației față de problema colectării deșeurilor – toate localitățile.
Eliminarea deșeurilor în conformitate cu cerințele legislației în domeniul gestiunii deșeurilor în scopul protejării sănătății populației și a mediului	Sistarea activității celor 3 depozite neconforme clasa "b" din zona urbană (conform HG 349/2005).
	Reecologizarea în termen de 2 ani de la închidere și monitorizarea post închidere a celor 8 depozite neconforme (corelat cu calendarul de sistare a activității).
	Asigurarea capacităților necesare pentru eliminarea deșeurilor prin promovarea cu prioritate a instalațiilor de eliminare la nivel zonal.
Gestiunea adecvată a deșeurilor din agricultură.	Implementarea Codului bunelor practici agricole.

Formularea obiectivelor și direcțiilor de acțiune județene are la bază direcții care derivă din politica națională și direcții specifice determinate de posibilitățile și cerințele județului.

Obiectivul general al **Strategiei Naționale de Gospodărire a Deșeurilor** vizează reducerea impactului și a riscurilor pentru sănătatea oamenilor și a mediului, prin dezvoltarea și implementarea unui sistem integat de gestionare a deșeurilor, eficient din punct de vedere economic și ecologic.

Analiza impactului produs de generarea deșeurilor din activități socio-economice, de modul și practicile actuale de gospodărire a acestora în Județul Harghita, precum și de necesitatea abordării în mod integrat a gestionării deșeurilor, a impus stabilirea unor obiective specifice care au ca scop final reducerea sau eliminarea acestuia.

Programe și strategii complementare:

Strategia Națională de Gestionare a Deșeurilor elaborată de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor prevede ca obiective pentru colectarea și transportul deșeurilor:

- asigurarea deservirii unui număr cât mai mare de generatori de deșeuri de către sistemele de colectare și transport a deșeurilor prin extinderea sistemelor de colectare a deșeurilor în mediul urban și rural și optimizarea schemelor de transport;
- asigurarea celor mai bune opțiuni pentru colectarea și transportul deșeurilor, în vederea unei cât mai eficiente valorificări prin separarea fluxurilor de deșeuri periculoase de cele nepericuloase.

Pentru tratarea deșeurilor se prevede promovarea tratării deșeurilor în vederea asigurării unui management ecologic rațional prin diminuarea caracterului periculos al acestora, diminuarea cantitatilor de deșeuri eliminate final și valorificarea acestora.

Eliminarea deșeurilor în conformitate cu cerințele legislației în domeniul gestiunii deșeurilor în scopul protejării sănătății populației și a mediului se va realiza prin închiderea depozitelor de deșeuri neconforme cu cerințele Uniunii Europene și asigurarea capacităților necesare pentru eliminarea deșeurilor prin promovarea cu prioritate a instalațiilor de eliminare la nivel zonal.

Toate aceste obiective se regăsesc atât în strategia județeană cât și în Planul Regional de Gestionare a Deșeurilor – Regiunea 7 Centru.

POS Mediu - Axa prioritară 2, Sector managementul deșeurilor / reabilitarea terenurilor poluate istoric. Investițiile pentru acest sector vizează crearea de sisteme integrate de gestionare a deșeurilor la nivel regional, în paralel cu închiderea depozitelor de deșeuri neconforme. Se vor finanța măsuri de colectare, sortare, transport, tratare și depozitare a deșeurilor menajere combinate cu măsuri de reducere a cantității de deșeuri, conform cu principiile și practicile Uniunii Europene în domeniu. Alte investiții sunt destinate unor proiecte pilot de reabilitare a terenurilor afectate de-a lungul timpului de diverși poluanți și care afectează negativ mediul și sănătatea umană.

Obiectivele specifice județene rezultate din *Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor – Județul Harghita 2008-2013* sunt:

1. Îmbunătățirea/dezvoltarea unui sistem integrat de colectare și transport al deșeurilor

- Modernizarea sistemelor actuale de colectare și transport (permanent)
- Implementarea sistemelor de colectare selectivă a materialelor valorificabile astfel încât să se asigure atingerea obiectivelor legislative referitoare la deșeurile de ambalaje și deșeurile biodegradabile (permanent)
- Construirea de stații de transfer pe baza studiilor de fezabilitate și în corelație cu anii de închidere a depozitelor existente cu termen 2009-2013

2. Promovarea tratării deșeurilor în vederea asigurării unui management ecologic rațional

- Încurajarea tratării deșeurilor în vederea valorificării (materiale și energetice), diminuării caracterului periculos și diminuării cantității de deșeuri eliminate final

3. Gestionarea corespunzătoare cu respectarea principiilor strategice și a minimizării impactului asupra mediului și sănătății umane

- Implementarea unui sistem de colectare separată a deșeurilor periculoase din deșeurile municipale
- Tratarea în vederea eliminării deșeurilor

4. Eliminarea deșeurilor în conformitate cu cerințele legislației în domeniul gestiunii deșeurilor în scopul protejării sănătății populației și a mediului

- Sistarea activității celor 8 depozite neconforme clasa "b" din zona urbană (etapizat până în 2012, conform HG 349/2005)
- Reecologizarea în termen de 2 ani de la închidere și monitorizarea post închidere a celor 8 depozite neconforme (corelat cu calendarul de sistare a activității)
- Închiderea și ecologizarea tuturor spațiilor de depozitare din zona rurală
- Asigurarea capacităților necesare pentru eliminarea deșeurilor prin promovarea cu prioritate a instalațiilor de eliminare la nivel zonal.

În iunie 2010 s-a semnat contractul privind proiectarea *Sistemului integrat de management al deșeurilor din județul Harghita* în cadrul Axei prioritare 2 a POS Mediu 2007-2013.

Proiectul completează și modifică prevederile *Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor – Județul Harghita 2008-2013*. În *Programul de măsuri* propus în actualul PATJ sunt preluate propunerile din acest ultim document, respectiv localizarea centrului integrat al deșeurilor cu depozit ecologic în comuna Remetea, care va deservi întregul județ alături de depozitul ecologic realizat în zona Odorhei – Cekend. De asemenea sunt propuse stații de transfer la Miercurea Ciuc și Corund.

Conform ultimelor modificări survenite în propunerile de management al deșeurilor la nivel județean (an 2012), la nivelul unităților administrativ- teritoriale se prevăd următoarele:

Comuna Remetea:

- centru județean de management al deșeurilor, care să servească întreg județul împreună cu depozitul ecologic existent de la Cekend- finanțare prin POS Mediu, Axa prioritară 2 .

Municipiul Miercurea Ciuc:

- stație de transfer
- centru de colectare selectivă
- închidere depozite neconforme.

Comuna Corund:

- stație de transfer
- centru de colectare selectivă

Municipiul Georgheni:

- centru de colectare selectivă
- închidere depozite neconforme.

Municipiul Toplița:

- centru de colectare selectivă
- închidere depozite neconforme.

Orașul Bălan:

- centru de colectare selectivă
- închidere depozite neconforme.

Orașul Borsec

- închidere depozite neconforme.

Oraș Cristuru Secuiesc

- centru de colectare selectivă
- închidere depozite neconforme

Orașul Băile Tușnad:

- închidere depozite neconforme.

Orașul Vlăhița

- centru de colectare selectivă
- închidere depozite neconforme

Propunerile de măsuri cu privire la gestiunea deșeurilor sunt prezentate în **Planșa nr.1a.2.mediu natural-dezvoltare.**

1.2. PATRIMONIUL NATURAL ȘI CULTURAL CONSTRUIT

Obiectiv principal:

Valorificarea potențialului elementelor defnitorii de patrimoniu natural și construit prin intervenții integrate de protejare și dezvoltare durabilă.

(Planșa nr.1a.2. Patrimoniul natural și construit- dezvoltare)

1.2.1. PATRIMONIUL NATURAL

Obiectiv principal:

Protecția eficientă a zonelor cu valori naturale deosebite.

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Asigurarea unui management corespunzător al ariilor naturale protejate	Încredințarea custodiei pentru ariile naturale protejate. Elaborarea și implementarea planurilor de management aferente ariilor protejate. Includerea în planurile de management (acolo unde obiectivele de management o permit) și a limitelor de desfășurare a turismului în interiorul ariilor protejate.
Conservarea valorilor naturale în ariile naturale protejate	Evaluarea impactului pentru programele și proiectele care ar putea avea afecta semnificativ ariile protejate (SCI și SPA)
Implementarea Rețelei NATURA 2000	Transpunerea limitelor siturilor Natura 2000 in toate documentatiile de urbanism si amenajarea teritoriului.

Desemnarea de noi arii protejate	Extinderea ariilor protejate cu 10%
Oprirea diminuării efectivelor speciilor ocrotite și a deteriorării habitatelor naturale	Menținerea / creșterea efectivelor de specii protejate
Creșterea rolului pădurilor în asigurarea serviciilor capitalului natural	Urmărirea creșterii suprafeței pădurilor de protecție din grupa 1 funcțională Promovarea și urmărirea implementării proiectelor de împădurire și reîmpădurire Derularea programelor de informare a proprietarilor și a comunităților locale asupra necesității gospodăririi în regim silvic a pădurilor
Diminuarea efectelor produse de pășunatul nerațional asupra biodiversității	Urmărirea includerii în planurile de management de restricții cu privire la pășunatul în ariile naturale protejate.

Obiectivele, direcțiile de acțiune și măsurile propuse pentru protejarea patrimoniului natural derivă din strategiile existente și actele normative în vigoare. Pentru varietatea și fragilitatea ecosistemelor existente procedura ariilor naturale protejate prezintă garanția și premiza unei dezvoltări durabile a teritoriului.

La nivel județean s-au făcut propuneri fundamentate de extindere a ariile naturale protejate. O propunere sustinuta si prin acesta documentatie este infiintarea unui nou parc natural(propunere Program GEF):

Parcul Natural Ciomad - Balványos – Bodoc- cu o suprafața de 11688 ha.

Din categoria II UICN, **parcuri naționale** sunt cuprinse parțial în județ:

Parcul Național Cheile Bicazului-Hășmaș- în Gheorgheni și Sândominic

Parcul Național Călimani- în Toplița și Bilbor.

Ariile de protecție avifaunistică (*situri pentru conservarea speciilor de păsări sălbatice*) conform Anexei nr.1 la HG 971/2011 pentru modificarea și completarea HG nr.1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România.

	Denumire	Apartenența administrativă
1.	ROSPA0018 Cheile Bicazului- Hășmaș	Gheorgheni (10%), Sândominic (9%), Tulgheș(<1%)
2.	ROSPA0027 Dealurile Homoroadelor	Lueta (4%), Mărtiniș (38%), Merești (55%), Ocland (70%)
3.	ROSPA0028 Dealurile Târnavelor- Valea Nirajului	Atid (47%), Corund (10%), Lupeni (3%), Praid (10%), Săcel (25%)
4.	ROSPA0033 Depresiunea și Munții Giurgeului	Borsec(<1%),Cârța (12%), Ciumani (86%), Corbu(<1%), Ditrău(66%), Dănești(<1%), Gheorgheni(46%), Joseni (68%), Lăzarea (64%), Praid (5%), Remetea (55%), Subcetate(<1%), Suseni (64%), Sândominic(4%), Sărmaș(18%), Tulgheș(<1%), Voșlăbeni (68%), Vârșag(<1%)
5.	ROSPA0034 Depresiunea și Munții Ciucului	Ciceu(72%), Cârța (3%), Ciucsângeorgiu (10%),

		Cozmeni(1%), Căpâlnița(17%), Dănești(<1%), Frumoasa (32%), Lelicieni (60%), Lunca de Sus (<1%), Miercurea Ciuc (34%), Mihăileni (65%), Mădăraș(63%), Păuleni-Ciuc (59%), Racu (87%), Sâncrăieni (49%), Siculeni(83%), Sânmartin(8%), Sânsimion(67%), Sântimbru(42%), Tușnad(28%), Vlăhița(10%), Zetea(12%)
6.	ROSPA0082 Munții Bodoc - Baraolt	Cozmeni (1%)
7.	ROSPA0133 Munții Călimani	Bilbor(4%), Toplița(5%)

Siturile de importanță comunitară aflate pe teritoriul județului Harghita, (conform Anexelor nr.1-4 la *Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr.2387/2011 pentru modificarea Ordinului ministrului mediului și dezvoltării durabile nr.1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 România*) sunt următoarele:

	Denumire	Apartenența administrativă
1.	ROSCI0007 Bazinul Ciucului de Jos	Miercurea Ciuc(<1%), Sâncrăieni(4%), Sânsimion(19%), Sântimbru(6%), Tușnad(11%)
2.	ROSCI0019 Călimani-Gurghiu	Bilbor(3%), Joseni(5%), Praid(2%), Remetea(<1%), Subcetate(<1%), Toplița(4%)
3.	ROSCI0027 Cheile Bicazului-Hășmaș	Gheogheni(10%), Sândominic(9%), Tulgheș(<1%)
4.	ROSCI0036 Cheile Vârghișului	Merești (6%)
5.	ROSCI0037 Ciomad- Balványos	Băile Tușnad (<1%), Cozmei (<1%), Plăieșii de Jos(<1%), Tușnad(<1%)
6.	ROSCI0090 Harghita Mădăraș	Căpâlnița(27%), Cârța(2%), Dănești(34%), Mădăraș(46%), Racu(15%), Siculeni(5%), Suseni(6%), Vlăhița(8%), Zetea(17%)
7.	ROSCI0091 Herculian	Merești (<1%), Miercurea Ciuc(<1%), Sâncrăieni (<1%), Sânsimion (<1%), Sântimbru (<1%), Tușnad (<1%),
8.	ROSCI0113 Mlaștina după Luncă	Suseni(<1%), Voșlăbeni(3%),
9.	ROSCI0189 Pârâul Barlangos	Suseni(<1%)
10.	ROSCI0227 Sighișoara – Târnavă Mare	Cristuru Secuiesc(<1%), Darjiu
11.	ROSCI0241 Tinovul Apa Lină – Honcsok	Plăieșii de Jos(18%)
12.	ROSCI0243 Tinovul de la Dealul Albinelor	Joseni(<1%)
13.	ROSCI0244 Tinovul de la Fântâna Brazilor	Corund(<1%)
14.	ROSCI0279 Borzont	Joseni (1%)
15.	ROSCI0297 Dealurile Târnavei Mici- Bicheș	Atid (26%), Praid (6%)
16.	ROSCI0246 Tinovul Luci	Miercurea Ciuc(<1%), Sâncrăieni(3%)
17.	ROSCI0248 Tinovul Moșoș – Lacul Sf. Ana	Cozmeni(6%)
18.	ROSCI0252 Toplița – Scaunul Rotund Borsec	Borsec(19%), Sărmaș(20%), Toplița(7%)
19.	ROSCI0323 Munții Ciucului	Ciceu(3%), Ciucsângiorgiu (31%), Cârța(3%), Dănești(<1%), Frumoasa(81%), Lelicieni(63%), Lunca de Jos(80%), Lunca de Sus(88%), Miercurea Ciuc(13%), Mihăileni(83%), Mădăraș(<1%), Păuleni-Ciuc(83%),

		Racu(7%), Sâncrăieni (<1%), Sândominic(7%), Tomești(22%)
20.	ROSCI0327 Nemira- Lapoș	Ciucșangiorgiu (6%), Plăieșii de Jos(11%)
21.	ROSCI0357 Porumbeni	Cristuru Secuiesc(14%), Dârjiu(11%), Feliceni(4%), Mugeni(21%), Porumbeni(47%), Șimonești(14%)
22.	ROSCI0383 Râul Târnava Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători	Cristuru Secuiesc(3%), Feliceni(<1%), Mugeni(<1%), Odorheiu Secuiesc(<1%), Porumbeni(<1%), Secuieni(3%)

Rezervația de importanță locală Băile Jigodin – Dealul Cetății, cu o suprafață de 253 ha, de tip mixt, a fost declarată ca rezervație de interes județean prin *HCJ nr. 162/2005*.

Principalele acte normative referitoare la ariile naturale protejate sunt:

- Legea nr. 5/2000 privind Planul de Amenajarea al Teritoriului – Secțiunea III – a, Zone Naturale Protejate.
- Legea nr. 462/2001 pentru aprobarea OUG nr. 236/2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.
- HG. Nr. 230/2003, privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora. H.G. 1.529/1 noiembrie 2006 pentru modificarea anexei nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 230/2003
- Ordinul nr. 552/2003, privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale, din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice.
- Ordinul nr. 850/2003, privind procedura de încredințarea a administrării sau de atribuire a custodiei ariilor naturale protejate.
- O.U.G. 57/29 iunie 2007 – privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice și completată de Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 154/2008
- O.U.G. nr. 154/2008 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice și a Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006
- HG 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România.
- HG 971/2011 pentru modificarea și completarea HG nr.1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România.
- Ordinul MMDD 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România.
- ORDINUL MMP nr. 2387/2011 pentru modificarea Ord. MMDD nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România;
- Legea nr. 49/2011, privind regimul ariilor naturale protejate, pentru aprobarea OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.
- Hotărârea Consiliului Județean Harghita Nr. 162 din 2005 – completare a listei cu arii naturale protejate din legea nr. 5/ 2000; lista arborilor seculari, a parcurilor dendrologice și a izvoarelor minerale din județ.

1.2.2. PATRIMONIUL CULTURAL CONSTRUIT

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural construit în scopul dezvoltării economice, sociale, culturale și a afirmării identității teritoriale	Stabilirea priorităților pentru lucrările de restaurare, punere în valoare și revitalizare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice- în raport cu posibilitatea de valorificare a acestora și amortizare a cheltuielilor.
	Realizarea unor planuri integrate de protejarea patrimoniului cultural și natural care să evidențieze caracteristicile culturale specifice.
	Responsabilizarea tuturor palierelelor sociale pentru constientizarea rolului jucat de patrimoniul cultural imobil în păstrarea identității culturale naționale și locale.
	Menținerea monumentelor înscrise în LPM-UNESCO, într-un stadiu optim de conservare, corelat cu permanentizarea acțiunilor de conștientizare a populației cu privire la importanța acestora.
	Cooperarea cu parteneri internaționali/UE, în programe și proiecte comune pentru protejarea patrimoniului cultural imobil și a peisajelor.
	Inițierea de către Autoritățile locale a unor proiecte legate de patrimoniul cultural imobil- utilizarea Fondurilor structurale incluse în Programul Operațional Regional(POR), în cadrul axelor prioritare legate de patrimoniu și turism.

1.2.2.1. Cadrul general privind conservarea, protejarea și valorificarea patrimoniului cultural în Romania

Conform **Legii 422/2001 pentru protejarea monumentelor istorice** (republicata), definirea termenului **protejare** implică:

« ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic, menite să asigure *identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, evidenta, conservarea (inclusiv pașa și întreținerea), consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor istorice și integrarea lor socio-economică și culturală în viața colectivităților locale* ».

Aceasta vine în completarea **Legii 5/2000-PATN, Secțiunea III-Zone protejate**, în care se precizează faptul ca:

« documentatiile de urbanism și regulamentele aferente se vor întocmi în vederea *constituirii zonelor protejate* și vor cuprinde *măsuri necesare de protecție și conservare a valorilor de patrimoniu cultural național în respectivele zone* ».

Abordarea **Zonelor protejate** înglobează în momentul de față, prin aplicarea unei concepții moderne privind patrimoniul cultural, atât **zonele construite** cât și relația acestui patrimoniu cu **zonele naturale protejate**.

În 2002, prin **Legea 451/2002** pentru ratificarea **Convenției Europene a peisajului-Florenta, 20 Oct.2000**, a documentului Consiliului Europei privind peisajul, Romania recunoaște și acordă

importanța cuvenită acestuia în « *elaborarea culturilor locale și faptului că peisajul reprezintă o componență fundamentală a patrimoniului cultural și natural al Europei, contribuind la dezvoltarea oamenilor și la consolidarea identității europene* ».

Această *Convenție* completează cadrul textelor juridice existente la nivel internațional, în domeniile protecției și gestiunii patrimoniului natural și cultural, fiind ratificate și la nivel național, utilizarea termenilor specifici făcându-se conform accepțiunilor conferite prin aceste convenții, carte și recomandări:

- *Convenția pentru salvarea patrimoniului arhitectural al Europei (Granada, 3 octombrie 1985)*
- *Convenția europeană pt. Protecția patrimoniului arheologic (revizuita)-(La Valetta, 16 ianuarie 1992)- Legea 150/1997*
- *Convenția privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural (Paris, 16 noiembrie 1972).*
- *Carta europeană a patrimoniului arhitectural (Amsterdam, 1975)*
- *Carta asupra principiilor conservării și restaurării patrimoniului construit (Cracovia, 2000)*

Carte internaționale ICOMOS:

- *Carta revizuită a turismului cultural(1999)*
- *Carta patrimoniului construit vernacular(1999)*
- *Carta pentru interpretarea și prezentarea siturilor culturale patrimoniale(2007)*
- *Carta ICOMOS a itinerariilor culturale(2008)*
- *Declarația ICOMOS pentru salvarea spiritului locului (Quebec, 2008)*

Recomandări ale Consiliului European:

- *Recomandarea referitoare la promovarea meseriilor legate de conservarea patrimoniului R(86)15*
- *Recomandarea referitoare la protecția patrimoniului rural R(89)6*
- *Recomandarea referitoare la conservarea integrată a ariilor culturale R (95)9*

Documente:

- „RIMETEA DOCUMENT” *on the protection of the built vernacular heritage în multicultural environment*-
Tusnad 2009

- ICOMOS CIAV, Romania, Hungary, Germany

Cadrul juridic specific mai cuprinde și **Ordinele** MCC sau MTCT, la care se adaugă metodologii de intervenție :

- Ordonanța Guvernului 21/2006 privind regimul concesiunii monumentelor istorice, aprobată prin Legea nr.21/2006
- Ordinul MCC nr.2684/2003 privind aprobarea Metodologiei de întocmire a obligației privind folosința monumentului istoric și a conținutului acesteia
- Ordonanța Guvernului nr.13/2007 pentru completarea art.5 din O.G.nr.43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național.
- Ordinul MTCT nr.562/2003 pentru aprobarea reglementării tehnice

- « Metodologie de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate ».
- « Metodologie de delimitare și de instituire a zonelor protejate de interes național pentru monumente și situri arheologice situate în extravilan »- MLPTL 2003.
- « Metodologie de identificare și de evaluare a peisajului »- MDLPL, 2008.

Acest cadru legislativ susține și este oglindit în **Planul Strategic al MCCPN- (2009-2013)**.

Direcțiile de acțiune specifice, precizate în Strategia Patrimoniului Cultural Național elaborată de către **MCCPN** :

- Stabilirea unor priorități pentru lucrările de restaurare, punere în valoare și revitalizare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice- acordându-se prioritate celor care prezintă posibilități rapide de atragere a publicului și de amortizare a cheltuielilor.
- Realizarea unor planuri integrate de protejare a patrimoniului cultural și natural.
- planuri în care bunurile de patrimoniu imobil vor căpăta utilizări care să le pună în valoare caracteristicile culturale specifice, devenind un catalizator în procesele sociale de agregare a comunităților.
- Dezvoltarea durabilă a zonelor protejate, pe baza conservării integrate a patrimoniului cultural imobil – evaluarea impactului pozitiv, de către Autoritățile locale, pe care îl poate avea patrimoniul imobil revitalizat.
- Responsabilizarea unor paliere sociale diverse- național, regional și în special local-pentru conștientizarea rolului jucat de patrimoniul cultural imobil în păstrarea identității culturale naționale și locale.
- Menținerea monumentelor înscrise în LPM-UNESCO, într-un stadiu optim de conservare, corelat cu permanentizarea acțiunilor de conștientizare a populației cu privire la importanța acestora.
- Cooperarea cu parteneri internaționali/UE, în programe și proiecte comune pentru protejarea patrimoniului cultural imobil și a peisajelor
- Utilizarea experienței acumulate cu prilejul unor programe naționale și internaționale (ex.Sibiu- capitala culturala a Europei) pentru realizarea unor programe de revitalizare și punere în valoare a patrimoniului cultural
- Inițierea de către Autoritățile locale a unor proiecte legate de patrimoniul cultural imobil- utilizarea Fondurilor structurale incluse în Programul Operațional Regional (POR), în cadrul axelor prioritare legate de patrimoniu și turism.
- Creșterea independenței fata de subvențiile bugetare

1.2.2.2. Direcții și recomandări specifice pentru protejarea și conservarea monumentelor istorice

1.2.2.2.1. Valori de patrimoniu natural și construit (imobil):

- 20 arii naturale protejate propuse pentru înscriere (NATURA 2000)- 15 SCI și 5 SPA ; acestea din urmă, se suprapun pe zonele cu valori etnografice și cu patrimoniu imaterial

deosebit: Defileul superior al Mureșului; Dealurile Homoroadelor; Depresiunea Giurgeu; Depresiunea Ciuc; Dealurile Tarnavelor și Valea Nirajului;

- 687 de monumente istorice – LMI (monumente, ansambluri și situri) din care 29% fiind de categoria A și 1 monument înscris în LPM- UNESCO.

Dintre acestea, 8 monumente de categoria B pot fi considerate în stare de pericol – cu precizarea că patrimoniul rural vernacular trebuie analizat, inventariat și propus spre conservare în cadrul unei strategii adecvate.

De asemenea trebuie adaugate peisajele culturale asociative, peisaje ce includ ansamblurile mănăstirești/bisericile, centre urbane și situri rurale valoroase.

1.2.2.2.2. Probleme/riscuri ce afectează valorile de patrimoniu natural și construit (imobil)

Probleme

- din punct de vedere teritorial, disparitățile în repartiția teritorială -concentrarea cea mai mare a valorilor de patrimoniu se află în zonele de SE și SV a județului;
- accesibilitate redusă a valorilor de patrimoniu din cauza deficiențelor infrastructurii de transport ;
- degradarea fizică a patrimoniului cultural imobil (în special a celui ecleziastic sau a celui de arhitectură tradițională din zonele rurale), din cauza lipsei fondurilor;
- lipsa unui număr suficient de specialiști, la nivel local, pentru elaborarea proiectelor de urbanism și restaurare/consolidare/revitalizare a patrimoniului construit cât și pentru gestionarea lor;
- lipsa documentațiilor de urbanism obligatorii pentru Zone Construite Protejate (PUZCP), corelate unde este cazul cu planurile de management pentru Ariile naturale protejate (în centrele istorice ale localităților dar și în zone cu o densitate de valori de patrimoniu importantă);
- existența unei metodologii aprobate de identificare și evaluare a peisajului, pentru implementarea Convenției Peisajului de la Florența insuficient de utilă specialiștilor în scopul aplicării acesteia (peisajul devenind elementul integrator pentru valorile patrimoniului construit).

Riscuri majore

- Dispariția elementelor de patrimoniu sau a cadrului acestora (natural, construit sau natural și construit), conducând la o pierdere a identității culturale a zonei și implicit la șansa unei dezvoltări durabile socio-economice a comunităților locale.

1.2.2.2.3. Recomandări specifice

Termen scurt

- Elaborarea studiilor de specialitate (istorice), relevee și expertiza structurală pentru categoria « B » de monumente istorice, în vederea includerii pe lista de priorități de intervenție la nivel local (Consiliul Județean).
- Execuția intervențiilor de urgență, pentru punerea în siguranță a monumentelor aflate în pericol (prin programul coordonat de Direcția tehnică a MDRT-fiind necesară elaborarea

expertizei tehnice și a proiectului de consolidare a clădirilor –monument istoric, de către specialiști atestați MCC-MLPTL, ca prima fază a realizării lucrărilor de punere în siguranță și consolidare).

- Elaborarea PUZCP pentru centrele localităților cu valori de patrimoniu sau pentru localități ce pot participa la itinerarii culturale/turism cultural (stațiuni balneare, comune) dar și pentru fundamentarea dezvoltării fără agresiuni asupra fondului construit valoros și o utilizare adecvată a acestuia (Autorități locale cu sprijinul autorităților centrale)
- Până la elaborarea acestor documentații, autoritățile locale vor urmări respectarea zonelor de protecție desemnate pentru fiecare monument, conform legii, în vederea păstrării nealterate a cadrului acestuia.
- Realizarea unui PUZCP pentru Zona Sitului Rural și ansamblului bisericii fortificate- sit UNESCO, cuprinzând un regulament de protecție și gestiune, în conformitate cu cerințele UNESCO pentru obiectivele aflate pe LPM.
- Realizarea documentațiilor de urbanism necesare protejării și valorificării peisajului cultural din zona Șumuleu (Miercurea Ciuc), constituit din ansamblul de monumente istorice și locul de pelerinaj de pe Muntele Șumuleu Mic.
- Accesarea Fondurilor europene în vederea realizării proiectelor de restaurare/revitalizare a patrimoniului construit (imobil) și realizarea accesibilității prin reabilitarea infrastructurii drumurilor județene și comunale, prin:

POR- Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (MDRT)

Axa prioritara 2 : Îmbunătățirea structurii de transport regionale și locale

Axa prioritara 5 : Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului

Domeniul de intervenție: 5.1.Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, crearea și modernizarea infrastructurilor conexe.

Ministerul Mediului și Padurilor (MMP)

Axa prioritara 4 : Implementarea sistemelor adecvate de management pentru rețeaua de arii speciale de protecție a naturii.

PNDR- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale(MADR)

Masura 313- Incurajarea activităților turistice

Masura 322-Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale

Creșterea atractivității zonelor rurale- Păstrarea și conservarea patrimoniului rural și a identității culturale.

Termen mediu

- Finalizarea cu sprijinul MCC a unui program de restaurare și punere în valoare a obiectivului Dârjiu, includerea acestuia în programe /rețele de obiective ale UNESCO, în vederea promovării la nivel european și internațional;
- Realizarea de către instituțiile specializate - (ONMI-MCPN), a planului de management pentru Situl UNESCO;
- Pregătirea specialiștilor în domeniul restaurării, revitalizării patrimoniului construit cât și a gestiunii patrimoniului construit și Zonelor Construite Protejate;

- Pregătirea personalului în meserii tradiționale de patrimoniu (piatră, zidării, lemn) în vederea reducerii costurilor de intervenție și a corespondenței acestor intervenții cu normele și normativele în vigoare pentru monumente (cursuri post universitare și cursuri în școli de arte și meserii)
- Cooperarea cu parteneri europeni/internaționali în domeniul proiectelor de restaurare, revitalizare și de marketing cultural, pentru a beneficia de experiența în domeniul punerii în valoare a patrimoniului;
- Identificarea, evaluarea și delimitarea peisajelor – în conformitate cu metodologia elaborată în cadrul programului de reglementări în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului MDRT.

Termen lung

- Realizarea unor programe de punere în valoare a patrimoniului construit la nivel județean și regional, programe cu caracter tematic, în funcție de densitatea patrimoniului cercetat-restaurat-pus în valoare (patrimoniu arheologic; patrimoniu ecleziastic; patrimoniu construcțiilor civile-rural și urban; patrimoniu balnear);
- Cooperarea cu toate autoritățile centrale în al căror obiect de activitate se regăsesc componente teritoriale ce pot afecta păstrarea și punerea în valoare a patrimoniului construit (imobil), în vederea promovării unor politici coordonate de dezvoltare:
 - Dezvoltare durabilă și promovarea turismului - componenta restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (Ministerul Mediului și Pădurilor)
 - Creșterea atractivității zonelor rurale-componenta de păstrare și conservare a patrimoniului rural și a identității culturale (Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale).

Planul National de Dezvoltare(PND) pentru perioada 2007-2013 cuprinde o viziune strategică corelată cu obiectivele pe termen lung ale dezvoltării teritoriale a României, **obiectivul strategic general** fiind „afirmarea identității regional-europene a României, de releu între nord –sud și est-vest și de conector intercontinental”.

Între obiectivele specifice corespunzătoare acestui obiectiv general, două sunt relevante pentru domeniul acestui studiu :

- *Afirmarea solidarității urban –rural adecvată diferitelor categorii de teritorii*
- *Valorificarea patrimoniului natural și cultural*

De asemenea în cadrul celor șase priorități naționale de dezvoltare stabilite prin PND, trei cuprind obiective cu referire la patrimoniul cultural:

P1- Creșterea competitivității economice

Obiectiv : *dezvoltarea și promovarea turismului prin valorificarea patrimoniului natural și cultural și a perspectivei axate pe peisajul natural și cultural (cu o mențiune specială pentru gestionarea creativă a peisajelor naturale și a patrimoniului cultural rural)*

P5-Dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în sectorul agricol

Obiectiv: *protejarea patrimoniului natural cultural și istoric al zonelor rurale din Romania*

P6-Diminuarea disparităților de dezvoltare între regiunile țării

Obiectiv: valorificarea potențialului turistic și cultural al regiunilor și creșterea contribuțiilor acestor domenii la dezvoltarea regiunilor.

Pe baza acestor obiective au fost preconizate o serie de *acțiuni*, care fundamentează propunerile de valorificare a patrimoniului cultural la nivel național, deci și la nivelul județului Harghita.

Astfel se vor realiza **acțiuni** legate de:

- *patrimoniul cultural din zona rurală:*
 - dezvoltarea activităților non-agricole (activități meșteșugărești tradiționale),
 - menținerea, restaurarea și îmbunătățirea patrimoniului istoric și cultural,
 - încurajarea activităților în domeniul agro-turismului și turismului rural (dat de peisaje, tradiții și obiceiuri, bogăție culturală).
- *patrimoniul cultural al regiunilor:*
 - folosirea oportunităților pentru dezvoltarea turismului pe termen scurt - resurse naturale, culturale (stațiuni balneare, zone cu peisaj aparte, centre istorice)
 - conservarea moștenirii culturale a regiunilor (clădiri istorice, monumente, muzee, teatre, lucrări de artă)
 - dezvoltarea durabilă a turismului, în sensul conservării patrimoniului natural și cultural și reducerii presiunii antropice asupra mediului.

1.2.2.3. Propuneri de valorificare a patrimoniului cultural, trasee culturale

Direcția Județeană de Cultură și Patrimoniu Național a Județului Harghita a inițiat realizarea unor **Trasee culturale**, care să cuprindă elementele cele mai importante în 5 circuite tematice:

- *Biserici Cetate cu incinte de piatra (între Băile Tușnad și Toplița):*
 - Cozmeni (com. Sânmartin), Ciucsângeorgiu, Armășeni (com. Ciucsângeorgiu), Miercurea Ciuc (Cetatea Mikó; Mănăstirea franciscană - Șumuleu; Ansamblul Drumul Crucii), Racu (com. Siculeni), Cârța, Valea Strambă (com. Suseni), Gheorghieni, Lăzarea, Ditrău;
- *Biserici cu picturi murale (între Odorheiu Secuiesc și Cristuru Secuiesc):*
 - Odorheiu Secuiesc, Feliceni, Dârjiu, Mugeni, Porumbenii Mari, Cristuru Secuiesc
- *Drumul morilor de apă și al instalațiilor hidraulice*
 - Gheorghieni, Voșlobeni, Mădăraș (com. Dănești), Mihăileni, Lunca de jos (spre Frumoasa), Valea Rece (com. Lunca de Jos), Sântimbru (com. Sâncrăieni)
- *Porti secuiești (porți cioplite și pictate):*
 - zona Miercurea Ciuc și Odorheiu Secuiesc, Satu Mare (com. Brădești)
- *Obiective și colecții de artă.*

Zona Cristuru Secuiesc- Odorheiu Secuiesc:

- Cristuru Secuiesc, Lutița (com. Mugești), Odorheiu Secuiesc;

Zona Gheorghieni:

- Toplița (muzeu etnografic), Lăzarea, Gheorghieni;

Zona Ciuc:

- Sândominic, Cârța, Siculeni, Miercurea Ciuc, Jigodin-Băi, Sânmartin

Oferta culturală este completată de **evenimente culturale**- festivaluri, târguri, sărbători, tabere de artă:

- Festivalul ceanșăilor, Festivalul ”Ziua celor 1000 de fete secuience”, Festivalul lăutarilor, Festivalul muzicii vechi, Festivalul narciselor
- Târgul de ceramică de la Arcsó
- Intâlnirea fanfarelor
- Sărbătorile de la Subcetate
- Tabăra de creație de la Lăzarea.

Trasee turistice propuse:

• Zone cu monumente și situri arheologice

Din cele 210 monumente și situri arheologice înscrise în LMI, cele mai reprezentative se află în zona de sud-vest și zona de sud- est a județului:

- Sud-vest: în jurul orașelor *Cristuru Secuiesc și Odorheiu Secuiesc* (com.*Atid, Avrămești, Corund, Eliseni, Feliceni, Lueta, Mugeni, Martiniș, Merești, Ocland, Șimonești*)
- Sud-est: pe traseul superior al Oltului, *Gheorghieni- Miercurea Ciuc* către *Băile Tușnad* (com.*Cârța, Ciucsangeorgiu, Mihăileni, Păuleni Ciuc, Sânsimion, Sâncrăueni, Siculeni*).

Punerea în valoare a siturilor arheologice *in situ* –prin realizarea semnalizării/signaletică spre obiectiv și în cadrul obiectivului pus în valoare prin amenajare, acces, iluminat, panouri explicative și realizarea unor circuite cu acest specific ar influența pozitiv economia zonelor, mai ales a celor rurale.

O propunere de punere în valoare se poate face în funcție de traseul urmelor romane descoperite prin săpăturile arheologice în zonă, pornind de la resursele naturale care au generat dezvoltarea unui centru economic și religios -ex. zăcământul de sare de la *Praid* și dezvoltarea comerțului din cele mai vechi timpuri.

Poate fi reconfigurat un « drum al sării », circuit tematic care să depășească interesul local- legând localități la Sud și la Nord de Munții Carpați (Ocnele Mari- jud.Vâlcea; Ocna Sibiului- jud.Sibiu; Praid- jud.Harghita).

• Monumente aparținând cultelor religioase

O legătură evidentă poate fi făcută între coordonatele naturale și geografice ale județului Harghita și cristalizarea vietii monahale, două componente favorizând construirea lăcașurilor de cult : peisajul natural și siguranța locurilor de amplasare.

Reperete principale sunt *ansamblurile monastice*, care s-au dezvoltat începând cu sec. XIII- XIV și au continuat până în sec XIX.

Aceste ansambluri sunt reprezentative pentru principalele culte din judet- romano-catolic, unitarian, reformat(calvin) și ortodox.

Ansamblurile bisericilor romano-catolice pot fi incluse într-un circuit ce cuprinde atât zone urbane:

- *Municipiile: Miercurea Ciuc (ansambluri de sec.XIV-XV-XIX),Gheorghieni (sec.XV-XVIII, cu mentiunea existentei ansamblului armeano-catolic de se.XVII-XVIII),*
- *Odorheiu Secuiesc (ansambluri sec.XIII-XVI-XVIII);*

cât și zone rurale din apropierea:

- *mun. Gheorghieni (Lăzarea, Suseni, Joseni, Ditrău Cârța, Sândominic) și altele*
- *mun. Miercurea Ciuc (Armășeni-Ciucsângeorgiu, Sânsimion, Sânmartin, Păuleni Ciuc, Sâncraieni).*

Ansamblurile bisericilor unitariene cuprind exemplul de marca de la *Dârjiu* (înscris în LPM-UNESCO) alături de cele de la *Inlăceni (Atid), Mărtiniș sec. XV-XIX, Ocland sec. XIII-XIX, Petreni*.

Ansamblurile bisericilor reformate (calvine):

Cușmed (Atid) -sec. XIII-XVIII, Daia (Ulieș) -sec. XIV-XVIII, Feliceni (XIII-XIX), Lutița, Mătișeni, Mugeni, Porumbeni Mari (Mugeni) -sec. XV-XVIII, Mujna (Dârjiu), Ocna de Sus, Praid (Praid) sec. XIV-XIX, Pălăniș, Satu Mic (Lupeni) sec. XIX, Rugănești (Simonești) sec. XIII-XIX.

Manastiri ortodoxe – Toplița (sat Moglănești) - sec. XVIII-XIX

La acestea se adaugă elemente de cult valoroase- biserici/biserici fortificate, capele, clopotnițe pe tot teritoriul județului.

Atid, Bilbor, Ciucsângeorgiu, Feliceni, Joseni, Lăzarea, Misentea, Nicoleşti, Plăieșii de Jos, Tulgheș -sunt cateva din obiectivele ce necesită conservare și promovare a patrimoniului lor.

Bisericile de lemn -sunt biserici de rit ortodox, de secol XVIII și XIX- amplasate în general în nordul județului: *Borsec, Bilbor, Tulgheș, Gălăuțaș, Toplița*. Sunt monumente care fac parte din grupul bisericilor din lemn din Transilvania și din familia de biserici de lemn românești-putând fi incluse în itinerarii tematice cu biserici de lemn din județele din sudul Transilvaniei -Covasna, Brașov, Sibiu, Hunedoara, Alba și Mures.

Toate zonele pot fi integrate în circuite turistice, cu profile distincte : itinerarii religioase, trasee educaționale și trasee prezentând tipologii diferite ale lăcașurilor de cult (materiale sau epoci istorice reprezentative).

Itinerariile religioase pot fi realizate și la nivel regional-cooperări pentru realizarea unor trasee cu Județele Covasna, Brașov (spre sud), Mures (vest), Sibiu (sud vest)- itinerariul bisericilor fortificate fiind studiat la nivelul fiecărui județ menționat.

Patrimoniul construit/ imobil care generează aceste itinerarii beneficiază de valoarea adăugată prin existența unui valoros patrimoniu mobil (obiecte de cult, cărți, picturi, etc. aflate în edificiile de cult, biblioteci, muzee), patrimoniu imaterial al zonelor etnografice (tradiții, obiceiuri) cât și de valoarea peisajelor (naturale și antropice) care reprezintă contextul dezvoltării așezărilor și clădirilor reprezentând patrimoniul imobil.

• **Monumente civile**

Județul Harghita beneficiază de o varietate de clădiri, atât în zone rurale cât și în zone urbane, patrimoniu construit de sec. XVIII- sec.XIX.

Arhitectura tradițională din lemn –locuințe, anexe gospodărești și instalații tehnice (mori, joagăre, etc) -este conservată și pusă în valoare în muzee (*Muzeul orașenesc "Molnár István"* sau în localitățile rurale (*Remetea, Voșlăbeni*); inventarierea unor gospodării tradiționale în satele din zona subcarpatică și montană va trebui să beneficieze de un program de restaurare « in situ », pentru păstrarea valorilor de patrimoniu imobil și dezvoltarea durabilă a comunităților locale.

Arhitectura de zid - conace și case .

Impreună cu ansamblurile urbane (*Miercurea Ciuc, Gheorghieni, Odorbeiu Secuiesc*) sau rurale (*Lăzarea, Sântimbru, Brădești*) specific este patrimoniul alcătuit din case și conace de sec. XVIII-XIX -*Odorbeiu Secuiesc, Lăzarea, Mărtiniș, Siculeni -Racu, Sânsimion, Sântimbru*.

Itinerarii de arhitectură tradițională pot fi realizate complementar cu un calendar al tradițiilor - sărbători laice și religioase, componența de patrimoniu mobil și de patrimoniu imaterial fiind absolut necesară pentru înțelegerea spiritualității satului.

În cadrul cooperării în proiecte internaționale, programele de « Arhitectură tradițională de lemn » și programul « Biserici fortificate » pot constitui baza dezvoltării unor programe de turism europene.

Arhitectura modernă și contemporană- Stațiuni balneare , clădiri administrative, gări, clădiri industriale.

Arhitectura modernă (sec. XIX și inc.sec. XX)- *arhitectura stațiilor balneare* reprezintă un important patrimoniu construit, care alături de rezervele de ape minerale (1/3 din resursele naționale) se constituie într-un potențial turistic și cultural al regiunii- aflat însă într-o stare precară de conservare. Pentru a putea fi integrat unor circuite turistice, acest patrimoniu va trebui restaurat și de asemenea inclus în programe europene de punere în valoare a patrimoniului balnear (localități: *Borsec, Băile Tușnad*).

În cadrul programelor de reabilitare a centrelor urbane și rurale- proiecte pilot pentru restaurarea clădirilor publice pot constitui elemente generatoare de ridicare a calității spațiilor publice.

Va trebui preservată specificitatea fiecărui teritoriu, a tradițiilor și obiceiurilor, a cadrului natural și cadrului construit tradițional, în condițiile adaptării la cerințele unei vieți moderne.

Tipurile de turism adaptate teritoriului studiat pot fi : *turism cultural, turism religios și locuri de pelerinaj, ecoturism , turism rural și agroturism, turism balnear.*

Pentru a le dezvolta însă, se impune rezolvarea problemelor legate de infrastructura de acces, puncte de informare și promovare a obiectivelor turistice, amenajarea punctelor de belvedere (pentru patrimoniul reprezentat de cetăți, fortificații, biserici).

• Itinerarii culturale

Organism care a studiat și dezvoltat în decursul a două decenii programe de salvare și punere în valoare a patrimoniului European (imobil, mobil și imaterial) prin itinerarii complexe, adresate locuitorilor de toate vârstele ai Europei, este *Institutul European al Itinerariilor Culturale*, Institut al Consiliului European, aflat în Luxemburg.

Metodologia de abordare și creare a unui **Itinerariu Cultural** este adecvată scopului propus de Consiliul European :

Programul itinerariilor culturale ale Consiliului European este un instrument de citire a valorilor europene, ce se degaja din complexitatea culturilor și societăților care au constituit Europa.

El se bazează pe teme reprezentative pentru valorile europene, care în plus, sunt comune mai multor țări, ele dezvoltându-se printr-un ansamblu de proiecte de cooperare multilaterală.

Județul Harghita, prin multiculturalitatea sa și diversitatea patrimoniului, poate aborda teme ce pot fi dezvoltate pentru aplicarea la un astfel de program, teme cu rezonanță și de relevanță europeană:

- *Civilizația romană și resursele naturale (sare, fier, cupru).*
- *Patrimoniul religios- spiritualitatea romano-catolica, reformată, unitariană și ortodoxă*
- *Arhitectura tradițională (gospodăria țărănească, patrimoniul tehnic, tradiții și obiceiuri)*
- *Arhitectura balneară.*

Toate aceste itinerarii vor pune în valoare mai mult decât elementele, vor proteja și valoriza *Siturile Culturale*, interpretarea acestora urmând să comunice atât semnificația cât și multiplele înțelesuri și valori rezultate din explorarea tuturor fațetelor spirituale, istorice, sociale și artistice ale „locului”. Proiectele publice de patrimoniu vor aloca fonduri pentru programe de interpretare, infrastructură

pentru interpretarea patrimoniului urmând să cuprindă atât îmbunătățirea accesului fizic către obiective, spații pentru vizitatori, spații pentru activități educative și materiale și facilități de interpretare.

Aceste situri trebuie să devină centre de învățare și reflexie asupra trecutului, interpretarea trebuind să fie bazată pe studiul multidisciplinar, scopul fiind prezentarea informațiilor istorice, tradițiilor, a sensurilor- emoții dar și faptelor.

1.3. REȚEAUA DE LOCALITĂȚI

Obiectiv principal:

Dezvoltarea unei rețele de localități cu o structură echilibrată în teritoriu și complexă, care să faciliteze dezvoltarea socio-economică a județului.

(Planșa nr. 2.2. Populația și rețeaua de localități- dezvoltare)

1.3.1. STRUCTURA REȚELEI DE LOCALITĂȚI

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Structurarea rețelei de localități, echilibrat în teritoriu, printr-o dezvoltare policentrică, coerentă și unitară.	Crearea relațiilor de cooperare/dependență între așezările cu șanse de dezvoltare policentrică
	Mărirea mobilității pe căile de comunicații și transport în vederea dezvoltării și accentuării relațiilor dintre localități;
Ierarhizarea localităților prin diferențierea echipării și dotării conform rolului teritorial al localităților	Constituirea sistemului urban Miercurea Ciuc – Odorheiu Sercuiesc ca centre de dezvoltare cu rol regional și județean
	Constituirea unei rețele de poli și axe de dezvoltare, bazate pe accentuarea ierarhiei poliilor de dezvoltare

Contextul strategic național și regional

Conform documentului elaborat de MDLPL *Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030* liniile directoare ale politicii naționale, în contextul integrării europene sunt:

1. *Racordarea la rețeaua europeană a poliilor și coridoarelor de dezvoltare spațială*, prin:

- Desăvârșirea racordării României la coridoarele de transport
- Dezvoltarea spațială policentrică și echilibrată, cu anticiparea ariilor cu funcțiuni metropolitane
- Constituirea unor sisteme policentrice echilibrate
- Structurarea sistemelor urbane de sprijin în configurarea rețelei policentrice echilibrate la nivel teritorial.

2. *Structurarea și dezvoltarea rețelei de localități* prin:

- Dezvoltarea tramei infrastructurilor de transport și telecomunicații la scară națională și regională ca armătură a dezvoltării echilibrate
- Formarea de orașe și regiuni urbane dinamice, atrăgătoare și competitive
- Susținerea procesului de urbanizare în perspectiva atingerii de către România în 2030 a unei ponderi de cca 70% populație urbană, în sistem areal (aglomerații urbane mari și mijlocii), vectorial (de-a lungul principalelor drumuri naționale și europene) și punctual (noi centre urbane în zone profund rurale)

3. Afirmarea solidarității urban- rural adecvată diferitelor categorii de teritorii, prin:

- Dezvoltarea endogenă, bazată pe diversitate și performanță pentru toate cele patru categorii de teritorii rurale: arii incluse în interiorul aglomerațiilor urbane ale orașelor, arii rurale incluse în zone urbanizate, arii rurale interstițiale situate între culoarele urbanizate, arii rurale izolate
- Promovarea parteneriatelor între orașe/aglomerații urbane și formele de asociere a comunelor

4. Consolidarea și dezvoltarea rețelei de legături intraregionale bazată pe:

- Crearea unei trame naționale de interconectare funcțională a regiunilor
- Asigurarea accesului la infrastructurile legate de cunoaștere la nivel paneuropean, național și regional
- Echilibrarea șanselor regiunilor de atragere a activităților competitive
- Întărirea cooperării transregionale în zona Carpaților

5. Valorificarea patrimoniului natural și cultural prin:

- Ocrotirea și valorificarea integrată a patrimoniului natural și cultural.
- Utilizarea cu precauție a fondului forestier, a oglinzilor și cursurilor de apă, a suportului edafic și a biodiversității, cu luarea în considerare a riscurilor legate de intensificarea activităților antropice și schimbările climatice.
- Gestionarea creativă a patrimoniului cultural și a peisajelor culturale.

Dezvoltarea rețelei de localități este o sarcină continuă a administrațiilor publice locale, care se bazează pe două componente complementare:

- O dezvoltare echilibrată a localităților și o distribuție a populației în teritoriul județean, în vederea asigurării condițiilor de viață echivalente tuturor locuitorilor județului, respectiv asigurarea șanselor egale de acces la locuri de muncă, confort al locuirii și accesibilitate a serviciilor. Orice dezechilibrare între grupuri de localități determină: o accentuare a disparităților teritoriale, creșterea forței de polarizare dominatoare a localităților mari din județ, o posibilă depopulare a zonelor sărace/ periferice, și o sarcină în plus pentru zonele polarizate de a susține dezvoltarea teritoriului.
- Complexitatea rețelei ca rezultat al ierarhizării localităților, diferențierea gradului de echipare și dotare conform rolului teritorial al fiecărei localități. Gradul de echipare și dotare al localităților s-a diferențiat în timp și spațiu, făcând ca așezările să aibe mărimi și importanțe variate.

- Conform principiilor și criteriilor europene ierarhizarea are în vedere volumul populației localităților și existența unor funcțiuni obligatorii: industriale, turistice, de transport, de educație, administrative și decizionale (ESPON).

Dezvoltare echilibrată a localităților se înfăptuiește prin politici de creare a unor condiții de viață echivalente în toate așezările județului, adică prin realizarea confortului al locuirii, dotării cu servicii de bază și accesibilității locurilor de muncă pentru toți locuitorii.

Politicile de diferențiere se întemeiază pe diversificarea locuirii, dotării și crearea de activități economice complexe în centrele importante, care, aplicate pe termen lung, pot duce la o optimizarea a dezvoltării economice și sociale a teritoriului.

Principalele elemente ale rețelei județene sunt **polii și axele de dezvoltare** pe care au loc relațiile din teritoriu, fiind determinante volumul și intensitatea cu care acestea se manifestă.

Echilibrarea rețelei de localități implică dezvoltare unitară (policentrică) a localităților, concomitent cu crearea condițiilor de cooperare/dependență între toate așezările din județ. Acest proces are loc prin externalizarea unor funcții, de către centrele mai importante, în localități aflate în aria acestora de influență

Principalele centre de dezvoltare au fost determinate prin analiza din faza I a proiectului, acestea fiind: Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Gheorghieni, Toplița și Cristuru Secuiesc

Polii de dezvoltare sunt constituiți din localitățile urbane în releție cu localități rurale mari și dinamice din zona lor de influență. Rolul teritorial al localităților rurale fiind de obicei redus, constituirea relațiilor policentrice necesită colaborarea comunelor într-un parteneriat de urban –rural sau rural – rural.

Structura ierarhică propusă pentru rețeaua de localități este în conformitate cu **Legea 351/2001** de aprobare a *Planului de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a IV –a – Rețeaua de localități*. Conform acestui document de amenajarea teritoriului localitățile din județul Harghita se înscriu în rangurile de la II la V.

Acestea sunt după cum urmează:

- Rang II municipiile: Miercurea Ciuc, Gheorghieni, Odorheiu Secuiesc, Toplița;
- Rang III orașele: Bălan, Băile Tușnad și Borsec, Cristuru Secuiesc, Vlăhița;
- Rang IV sunt cuprinse toate satele reședințe de comună;
- Rang V se înscriu satele componente ale comunelor și satele aparținând municipiilor și orașelor.

Propunerile *PATN Secțiunea I Rețele de transport Legea 363/ 2006* cu privire la magistralele de transport rutier, feroviar, aerian crează oportunitatea structurării și racordării teritoriul județului la spațiul extern, antrenând dezvoltarea localităților din aria de influență a acestora, prin accesibilitatea sporită.

Traseele rețelei de transport se constituie în axe de dezvoltare diferențiate pentru rețeaua de localități asigurând conexiunea între polii de dezvoltare propuși.

În acest sens se propune **dezvoltarea unor axe ierarhizate de conexiune a localităților** având ca structură rețelele de transport :

Axe principale de dezvoltare:

- axă de dezvoltare de importanță internațională/ națională/regională : E 578 - Sărățel-Reghin-Toplița-Gheorgheni-Miercurea Ciuc-Sfântu Gheorghe-Chichiș;

- axe de dezvoltare de importanță regională/ județeană : pe traseul DN 13 A- Miercurea Ciuc Vlăhița, Odorheiu Secuiesc, Corund, Praid (spre Tg. Mureș) și DN 13 B- Praid, Gheorgheni (spre Piatra Neamț) .

Axe de dezvoltare locală:

- axe de dezvoltare locală de importanță județeană – ce asigură legătura între localitățile din județ și județele vecine: DN 11B, DN 12A Miercurea Ciuc spre J.Bacău), DN 12C (Gheorgheni spre J. Neamț), DN 13B Gheorgheni spre J. Mureș), DN 13C (Odorheiu Secuiesc, Cristuru Secuiesc spre Sighișoara), DJ 131 (Odorheiu Secuiesc spre J. Covasna), DN 15 (Toplița spre J. Neamț);

- axe de dezvoltare locală cu rol de legătură - 40 trasee de drumuri județene. Dintre acestea cele mai importante sunt cele care leagă localitățile din zonele montane cu potențial turistic cum sunt Munții Giugeului și Munții Ciucului sau Munții Gurghiului și Munții Harghitei.

Direcții de acțiune:

- Crearea relațiilor de cooperare/dependență între așezările cu șanse de dezvoltare policentrică, prin externalizarea unor funcții ale centrelor mai importante către localități din aria acestora de influență
- Constituirea sistemului urban Miercurea Ciuc – Odorheiu Secuiesc, bazat pe șansele egale de dezvoltare ale ambelor localități, în scopul potențării rolului lor teritorial și creșterii atractivității pentru investitori;
- Constituirea unei rețele de poli și axe de dezvoltare, bazate pe accentuarea ierarhiei polilor de dezvoltare și structurarea/ facilitarea relațiilor de cooperare între aceștia și localitățile din teritoriul suport, în scopul de a potența alte eșaloane de localități și a scoate din izolare localitățile din zonele periferice;
- Mărirea mobilității pe căile de comunicații și transport în vederea dezvoltării și accentuării relațiilor dintre localități;

Delimitarea zonelor de influență a localităților urbane realizată în etapele anterioare de analiză, a condus la următoarele zone cu grupări de localități: Miercurea Ciuc, Odorheiu Secuiesc, Gheorgheni, Toplița, Bălan, Cristuru Secuiesc, Vlăhița, Borsec, Băile Tușnad.

1.3.2. INFRASTRUCTURA SOCIO – ECONOMICĂ

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Distribuția funcțiilor economice în concordanță cu rolul teritorial și profilul localităților	Promovarea specializării și extinderii funcțiilor de înalt nivel în centrele de dezvoltare
	Revigorarea și diversificarea funcțiilor localităților ce necesită restructurare și modernizare
Dezvoltarea infrastructurii sociale în acord cu structura rețelei de localități, pentru o funcționare optimă a socio-culturale	Sporirea gradului de dotare al localităților urbane mici și al centrelor comunale cu rol teritorial cu dotări de bază
	Dotarea centrelor polarizatoare conform ierarhiei propuse, pentru diversificarea și extinderea serviciilor cu utilizare medie și rară.

Distribuirea funcțiilor economice și a dotărilor în rețeaua de localități este o altă activitate importantă pentru conformarea armonioasă a așezărilor din județ.

Direcții de acțiune:

- Promovarea specializării și extinderii funcțiilor de înalt nivel în centrele de dezvoltare se referă la activitățile de finanțe, târguri și expoziții, înaltă tehnologie, servicii industriale, cercetare, IT, comerț exterior, transport internațional și distribuție.
- Revigorarea și diversificarea funcțiilor localităților ce necesită restructurare și modernizare este menită a mări competitivitatea și eficiența activităților care au avut o dinamică slab crescătoare sau stagnantă.
- Sporirea gradului de dotare al localităților urbane și rurale cu rol teritorial, cu dotări de bază în vederea îmbunătățirii condițiilor de viață a locuitorilor. Asigurarea dezvoltării **echilibrate** în teritoriu este condiționată și de ridicarea unor centre rurale cu rol de asigurarea de servicii pentru populația din arealele de rural profund. Pentru aceasta, dezvoltarea localităților respective trebuie gândită de o manieră integrată, iar fundamentarea dezvoltării economice printr-un învățământ adecvat este o măsură eficientă
- Dotarea centrelor polarizatoare conform ierarhiei propuse, pentru diversificarea și extinderea serviciilor cu utilizare medie și rară.

Completarea și modernizarea dotărilor pentru serviciile cu utilizare medie și rară, în funcție de mărimea centrului polarizator, al zonei sale de influență, la nivelul de solicitare și exigențele contemporane, este o direcție subsumată acțiunii de ierarhizare a rețelei de localități.

1.3.3. LOCUIREA

Obiectiv specific	Direcții de acțiune
Asigurarea condițiilor de locuire la standarde moderne și diferențiat, în conformitate cu ierarhia localităților	Creșterea calității și mărimii fondului de locuințe în scopul îmbunătățirii calității vieții și imaginii localităților
	Dezvoltarea diferențiată a locuirii prin lărgirea gamei tipologice, în conformitate cu ierarhia localităților

Direcții de acțiune

- Creșterea nivelului locuirii, atât cantitativ cât și calitativ, este o condiție obligatorie pentru îmbunătățirea calității vieții locuitorilor, pentru stabilizarea acestora în localități și pentru susținerea unor procese socio-demografice pozitive.
- Dezvoltarea diferențiată a locuirii prin lărgirea gamei tipologice, reabilitarea fondului de locuințe existent și construirea de locuințe noi după standarde moderne și adaptate specificului local.

1.4. INFRASTRUCTURI TEHNICE

Obiectiv principal:

Dezvoltarea unor rețele de infrastructuri tehnice moderne, echilibrat amplasate în teritoriu, care să corespundă cerințelor actuale de mobilitate, transport al resurselor și protecție a mediului.

(**Planșa nr. 3.2. Infrastructuri tehnice ale teritoriului- dezvoltare**).

1.4.1. REȚELE DE TRANSPORT

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii rutiere majore de transport (drumuri expres și DN)	Autostrada - Roman – Piatra-Neamț – Târgu Mureș – racord la autostrada Brașov – Borș Drum expres - Reghin – Miercurea Ciuc – Târgu Secuiesc- Miercurea Ciuc – Odorheiu Secuiesc – Mediaș
	Susținerea infrastructurilor rutiere de interes local prin lucrări de modernizare și întreținere DN
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurilor rutiere de interes local– drumuri județene și drumuri comunale	Sunt prioritare tronsoanele de drumuri care: - asigură legătura între localități; - sunt cu racord la drumurile naționale; - legături cu zonele turistice de interes regional.
Modernizarea și dezvoltarea rețelei feroviare la standardele europene	Linie cu viteză până la 160 km/h Brașov – Sfântu Gheorghe – Miercurea Ciuc – Dej
	Linie de cale ferată de interes local pe traseu nou - Biczac – Gheorgheni
	Modernizarea liniilor de cale ferată prin investiții. Asigurarea protecției căilor ferate.
Dezvoltarea transportului combinat	Studii pentru identificarea de noi locații sau modernizarea terminalului de transport combinat de la Miercurea Ciuc-mărfuri.

Dezvoltarea **infrastructurii rutiere** va ține cont de asigurarea conexiunilor cu sistemul infrastructurilor europene, prioritar fiind:

- demararea construcției de autostrăzi, în scopul integrării infrastructurii rutiere de transport în Rețeaua trans-europeană de transport
- modernizarea infrastructurii rutiere, construirea unor poduri în scopul asigurării creșterii mobilității populației, bunurilor și serviciilor
- sporirea măsurilor de siguranță a circulației și de confort al participanților la trafic.

Programul Operațional Regional are ca domeniu cheie de intervenție, pentru rețeaua rutieră

Axa Prioritara 2: Îmbunătățirea infrastructurii regionale și locale de transport, prin:

- Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene, străzi urbane – inclusiv construcția / reabilitarea șoselelor de centură.

Strategia de reabilitare a drumurilor naționale elaborată de C.N.A.D.N.R. are ca obiectiv **menținerea viabilității rețelei rutiere și reabilitarea principalelor artere de transport rutier existente, în scopul îmbunătățirii confortului și siguranței traficului.**

Principalele lucrări de reabilitare se referă la îmbunătățirea infrastructurii de transport și a condițiilor de trafic rutier pentru încadrarea acestora în normele europene, precum și la creșterea capacității

portante a sectoarelor reabilite pentru a se putea trece de la sarcina pe o osie de 10,0 t la 11,5 t, încadrarea podurilor la clasa E de încărcare, îmbunătățirea elementelor geometrice ale drumurilor, construirea benzii a 3-a pe pante și rampe pentru selectarea traficului greu, asigurarea colectării și evacuării apelor pluviale.

Pentru reabilitarea și modernizarea rețelei rutiere-naționale și locale sunt necesare următoarele :

- executarea lucrărilor de întreținere și reparații la rețeaua de drumuri și poduri
- modernizarea drumurilor comunale, prioritate acordându-se celor care asigură legătura între localități, cât și celor cu racord la drumurile naționale.

Orice dezvoltare sau construcție necesară care are influență asupra rețelei de drumuri naționale se va realiza cu respectarea OUG nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, cu completaările ulterioare (OUG nr. 8/2011= și numai cu avizul prealabil al C.N.A.D.R. S.A.

Promovarea proiectelor de infrastructură majoră va fi realizată în funcție de strategiile M.T. și C.N.A.D.N.R. S.A.

Pentru atingerea obiectivului de **dezvoltare a infrastructurii feroviare**, se va ține cont de asigurarea conexiunilor cu sistemul infrastructurilor europene, prioritar fiind:

- modernizarea infrastructurii feroviare, în scopul asigurării creșterii mobilității populației, bunurilor și serviciilor
- eliminarea punctelor periculoase și a restricțiilor de viteză de pe rețeaua feroviară, creșterea vitezei tehnice și comerciale cu minim 20% și aducerea siguranței circulației la nivel optim pentru exploatarea feroviară

În strategia de dezvoltare a infrastructurii feroviare din România – perioada 2001 – 2010, elaborată de Compania Națională de Căi Ferate S.A. în martie 2001, este prezentată situația dificilă în care se află infrastructura feroviară din țară, datorată în principal unei finanțări ne adecvate și imposibilității acoperirii necesarului de fonduri din surse proprii. Pentru rezolvarea acestei situații s-a elaborat un Program de dezvoltare pentru anii 2001 – 2010 care cuprinde:

- programul de întreținere al liniilor și lucrărilor de artă;
- programul de întreținere al instalațiilor SCB și electrificare;
- programul de reparații capitale și modernizare;
- principalele programe de modernizare ale căii ferate.

România este parte semnatară a Acordului European privind marile linii de transport combinat și instalații conexe (AGTC). La Miercurea Ciuc funcționează un terminal de transport combinat de mărfuri nemodernizat. Din perspectiva dezvoltării teritoriului propusă de PATJ Harghita care susține creșterea rolului teritorial al municipiului reședință de județ este oportună dezvoltarea aici a terminalului de transport combinat de mărfuri. Din perspectivă teritorială mai largă însă este necesară studierea de noi locații pentru terminale intermodale, astfel încât să se asigure o cât mai mare eficiență a sistemului de transport.

Compania Națională de Căi Ferate CFR S.A. Sucursala Regională de Căi Ferate Brașov are pentru perioada următorilor doi ani planul de acțiune care cuprinde:

- Refacere totală linie CF Adjud- Siculeni, tronson Ghimeș- Păltiniș între km 115+000 și 123+206 și reparație pod km 121+ 246- an 2011- finanțare din bugetul de stat;
- Reparație instalație CED Siculeni etapa II, Stația CF Siculeni- 2011- finanțare din bugetul de stat;

- Tunel km 128+365 – 129+587- linia CF Adjud- Siculeni între stațiile Păltiniș- Livezi Ciuc- an 2011- finanțare Fonduri PHARE;
- Reparație pod km 132+420 Viaduct Caracău, etapa II- linia CF Adjud- Siculeni km 132+420- an 2012- finanțare din bugetul de stat;;
- Podeț km 109+065- linia CF 316 Brașov- Deda, între stațiile Siculeni km 132+420- an 2012- finanțare Fonduri PHARE;
- Reabilitarea stației de CF Miercurea Ciuc- an 2012- finanțare Fonduri PHARE;
- Realizarea trecerilor la nivel în Stațiile CF: Gălăuțaș, Lăzarea, Ditrău, Siculeni, Sâncrăieni.-an 2012- finanțare Fonduri PHARE;
- Realizare instalații CEM în Stațiile CF: Mihăileni, Nădejdea, Livezi, Ciuc, Lunca de Sus, Lunca de Mijloc- finanțare Fonduri PHARE.

Asigurarea protecției căilor ferate implică respectarea prevederilor legale pentru utilizarea terenurilor în:

- **Zona de siguranță a infrastructurii feroviare**, care cuprinde fișile de teren situate de o parte și de alta a axului căii ferate, având limita la 20 m distanță, măsurată din axul căii ferate; prin HG nr. 581/1998, „CFR”- S.A. are dreptul să utilizeze zona de siguranță a infrastructurii feroviare pentru amplasarea instalațiilor de semnalizare, de siguranța circulației, a instalațiilor și lucrărilor de protecția mediului, construcțiile și instalațiile neferoviare fiind strict interzise.
- **Zona de protecție a infrastructurii feroviare**, care cuprinde terenurile limitrofe situate de o parte și de alta a axului căii ferate, indiferent de proprietar, în limita a 100 m de la axul căii ferate, precum și terenurile care servesc la funcționarea căii ferate.
- **Zona cadastrală CFR**, care cuprinde terenurile proprietate publică a statului sau proprietate privată, aflate în administrarea C.N.C.F. „CFR”- S.A., cu limită variabilă, așa cum au fost expropriate, respectiv cumpărate, pentru construirea căilor ferate; limita zonei cadastrale se găsește în arhivele Centrelor regionale de Exploatare, Întreținere și reparații CF.

1.4.2. GOSPODĂRIREA APELOR

1.4.2.1. AMENAJAREA BAZINELOR HIDROGRAFICE

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Valorificarea resurselor de apă existente pe teritoriul județului, conform Programului de guvernare pe 2008	Implementarea Directivei Cadru a Uniunii Europene în domeniul apei.
	Elaborarea programelor de gospodărire a apelor și a sintezelor bazinale privind folosirea și protecția resurselor de apă.
Îmbunătățirea managementului apei potabile.	Îmbunătățirea calității surselor de apă și monitorizarea calității apei potabile.
	Elaborarea studiilor și proiectelor necesare realizării/reabilitării sistemelor de alimentare cu apă potabilă
Reducerea impactului asupra apelor subterane generat de activitățile agricole	Realizarea / modernizarea stațiilor de epurare ape uzate
	Îmbunătățirea sistemelor de fertilizare în agricultură
Amenajarea Bazinelor Hidrografice	Realizarea lucrărilor hidrotehnice de apărare împotriva inundațiilor

Strategia are la bază **principiile** conceptului de dezvoltare durabilă, și anume:

- a) **abordarea într-un tot unitar** a diferitelor categorii de probleme ce privesc apa. Aprovizionarea cu apă, calitatea apei, apărarea împotriva inundațiilor, hidroenergia, transporturile ș.a. nu mai sunt soluționate separat, sectorial, iar problemele privind resursele de apă se întrepătrund cu problemele sociale și de mediu;
- b) **managementul integrat** al apelor, potrivit căruia apa are un caracter dual. În acest context, apa este parte integrantă a ecosistemelor și în același timp constituie un bun cu valoare socială și economică. În consecință, folosințele de apă trebuie să fie privite nu numai sub aspectul cantitativ al cerințelor de apă, ci și ca surse de poluare. Relația dintre utilizatorii de apă și administratorul acesteia afectează atât starea mediului înconjurător, cât și mediul social în care se desfășoară această relație. Starea mediului înconjurător și a celui social ca rezultat al relației cerere - ofertă condiționează politica în domeniul apei, planurile și strategia de gospodărire a apelor.

Scopul gestionării integrate a resurselor de apă este acela al realizării echilibrului dintre disponibilul de apă la surse și cerințele de apă ale folosințelor. Echilibrul cerere-ofertă se realizează prin implementarea unor măsuri de creștere a debitului disponibil la surse, precum și prin măsuri administrative – financiare pentru a influența folosințele de apă spre a-și reduce cerințele. În același timp, relația dintre disponibil și cerință afectează și este afectată de starea mediului înconjurător și a mediului social în care se desfășoară și pe care-l deservește. Starea mediului înconjurător și a celui social influențează în mod direct strategiile, planurile și metodele de gestionare a resurselor de apă.

Conform prevederilor legale din domeniul apei (legea 310/2004 - legea apelor) instrumentul de planificare în domeniul apelor la nivel de bazin hidrografic este **Schema Directoare de Amenajare și Management a Bazinului Hidrografic**, care stabilește orientările fundamentale privind gospodărirea durabilă, unitară, echilibrată și complexă a resurselor de apă și a ecosistemelor acvatice, precum și orientările pentru protejarea zonelor umede.

Obiectivele specifice privind calitatea și cantitatea apei vizate de schema directoare a unui bazinului hidrografic sunt:

- asigurarea protecției cantitative și calitative a apelor de suprafață și subterane;
- valorificarea potențialului apelor;
- apărarea împotriva acțiunii distructive a apei.

Schema directoare cuprinde: **Planul de Amenajare al Bazinului Hidrografic (PABH)** și **Planul de Management al Bazinului Hidrografic (PMBH)**. Finalizarea acestora este prevăzută la 22 decembrie 2009 și vor fi actualizate la 6 ani.

Planul de Amenajare al Bazinului Hidrografic este componenta prin care se face gestionarea cantitativă a resurselor de apă, și are ca **scop** fundamentarea măsurilor, acțiunilor, soluțiilor și lucrărilor pentru:

- realizarea și menținerea echilibrului între cerința de apă a folosințelor și disponibilul la sursele de apă;
- diminuarea efectelor negative ale fenomenelor naturale legate de ape (inundații, secete, exces de umiditate, eroziunea solului) asupra vieții, bunurilor și activităților socio-economice;
- utilizarea potențialului apelor: producere de energie hidroelectrică și hidromecanică, navigație, extragere materiale de construcție, acvacultură, turism etc;
- determinarea cerințelor de mediu asupra resurselor de apă.

Principalele **obiective** ale acestui plan sunt:

- inventarierea resurselor hidrologice (naturale) de apă de suprafață și subterane;
- determinarea situației actuale a utilizării pe folosințe a resurselor de apă;
- identificarea amenajărilor structurale existente care asigură disponibilul de apă la surse și principalii parametri de performanță;
- determinarea viitoarelor cerințe socio-economice și de mediu privind resursele de apă;
- identificarea opțiunilor fezabile pentru realizarea echilibrului dintre disponibilul de apă la sursă și cerințele de apă ale folosințelor;
- evaluarea preliminară a riscului potențial la inundații;
- identificarea acțiunilor, măsurilor, soluțiilor și lucrărilor necesare pentru atingerea scopului pe care-l are schema directoare;
- identificarea constrângerilor, a conflictelor de interese și a soluțiilor de rezolvare;
- analiza de impact și evaluarea riscurilor induse de acțiunile, măsurile și lucrările propuse în planul de amenajare al bazinului hidrografic.

Planul de Management al Bazinului Hidrografic este componenta de gestionare calitativă a apelor. Principalele **obiective** ale acestuia sunt:

- atingerea și menținerea stării bune a apelor;
- identificarea presiunilor antropice importante și a impactului activităților umane asupra stării apelor de suprafață;
- diminuarea efectelor negative și reducerea surselor de poluare;
- determinarea cerințelor de calitate asupra resurselor de apă.

1.4.2.2. ECHIPAREA HIDROEDILITARĂ

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Asigurarea apei potabile corespunzătoare calitativ și cantitativ prin sisteme centralizate.	Elaborarea studiilor și proiectelor necesare realizării/reabilitării sistemelor de alimentare
	Realizarea, reabilitarea/dezvoltarea sistemelor centralizate de alimentare cu apă.
Realizarea, extinderea și reabilitarea sistemelor de canalizare.	Extinderea și reabilitarea rețelelor de canalizare și racordarea la stațiile de epurare
	Realizarea sistemelor de canalizare

În calitate de țară membră a Uniunii Europene, România este obligată să își îmbunătățească calitatea factorilor de mediu și să îndeplinească cerințele Acquis-ului european. Astfel, țara noastră a adoptat o serie de Planuri și Programe de acțiune atât la nivel național cât și regional, toate în concordanță cu Documentul de Poziție al României – “Tratatul de Aderare, Capitolul 22”. Cele mai importante documente adoptate fiind:

- Planul de Dezvoltare Națională - PDN;

- Cadrul Național Strategic de Referință – CNSR, pentru perioada de programare 2007-2013;
- Programul Operațional Sectorial de Mediu – POS – Mediu;
- Planuri Locale pentru Protecția Mediului - PLAM, elaborate la nivel regional;
- Planuri de Conformare, elaborate la nivel local de toți agenții economici.

1.4.3. LUCRĂRI DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE

Obiectiv specific	Direcții de acțiune
Reintroducerea în circuitul economic a suprafețelor de terenuri degradate	Diminuarea eroziunii solului prin amenajarea bazinelor hidrografice
	Reabilitarea și consolidarea malurilor și albiilor cursurilor de apă
	Reducerea suprafețelor afectate de alunecări de teren

1.4.4. REȚELE ENERGETICE

1.4.4.1. ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ

Obiectiv specific	Direcții de acțiune
Îmbunătățirea și dezvoltarea sistemelor de alimentare cu energie electrică	Reabilitarea și modernizarea sistemelor de alimentare cu energie electrică
	Dezvoltarea sistemelor de utilizare a biomasei, cu accentul pe producerea și arderea peleților din rumeguș de lemn sinterizat
	Dezvoltarea sistemelor de producere a energiei electrice din surse alternative

În ultimii ani s-au realizat lucrări de reparare și înlocuire a echipamentelor primare și secundare din stațiile electrice și posturile electrice de transformare, în paralel dezvoltându-se pe baza tehnologiilor noi sistemele de teleconducere și telecomunicații specifice rețelelor de alimentare cu energie electrică. Se modernizează, în paralel, și sistemele de gestiune a energiei electrice, acestea fiind dotate cu aparatură adecvată respectivelor sisteme de transport și distribuție, precum și clasei de precizie.

Aceste activități trebuie realizate continuu la cele 15 stații electrice de transformare din județ (cu prioritate la ST Gheorgheni), creând astfel posibilitatea tehnică a adaptării infrastructurii de alimentare cu energie electrică existentă la noile tipuri de consumatori, la noile amplasamente și, de asemenea, la repartiția dispersată în teritoriu a consumatorilor.

Trecerea la tensiunea de lucru de 400 kV a liniei electrice aeriene CTE Fântânele – Gheorgheni – CHE Stejaru (Bicaz) va permite mărirea capacității de transport, în avantajul utilizatorilor finali din județul Harghita.

Continuarea acțiunii de înlocuire a rețelelor și echipamentelor care funcționează la tensiuni de 6 sau 10 kV, cu unele funcționând la tensiunea de 20 kV va permite o flexibilitate ridicată a sistemelor de repartiție de medie tensiune, precum și utilizarea unor materiale moderne, fiabile și performante, contribuind astfel la reducerea pierderilor de putere și energie electrică, precum și la o exploatare mai economică.

De asemenea, mărirea numărului de posturi în gama de puteri mici și mijlocii (25...400 kVA) de 20/0,4 kV, dotate cu transformatoare uscate de gabarite mici va conduce la reducerea volumului de rețele de joasă tensiune, cu posibilitatea amplasării subterane a rețelilor și eliminarea amplasării aeriene, precum și montarea unor cabluri cu secțiune corespunzătoare noilor consumuri, asigurându-se astfel inclusiv condițiile de stabilitate la scurtcircuit.

Alimentarea cu energie electrică a gospodăriilor izolate, în special a celor din zonele de munte, constituie o operațiune în curs de desfășurare, fiind importantă la consumatorii importanți sau la cei grupați studierea posibilității de implementare a surselor alternative cu utilizare locală (energia solară cu utilizarea celulelor fotovoltaice, amplasarea de microhidrocentrale pe firul apei sau a turbinelor eoliene, acolo unde aceasta este posibil).

Electrica Distribuție Transilvania Sud S.A.- Sucursala Harghita are ca perpunerii de dezvoltare a rețelilor electrice în următorii 10 ani următoarele:

- electrificare satelor Liban- Sicasău prin construcția de LEA 20kV între Chileni- suseni și Subcetate (com. Zetea);
- electrificare stațiunea Harghita –Mădăraș;
- electrificare sat Borzonț (ieșirea spre Pasul Bucin);
- electrificare Pasul Bucin prin construcția LEA 20kV între Joseni- Borzonț și Praid.

UTILIZAREA SURSELOR REGENERABILE DE ENERGIE

Având în vedere resursele de biomasă de origine forestieră ale județului Harghita, este necesară studierea posibilităților de utilizare a acesteia, cu accentul pe deșeurile rezultate de la tăierea și fasonarea primară a materialului lemnos.

Cazanele care funcționează pe principiul gazeificării lemnului prezintă o serie de avantaje față de arderea lemnului în sistem clasic, cele mai importante fiind :

- Sistem de injecție a aerului pentru combustie care asigură arderea timp de 6-8 ore.
- Utilizarea unui ventilator pentru injecția aerului permite ca, în momentul opririi alimentării cu energie electrică a ventilatorului, arderea să se oprească și temperatura să scadă, evitându-se astfel pericolul fierberii apei în cazan și al exploziei.
- Posibilitatea montării unei pompe de siguranță alimentate de la un acumulator de 12 V care să permită circulația apei la un debit redus o perioadă de timp pentru reducerea temperaturii din cazan prin transmiterea căldurii la instalație în situația opririi alimentării cu energie electrică
- Existența la unele modele a unui panou de comandă care controlează temperatura apei din cazan, viteza ventilatorului și pompa de încălzire
- Randament până la circa 85%.

Cazanele care funcționează cu utilizarea peștilor de lemn se fabrică pentru puterea termică de 10...60 kW și folosesc drept combustibil peșți (pelete) din rumeguș de brad, fag, stejar sinterizat (compactat fără substanțe de adaos), cu diametrul 6...8 mm).

În județul Harghita există, de asemenea, posibilitatea montării de **microhidrocentralele** (cu puterea instalată mai mică de 100 kW) și **minihidrocentralele** (cu puterea instalată de ordinul kilowattilor) care se instalează în general **pe firul apei** funcționând fără acumulări semnificative de apă, ceea ce are drept dezavantaj o producție fluctuantă de energie de-a lungul anului.

Astfel de lucrări necesită o serie de investiții care pot fi însă asociate cu lucrări de regularizare a unor tronsoane ale râurilor, în paralel cu amenajări în scop turistic, piscicol, peisagistic.

Energia solară poate fi utilizată și pentru producerea energiei electrice prin utilizarea **celulelor fotovoltaice (PV)**, soluție care prezintă un interes din ce în ce mai mare mai ales pentru utilizări locale, în special în zonele montane, izolate, alimentarea cu energie electrică (chiar limitată) contribuind esențial la ridicarea nivelului de locuire și informare a locuitorilor din aceste zone.

Sursele regenerabile de energie trebuie încorporate unor sisteme hibride în concordanță cu structura anvelopei clădirilor și cu caracteristicile disipative ale acestora, cu modul de utilizare a energiei și, de asemenea, cu condițiile climatice ale zonei. Trebuie, de asemenea, ținut seama de faptul că, pentru funcționarea la vârf de sarcină și în condiții de siguranță, aceste sisteme trebuie montate în paralel cu surse clasice de energie și prevăzute cu echipamente minime de automatizare pentru evitarea intreruperilor în alimentare, a disconfortului, dar și a accidentelor.

1.4.4.2. ALIMENTAREA CU ENERGIE TERMICĂ

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Îmbunătățirea și dezvoltarea sistemelor de alimentare cu energie termică	Modernizarea/ reabilitarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică (SACET)
	Reabilitarea termică și/sau funcțională a clădirilor de locuit de tip condominiu.
	Reabilitarea termică a clădirilor existente și asigurarea unor performanțe energetice corepunzătoare la clădirile noi.

1.4.4.3. ALIMENTAREA CU GAZE NATURALE ȘI REȚELE DE TRANSPORT GAZE NATURALE

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Îmbunătățirea și dezvoltarea sistemelor de distribuție gaze naturale	Extinderea/ reabilitarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale
	Inființarea distribuțiilor de gaze naturale
Extinderea rețelelor de transport gaze naturale	Intocmirea studiilor, a proiectelor de extindere a rețelelor de transport gaze naturale
	Aplicarea normelor de siguranță a noilor clădiri față de conductele de transport gaze naturale

În prezent, în România, alimentarea cu energie termică este tot mai dependentă de alimentarea cu gaze naturale astfel încât acestea trebuie studiate în strânsă relație.

În localitățile în care **SACET și-au încetat activitatea** și utilizatorii finali și-au montat centrale pe gaze naturale (Băile Tușnad) se impune utilizarea acestui combustibil cu responsabilitate, principalele măsuri fiind efectuarea la timp a reviziilor tehnice, termoizolarea anvelopei clădirilor, montarea de aparate de reglare la punctele de consum a energiei termice.

Acolo unde **SACET sunt în continuare în funcțiune** (Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Odorheiu Secuiesc, Cristuru Secuiesc, Vlăhița) este necesară, suplimentar, și montarea de robinete de reglare pe rețelele de alimentare pentru a prelua variațiile de debit (și, implicit, presiune) produse de robinetele de reglare de la corpurile de încălzire ale utilizatorilor finali.

În cazul în care locatarii doresc **alimentarea cu gaze la sobe**, se recomandă montarea de arzătoare automatizate pentru gaze combustibile de uz casnic cu debite de 0,68 și 0,82 m³N/h, aprobate ISCIR CERT care respectă Norma europeană 90/396/EEC. Aceste arzătoare utilizează plăci ceramice radiante care asigură arderea completă în sistem turbojet, dezvoltând temperaturi de cca. 1000°C.

Această ardere reduce nivelul noxelor la cel mai redus nivel posibil, în comparație cu arzătoarele utilizate până în prezent.

În localitățile fără distribuții de gaze naturale, inclusiv în care SACET și-au încetat activitatea (Toplița, Borsec) este necesar ca utilizarea combustibilului solid să se facă cu randament cât mai ridicat și cu un volum de muncă aferent focăritului redus la minim. De asemenea, trebuie avută în vedere securitatea la incendiu, precum și siguranța funcționării instalațiilor în condițiile întreruperii alimentării cu energie electrică.

Pornind de la aceste deziderate, în instalațiile de încălzire centrală alimentate pe combustibil solid și care pot alimenta întreaga clădire de la un singur punct de ardere se pot utiliza cazane funcționând pe principiul gazeificării lemnului, precum și cele care utilizează peleții rezultați în urma compactării rumegușului.

Sistemul care utilizează peleții de lemn găsește utilizare rumegușului rezultat de la exploatările forestiere și care, aruncat în râuri le-ar distruge fauna și flora prin consumarea oxigenului și, pe de altă parte, evită pericolul de explozie pe care îl poate avea arderea ca atare a rumegușului în cazane. Stocarea acestui combustibil are avantajul unui focărit comod și sigur în momentul întreruperii accidentale a alimentării cu energie electrică.

Reabilitarea termică și, dacă este cazul, **funcțională**, a clădirilor de tip condominiu existente, precum și asigurarea la clădirile noi a unor performanțe energetice corepunzătoare constituie o condiție esențială, în contextul dezvoltării durabile, a utilizării eficiente a combustibililor, asigurarea confortului utilizatorilor finali, precum și un cost suportabil.

Prelungirea conductei de transport gaze Odorheiu Secuiesc – Gheorgheni va contribui la creșterea interesului și reabilitarea zonelor balneo-climaterice Borsec și Toplița.

Se impune, în continuare, respectarea prevederilor legale din Normele tehnice pentru proiectarea și executarea conductelor de alimentare din amonte și de transport gaze naturale, aprobate prin Decizia președintelui ANRGN nr. 1220/2006 privind amplasarea cădirilor și a altor obiective față de conductele de transport a gazelor naturale.

1.4.5. REȚELE DE TELECOMUNICAȚII

Obiectiv specific	Direcții de acțiune
Îmbunătățirea sistemelor de telecomunicații din județ	Modernizarea rețelelor de telecomunicații prin cablu fibră optică
	Mărirea ariei de acoperire la sistemele de telecomunicații wireless

Creșterea gradului de acoperire a telecomunicațiilor prin unde radio (wireless) până la acoperirea în totalitate a zonelor montane va permite asigurarea la locuitori a unor condiții de confort și informare corespunzătoare, în paralel cu alimentarea cu energie electrică inclusiv din surse alternative, cu implementare locală.

Principalele rețele de fibră optică sunt amplasate pe traseele Sf Gheorghe (jud. Covasna) – Miercurea Ciuc – Vlăhița – Odorheiu Secuiesc – Cristuru Secuiesc - Sighișoara (jud. Mureș), Miercurea Ciuc –

Gheorgheni – Toplița – Reghin (jud. Mureș), Miercurea Ciuc – Onești (jud. Bacău), Odorheiu Secuiesc – Praid – Tg. Mureș (jud. Mureș), Toplița – Borsec – Tulgheș - Biczaz (jud. Neamț).

Prelungirea și interconectarea lor va permite asigurarea unor telecomunicații corespunzătoare pentru locuitori, precum și creșterea fiabilității telecomunicațiilor.

În lucru este prelungirea rețelei Vlăhița – Lueta pe traseul Lueta – Merești – Ocland. Se mai propune circuitelor pe traseele Simonești – Lupeni, Gheorgheni – Joseni – Praid, precum și realizarea legăturii Gheorgheni – Biczaz (jud. Neamț)

1.5. ZONIFICAREA TERITORIULUI

Obiectiv principal:

Crearea unei structuri optime de utilizare a teritoriului, care să valorifice superior și eficient resursele naturale ale județului și totodată să asigure suportul unei protecții și dezvoltări mai avansate a zonelor naturale și turistice.

Prin zonificarea teritoriului se asigură suportul metodologic de realizare a unuia din obiectivele majore ale amenajării teritoriului, respectiv distribuția spațială echilibrată și armonioasă a folosințelor, în relație cu resursele naturale ale județului și cu infrastructurile tehnice majore.

Obiective specifice	Direcții de acțiune
O structură a folosințelor care valorifică superior și eficient resursele solului în scopul implementării unei dezvoltări durabile.	Protejarea și îmbunătățirea structurii folosințelor agricole
	Ameliorarea și refacerea zonelor silvice afectate de factori naturali și antropici
Armonizarea protecției și dezvoltării în zonele naturale și turistice	Protecția și dezvoltarea zonelor naturale de patrimoniu și ariilor protejate
	Dezvoltarea zonelor turistice pe baza morfologiei peisagistice, a obiectivelor și a infrastructurii

Principiile care au stat la baza zonificării teritoriului au fost:

- promovarea folosințelor afectate activităților economice performante din sectorul primar;
- dezvoltarea controlată a extinderii intravilanelor în zonele de dinamism economic;
- protejarea zonelor naturale din patrimoniul național și a obiectivelor cu destinație specială;
- diversificarea activităților economice în zonele rurale prin valorificarea potențialului endogen: (activități piscicole și zootehnice, turismul rural, servicii de depozitare/transport s.a.);
- delimitarea și dezvoltarea zonelor turistice pe baza infrastructurii și resurselor acestora;
- dezvoltarea folosințelor afectate rețelei de transport diversificat și a transportului public între localități.

2. STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ

Obiectiv principal:

Minimizarea efectelor negative generate de fenomene socio-demografice prin ameliorarea calității vieții odată cu crearea condițiilor pentru o piață a muncii flexibilă, care să asigure venituri constante locuitorilor județului.

(Planșa nr. 2.2. Populația și rețeaua de localități- dezvoltare)

2.1. POTENȚIALUL DEMOGRAFIC

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Îmbunătățirea calității vieții locuitorilor județului din zonele afectate de fenomene demografice negative	Îmbunătățirea calității locuirii în zonele afectate de fenomene demografice negative
	Diversificarea ofertei de servicii adresate populației tinere și vârstnice
Dezvoltarea serviciilor publice (sociale, de învățământ și de sănătate)	Creșterea accesibilității serviciilor publice (sociale, de învățământ și de sănătate)
	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii pentru servicii publice

Direcții majore de acțiune în domeniul demografic

- Îmbunătățirea calității vieții locuitorilor județului din zonele afectate de fenomene demografice negative (îmbătrânirea populației, tendința de reducere a efectivelor de populație)
- Dezvoltarea serviciilor publice (sociale, de învățământ și de sănătate).

Analizele socio-demografice privind populația județului Harghita surprind o serie de fenomene demografice negative – reducerea efectivelor de populație tânără în special pe baza emigrației, dar și prin reducerea natalității precum și creșterea ponderii populației vârstnice determină accentuarea fenomenului de îmbătrânire demografică, tendința de scădere a volumului populației. Aceste fenomene afectează atât potențialul demografic al județului cât și evoluția viitoare a pieței forței de muncă. Reducerea efectivelor de populație tânără poate avea consecințe economice negative prin deficitul de forță de muncă pe care îl creează și “presiunea socială,, exercitată asupra populației ocupate. Totodată, creșterea populației vârstnice conduce la cerere sporită de servicii de sănătate și îngrijire a sănătății. Atragerea de populație tânără în județ presupune dezvoltarea serviciilor publice în general și a celor destinate locuirii, în particular.

Pornind de la aceste premise pot fi formulate următoarele direcții de acțiune:

- Îmbunătățirea calității locuirii în zonele afectate de fenomene demografice negative
- Diversificarea ofertei de servicii adresate populației tinere și vârstnice
- Creșterea accesibilității serviciilor publice (sociale, de învățământ și de sănătate)
- Reabilitarea și modernizarea infrastructurii pentru servicii publice

2.2. RESURSE UMANE

<i>Obiective specifice</i>	<i>Direcții de acțiune</i>
Creșterea capacității resurselor umane de a răspunde nevoilor pieței forței de muncă.	Creșterea capacităților de integrare pe piața muncii prin formarea de abilități compatibile condițiilor economice
	Promovarea măsurilor active de reintegrare a forței de muncă disponibilizate
Adaptarea sistemului educațional cerințelor actuale ale pieței forței de muncă	Promovarea programelor de perfecționare continuă și a celor de informare, orientare și consiliere a forței de muncă
	Creerea unei oferte educaționale pe baza feedback-ului oferit de piața muncii
	Creșterea nivelului de instruire a populației

Direcții generale de acțiune în domeniul resurselor umane

- Creșterea capacității resurselor umane de a răspunde nevoilor pieței forței de muncă
- Adaptarea sistemului educațional cerințelor actuale ale pieței forței de muncă

Tranziția către economia de piață a generat schimbări în structura forței de muncă, înregistrându-se fenomenul de dezindustrializare, simultan cu migrarea forței de muncă către agricultură. Structura industrială existentă, neadaptată la noile cerințe ale pieței forței de muncă constituie o sursă generatoare de șomaj. Din acest motiv este necesară crearea unor alternative de ocupare viabile care nu pot fi realizate fără a avea o politică privind resursele umane corespunzătoare.

În aceste condiții, este foarte important ca sistemul educațional și de instruire să se adapteze la cerințele pieței forței de muncă în ceea ce privește formarea de noi abilități. În plus, contextul economic determinat de criza economică presupune adaptarea forței de muncă la noile condiții ale pieței forței de muncă. Programele educaționale și de instruire trebuie adaptate deopotrivă nevoilor angajaților și celor ale populației în căutarea unui loc de muncă. Identificarea unor noi oportunități de integrare a celor aflați în situația de șomaj și de inserție pe piața muncii a tinerilor absolvenți se poate realiza pe baza unor parteneriate între autorități locale / județene (Inspectorate Școlare, Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă) și mediul economic. În acest sens au fost formulate următoarele direcții de acțiune:

- Creșterea capacităților de integrare pe piața muncii prin formarea de abilități compatibile condițiilor economice
- Promovarea măsurilor active de reintegrare a forței de muncă disponibilizate
- Promovarea programelor de perfecționare continuă și a celor de informare, orientare și consiliere a forței de muncă
- Creerea unei oferte educaționale pe baza feedback-ului oferit de piața muncii
- Creșterea nivelului de instruire a populației

Programe și strategii complementare

Pe fondul unei preocupări deosebite la nivel european privind dezvoltarea resurselor umane problematica forței de muncă cunoaște noi valențe la nivel național și local. Sunt elaborate strategii

naționale, regionale și locale ale căror obiective se încadrează în următoarele direcții prioritare: ocupare durabilă, formare profesională continuă și coeziune și incluziune pe piața muncii.

Programul de Ocupare a Forței de Muncă pentru anul 2010 al A.N.O.F.M.

Pentru anul 2010, proiectarea programului de ocupare a avut la bază Programul de Guvernare pentru perioada 2009–2012 și obiectivele strategice ale Uniunii Europene în materie de ocupare.

Principalele obiective generale ale Programului de ocupare a forței de muncă pentru anul 2010 care corespund și cu documentele mai sus menționate sunt:

- Flexibilitatea pe piața muncii;
- Creșterea gradului de ocupare și promovarea incluziunii sociale.

Printre obiectivele specifice ale programului putem enumera, în principal:

- Combaterea efectelor șomajului;
- Incluziunea socială a grupurilor vulnerabile pe piața forței de muncă;
- Grad ridicat de adaptabilitate a forței de muncă la cerințele pieței muncii;
- Asigurarea egalității de șanse pe piața muncii.

Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Strategia POS DRU a fost elaborată și va fi implementată având în vedere Strategiile Uniunii Europene de Ocupare, Coeziune și Dezvoltare Durabilă.

Obiectivul general al Strategiei pentru Dezvoltarea Resurselor Umane este: dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității, prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea de oportunități sporite pentru participarea viitoare pe o piață a muncii modernă, flexibilă și incluzivă a 1650000 de persoane.

Obiectivele specifice enunțate de către această strategie sunt:

- Promovarea educației și formării inițiale și continue de calitate, inclusiv educația superioară și cercetarea;
- Promovarea culturii antreprenoriale și creșterea calității și productivității muncii;
- Facilitarea inserției tinerilor pe piața muncii;
- Dezvoltarea unei piețe a muncii moderne, flexibile și incluzive;
- Promovarea inserției/ reinserției pe piața muncii a persoanelor inactive, inclusiv din zonele rurale;
- Îmbunătățirea serviciilor publice de ocupare;
- Facilitarea accesului grupurilor vulnerabile la educație și pe piața muncii.

Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru pentru perioada 2007-2013

Cadrul Strategic de Referință al Regiunii Centru reprezintă viziunea actorilor regionali asupra dezvoltării teritoriului celor 6 județe componente, plecând de la nevoia construirii unui echilibru în interiorul regiunii, între zonele sărace și cele mai dezvoltate areale, precum și comparativ cu alte regiuni din Europa.

Obținerea obiectivelor acestui program poate fi asigurată numai printr-un proces de implementare bazat pe parteneriat între actorii politici și cei social-economici din cadrul Regiunii Centru, cât și printr-o intensă colaborare cu parteneri europeni și internaționali.

Obiectivul strategic al PDR Centru 2007-2013 este: Crearea unui mediu economic regional competitiv la nivel european care să ducă la reducerea disparităților intra și interregionale și la creșterea standardului de viață al locuitorilor regiunii.

Obiective specifice:

- Creșterea atractivității economice a regiunii prin sprijinirea inovării și a dezvoltării sectoarelor cu productivitate ridicată, care utilizează resurse locale;
- Creșterea accesibilității regiunii prin modernizarea și crearea infrastructurii necesare dezvoltării activităților economice, a activităților de cercetare-inovare și transfer tehnologic;
- Îmbunătățirea calității pregătirii resurselor umane din regiune prin crearea condițiilor pentru facilitarea accesului la educație, ocupare și integrare socială a grupurilor dezavantajate;
- Îmbunătățirea condițiilor de viață a populației din mediul rural prin sprijinirea dezvoltării de activități economice durabile.

3. STRUCTURA ACTIVITĂȚILOR

Obiectiv principal:

Creșterea permanentă a PIB pe baza creșterii nivelului calitativ și implicit a valorii produselor activităților economice, a competitivității agenților economici și prin eficientizarea consumului de resurse.

(Planșa nr. 4.2. Activități economice și zonificarea teritoriului- dezvoltare)

3.1. ACTIVITĂȚI ALE SECTORULUI PRIMAR

AGRICULTURA

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Protecția și ameliorarea calității solurilor și promovarea unei agriculturi ameliorative	Managementul integrat al calității solului pentru prevenirea și combaterea degradării solurilor
	Creșterea capacității de producție a terenurilor prin aplicarea lucrărilor ameliorative
Îmbunătățirea producțiilor agricole prin diversificarea și extinderea culturilor vegetale	Diversificarea structurii culturilor vegetale și utilizarea fânșelor naturale la nivelul lor maxim de producție.
	Promovarea culturilor tradiționale de plante energetice și industriale (în, sfeclă de zahăr, cartofi)
Dezvoltarea unui sector zootehnic performant și diversificat bazat pe resursele naturale locale.	Orientarea zootehniei către speciile autohtone, cu producții importante de carne (bovine și porcine); relansarea fermelor de păsări
	Ameliorarea sistemului de creștere și procesare a animalelor; implementarea normelor sanitar – veterinare din zootehnie

Protecția și ameliorarea calității solurilor presupune derularea următoarelor acțiuni:

- Tehnica agricolă ameliorativă este o componentă esențială a programului de îmbunătățiri funciare, care asigură înmagazinarea și conservarea apei, promovarea soiurilor și hibridilor cu consumuri reduse de apă, ameliorarea solurilor slab productive și prevenirea degradării care contribuie la accentuarea secetei solului.
- Monitorizarea este sistem de prelucrare, prognoză și valorificare a informațiilor privitoare la resursele naturale de apă, inclusiv, din rezerve freatice;
- Ameliorarea cadrului climatic nefavorabil agriculturii prin promovarea lucrărilor de amenajare a perdelelor de protecție, a zonelor împădurite și extinderea zonelor umede;
- Perfecționarea sistemului de diagnoză și avertizare a secetei.

Pentru perioada 2007-2013 strategia de dezvoltare teritorială a județului cu privire la sectorul agricol se înscrie în **Planul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală**, pentru a oferi agricultorilor posibilitatea accesului la sprijin financiar.

Direcțiile de acțiune :

- încurajarea/facilitarea investițiilor în exploatațile agricole;
- susținerea activităților destinate colectării și prelucrării producției agricole;
- promovarea unor metode de producție agricolă care vizează protecția mediului (agricultură ecologică);
- încurajarea pluriactivității în agricultură, prin crearea unor oportunități de diversificare a activităților economice în mod special în comunele care au în prezent un profil ocupațional mixt;
- susținerea serviciilor de extensie agricolă;
- asistență tehnică și logistică acordată fermierilor, în vederea realizării de proiecte viabile pentru obținerea de finanțare nerambursabilă care să conducă la modernizarea exploatațiilor agricole și silvice;
- identificarea unor modalități de susținere a tinerilor fermieri și măsuri de lobby pentru transferul exploatațiilor agricole conduse de persoanele în vârstă către persoanele tinere;
- susținerea unor măsuri care să asigure premisele comasării terenurilor; acțiuni privind protecția și îmbunătățirea capacității de producție a solurilor;
- măsuri de prevenire și combatere a surselor de degradare a solurilor.

DEZVOLTAREA RURALĂ

Comunitățile rurale din județ sunt caracterizate, în majoritate, de sistemul specific economiei rurale tradiționale, bazat pe gospodării de subzistență și semisubzistență, cu activități agricole ineficiente în context macroeconomic, cu o infrastructură productivă relativ modernizată.

Principii generale:

- Dezvoltarea durabilă a comunităților rurale din județul Harghita prin diversificare economică, ocupațională;
- Dezvoltarea unui sector agricol performant și diversificat;

- Dezvoltarea silviculturii bazată pe o gestiune durabilă a pădurilor;
- Îmbunătățirea calității mediului și a spațiului rural;
- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii publice rurale;
- Dezvoltarea și diversificarea serviciilor publice;
- Valorificarea potențialului turistic și cultural;
- Dezvoltarea parteneriatului public – privat.

SILVICULTURA

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Exploatarea judicioasă și valorificarea eficientă a resurselor silvice	Impunerea respectării prevederilor amenajamentelor silvice în exploatarea forestieră, combaterea tăierilor ilegale de masă lemnoasă
	Organizarea și controlul exploatării resurselor secundare ale pădurii (fructe de pădure, ciuperci, plante, vânat)
Dezvoltarea silviculturii bazată pe o gestiune durabilă a pădurilor	Creșterea cantității de lemn utilizat în industria județeană
	Promovarea activităților de prelucrare tradiționale a lemnului îndeosebi în localitățile rurale.

3.2. ACTIVITĂȚI ALE SECTORULUI SECUNDAR

INDUSTRIA

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Consolidarea rolului industriei bazate pe resurse locale pentru a valorifica deplin potențialul existent	Creșterea ponderii și diversificarea producției industriei exploatarei și prelucrării lemnului
	Creșterea ponderii industriei alimentare, textile și a pielăriei odată cu dezvoltarea sectorului zootehnic
	Dezvoltarea industriei extractive a mineralelor
	Creșterea ponderii industriei energiei electrice, termice, gaze, apă pe baza extinderii utilităților pentru gospodării și economie.
Susținere a inițiativelor în industria bazată pe resurse externe	Dezvoltarea industriei bazate pe resurse externe (metalurgie construcțiile de mașini electrotehnice, electronice și mecanică fină, produse chimice) cu producții având valoare adăugată mare
	Creșterea ponderii investițiilor străine în județ prin îmbunătățirea mediului de afaceri
Dezvoltarea cooperării industriale în vederea creșterii complexității structurii economice	Redefinirea profilului industrial al localităților urbane într-o viziune integratoare la nivel zonal
	Integrarea economică a mediului rural cu mediul urban pentru diversificarea activităților și înființarea de locuri de muncă

Creșterea competitivității reprezintă obiectivul general al strategiei de dezvoltare economică a județului. Creșterea competitivității va urmări un trend ascendent a valorii adăugate brute (VAB) reflecta în PIB județean și în același timp valorificarea eficientă a resurselor umane, financiare și material, în concordanță cu fiecare activitate industrială. Se va urmări totodată creșterea productivității agenților economici, susținerea întreprinderilor performante și reducerea/eliminarea decalajelor economice.

Pentru dezvoltarea întreprinderilor este necesară susținerea investițiilor productive (utilaje și tehnologii noi) care să permită adaptarea producției la cerințele pieței unice europene. Se va urmări achiziționarea de echipamente cu eficiență economică și energetică ridicată, nepoluante, echipamente ce contribuie la reducerea consumului în sectorul productiv, cât și la reducerea poluării mediului.

Pe teritoriul județului Harghita au fost identificate centre industriale ce au în componență o structură de producție diversificată dar care necesită măsuri de vitalizare a activității economice. Aceste măsuri vor fi aplicate prin re tehnologizarea și/sau restructurarea unităților economice active. Aceste centre sunt prezente pe raza următoarelor unități administrativ teritoriale:

Dezvoltarea polilor de excelență atât pentru industria prelucrătoare, cât și pentru cea a energiei electrice, termice, gaze și apă, se va realiza prin înființarea și promovarea suprastructurilor industriale de tip cluster, rețele de firme, ce au ca scop crearea de noi oportunități economice, financiare, informaționale

Dezvoltarea mediului de afaceri și a antreprenoriatului se va realiza prin acordarea de facilități ce vizează accesul la finanțare pentru IMM-urilor și dezvoltarea infrastructurii de afaceri, crearea condițiilor favorabile dezvoltării mediului investițional.

În prezent, ponderea IMM-urilor este foarte bine reprezentată teritorial, dar dezvoltarea acestor agenți economici este limitată de un set de factori precum: cultura antreprenorială este încă sub nivelul celei din Uniunea Europeană, puțini dintre potențialii antreprenori dispun de garanții pentru a obține finanțare și drept urmare, multe din întreprinderile sunt subcapitalizate și prezintă discontinuități în fluxul de numerar, instabilitate economică și financiară atât pe plan național cât și internațional, noile impozite și taxe percepute în prezent de legislația în vigoare (ex: impozitul forfetar), nivel scăzut al informației privind fondurile structurale.

Se propune acordarea de sprijin pentru investiții de capital în sectorul privat ce se va realiza prin: investiții în instalații, echipamente, utilaje, mașini, aparatură, etc; sprijinirea întreprinderilor prin achiziționarea de echipamente și tehnologii moderne pentru activități de producție, servicii, construcții. Promovarea investițiilor directe trebuie să aibă în vedere dezvoltarea și perfecționarea cadrului legislativ și instituțional specific, în vederea asigurării transferului de tehnologie, creșterii performanțelor manageriale și îmbunătățirea competitivității și accesului produselor românești pe piețele internaționale.

Acest obiectiv va urmări îmbunătățirea nivelului de calificare și creșterea capacității de ocupare a resurselor umane prin promovarea accesului și a participării continue la procesul de formare profesională, adaptând forța de muncă, permanent, la schimbările economice actuale. Se va urmări promovarea antreprenoriatului, dezvoltarea parteneriatului socio-economic și sprijinirea întreprinderilor și angajaților pentru creșterea productivității muncii.

Autoritățile competente vor sprijini atât financiar cât și non-financiar activitatea IMM-urilor, persoanelor fizice autorizate și asociațiile de producători din mediul rural care promovează tradițiile și brandurile locale, dezvoltând activități meșteșugărești pe plan local. Se va urmări crearea unor structuri de producție în mediul urban care să faciliteze o eficientizare și diversificare a activităților economice din mediul rural.

CONSTRUCȚII

Obiectiv specific	Direcții de acțiune
Creșterea ponderii activităților din construcții în economia județeană	Crearea unor cicluri de dezvoltare în imobiliar pentru asigurarea unui flux continuu de lucrări de construcții
	Promovarea construcțiilor de infrastructuri, complement al dezvoltării în imobiliar
	Asigurarea condițiilor creșterii capacității unităților din construcții în vederea absorbției unei cote mai mari din forța de muncă

Direcții de acțiune:

- Construcțiile imobiliare reprezintă o direcție de acțiune prioritară pentru județul Harghita, deoarece cererea de locuințe și alte obiective va continua determinând reluarea unor cicluri de producție, atât în mediul urban cât și în cel rural. Finalitatea construirii acestor obiective va fi în permanență dezvoltarea socio-economică a localităților.
- Promovarea investițiilor în infrastructuri

Investițiile directe în infrastructuri constituie o sursă esențială pentru creșterea și modernizarea economiei construcțiilor.

Se va încuraja inițiativa de accesare a fondurilor naționale, regionale, locale, dar și a celor europene (fonduri structurale) pentru susținerea și dezvoltarea proiectelor infrastructurale ce vor fi derulate până în anul 2013. Se propun măsuri de stimulare, administrative și financiare, atât pentru investitorii străini cât și pentru cei locali.

- Dezvoltarea și promovarea firmelor de construcții de mari dimensiuni

Această direcție de acțiune va fi sustenabilă dacă se vor respecta următoarele condiții:

- Sprijinirea, dezvoltarea și implementarea marilor proiecte ce vizează atât mediul de afaceri public cât și cel privat; menținerea unui mediu atractiv în activitatea de construcții pentru localitățile cu potențial mare de dezvoltare
- Stoparea migrației externe a forței de muncă. Pentru realizarea acestui deziderat trebuie să se creeze condiții propice pentru stabilitatea forței de muncă din acest domeniu de activitate. Plata acestor salariați trebuie să se realizeze conform raportului calitate-preț în condițiile menținerii unui echilibru financiar care să poată fi raportat atât la nivel regional cât și național.

Deși pe ansamblu este un sector dinamic, unde sunt înregistrate creșteri a numărului de salariați în activitatea de construcții, pe plan teritorial se înregistrează oscilații mari din punct de vedere a dispersiei acestora în unitățile administrativ teritoriale ale județului.

- Transferul de know-how european. Pentru îndeplinirea acestei direcții de acțiune se vor aplica măsuri de stimulare a transferului de experiență european pentru forța de muncă revenită în țară și totodată eficientizarea modalităților de achiziție a utilajelor și tehnologiilor moderne ce au calitate și standarde europene.

3.3. ACTIVITĂȚI ALE SECTORULUI TERȚIAR

SERVICII

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Ameliorarea activității serviciilor private supuse unei cereri reduse	Dezvoltarea și diversificarea serviciile personale și pentru gospodării
	Creșterea calității ofertei de servicii odată cu accesul populației la venituri suficiente și stabile
Restructurarea serviciilor publice pentru a face față schimbărilor	Restructurarea serviciilor publice de învățământ în concordanță reducerile previzibile ale populației școlare
	Eficientizarea serviciilor publice de ocrotirea sănătății și asistență socială în vederea îmbunătățirii prestărilor către populație

TURISM

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Dezvoltarea turismului balnear care să valorifice integral resursele naturale existente	Creșterea numărului de locuri de cazare în unități de mare capacitate odată cu asigurarea unor fluxuri stabile de turiști
	Creșterea numărului de cabane turistice în vederea acoperirii traseelor montane și atragerii unui număr sporit de turiști
	Dezvoltarea/renovarea structurilor de tratament funcționale la standarde actuale.
Dezvoltarea turismului montan și de sejur bazat pe resursele naturale și culturale	Mărirea duratei sejururilor în anotimpurile reci și de tranziție prin creșterea numărului de activități sportive, recreative și culturale.
	Dezvoltarea / valorificarea resurselor (atracțiilor) turistice pentru determinarea deplasării și susținerea acestora la fața locului

Direcțiile de acțiune ce stau la baza realizării obiectivului specific al strategiei de dezvoltare a turismului, sunt motivate de următoarele considerații:

- Creșterea numărului de locuri de cazare în unități de mare capacitate odată cu asigurarea unor fluxuri stabile de turiști este orientată spre:
 - Revitalizarea, consolidarea și dezvoltarea infrastructurii pentru turism și a capacităților de cazare în vederea creșterii cifrei de afaceri în turism și a numărului de locuri de muncă;
 - Valorificarea optimă a resurselor turistice în special cele balneare ;
 - Introducerea și promovarea unor noi forme de turism adecvate condițiilor specifice existente pe teritoriul județului (sejur, cultural, sport);
 - Creșterea ofertelor turistice, diversificate și competitive, pe piața externă și internă .

Structura capacităților de cazare este axată preponderent pe pensiuni. Infrastructura de cazare de mare capacitate este slab dezvoltată în localitățile turistice harghitene, dispunând de un număr redus de locuri de cazare, nivel insuficient de modernizare cu grad redus de confort și calitate a serviciilor, care se reflectă într- un indice scăzut de valorificare a capacității de cazare.

De aceea, pentru modernizarea infrastructurii generale și cu specific turistic se va urmări asigurarea unei accesibilități ridicate spre localitățile de interes turistic prin reabilitarea rețelei de drumuri, mai ales în mediul rural. Se propune extinderea bazei de cazare existente și diversificarea dotărilor conexe și creșterea gradului de modernizare și confort a infrastructurii turistice.

- Creșterea numărului de cabane turistice în vederea acoperirii traseelor montane și atragerii unui număr sporit de turiști își propune:
 - Revitalizarea și consolidarea specializării unor forme de turism practicate în legătură cu zonele montane dominante pe teritoriul județului
 - Amenajarea, echiparea și dezvoltarea zonelor de agrement și montane în vederea dezvoltării ecoturismului și turismului de weekend;
- Mărirea duratei sejururilor în anotimpurile reci și de tranziție:
 - Valorificarea superioară și intensivă a resurselor județului Harghita, acordându-se o atenție specială patrimoniului construit care să susțină turismul cultural și de afaceri;
 - Dezvoltarea infrastructurii sportive și de agrement, atât în centrele de tradiție, cât și pe teritoriul județului
 - Crearea unor produse turistice specifice, originale, cu puternică amprentă locală, care să individualizeze oferta turistică harghiteană ca marcă distinctă, de maxim impact;
 - Includerea în circuite turistice naționale sau regionale a obiectivelor culturale reprezentative ale județului pentru punerea în valoare a patrimoniului cultural specific zonei.

Se propune ca și turismul de agrement să acopere perioadele de stagnare a activităților turistice realizându- se controlat, prin:

- înființarea unor amenajări turistice specifice pentru pescuit, canotaj, cicloturism.
- dezvoltarea unui turism de weekend care să valorifice eficient și durabil locațiile unde se practică această formă de turism. Crearea condițiilor și dotărilor specifice în vederea practicării turismului de weekend controlat în zonele împădurite ale
- turism de recreere care să cuprindă și circuitul monumentelor culturale/naturale din județ;
- valorificarea corespunzătoare a rețelei hidrografice a județului;
- dezvoltarea bazelor de sport și agrement existente;
- Dezvoltarea/renovarea structurilor de tratament funcționale la standarde actuale este orientată spre:
 - Modernizarea infrastructurii balneare și cu specific turistic pentru creșterea calității produsului turistic și relansarea turismului balnear;
 - Valorificarea superioară a resurselor a balneare ale județului
 - Creșterea competitivității turismului balnear din Harghita în plan regional și național. Această direcție de acțiune va urmări dezvoltarea cu precădere a stațiunilor balneare de interes național și local
- Dezvoltarea și punerea în valoare a resurselor turistice pentru determinarea deplasării și susținerea acestora la fața locului se referă la:
 - Declanșarea unei campanii de promovare a imaginii județului Harghita, punându-se accentul pe cele mai valoroase componente ale potențialului său turistic și prin crearea unor evenimente și manifestări noi, de anvergură;

- Dezvoltarea resurselor/atracțiilor turistice prin acțiuni peisagistice, de renovare, extindere și agrementare coordonare cu alte funcțiuni;

Pentru dezvoltarea activităților din turism se vor realiza proiecte și programe de promovare a produse turistice variate specifice zonei, produse ce vor avea ca scop creșterea interesului turistic pentru stațiunile balneare cum sunt organizarea unor trasee culturale tematice, permanentizarea unor evenimente și manifestări culturale tradiționale, promovarea brandurilor și produselor locale.

COMERȚ EXTERIOR

Obiectiv specific	Direcții de acțiune
Atenuarea deficitului între exporturi și importurilor (importuri - 0,97%, exporturi - 1,14%)	Promovarea exporturilor de bunuri cu valoare adăugată mare în paralel cu dezvoltarea structurilor economice complexe. Crearea condițiilor exportului de servicii cu valoare adăugată mare (educație, industriale, cercetare, IT, administrative)

4. CONTEXTUL SUPRATERITORIAL

Obiectiv principal:

Integrarea armonioasă a județului în spațiul regional și național, racordarea la rețeaua națională și europeană a polilor și coridoarelor de dezvoltare spațială.

(Planșa nr. 5.2. Contextul supratetitorial- dezvoltare)

Obiective specifice	Direcții de acțiune
Dezvoltarea polilor și coridoarelor de integrare spațială; racordarea la rețeaua națională și europeană a a polilor și coridoarelor de dezvoltare spațială	Creșterea nivelului de dezvoltare socio-economică și urbană a mun. Miercurea Ciuc pentru îndeplinirea rolului teritorial, conform PATN Secțiunea IV- Rețeaua de localități;
	Realizarea proiectelor de infrastructură majoră, drumurile expres prevăzute prin PATN Secțiunea Rețele de transport care vor asigura legătura cu Coridoarele IV și IX;
	Crearea parteneriatului de dezvoltare între municipiul Miercurea Ciuc, municipiul Odorheiul Secuiesc și localitățile din aria lor de influență - formarea unui sistem urban cu rol și importanță regională;
Integrarea județului în spațiul regional și național prin cooperare interjudețeană	Întărirea rolului orașelor în cadrul rețelei regionale de localități, pentru dezvoltarea structurilor economice și crearea de locuri de muncă;
	Valorificarea resurselor turistice în plan regional printr-un turism durabil, care să protejeze aceste resurse și să confere un spor de identitate teritoriului zonal
	Dezvoltarea localităților rurale și a cooperării regionale între zonele agricole în vederea realizării de clustere agricole

Direcții de acțiune:

Dezvoltarea cooperării dintre localitățile urbane și cele rurale în vederea întăririi rolului teritorial al acestora și echilibrării dezvoltării teritoriului județean ;

Realizarea de proiecte de dezvoltare rurală cu localități din județele vecine pe zone rurale cu potențial turistic;

Dezvoltarea spațială a județului Harghita în context teritorial implică integrarea în strategiile de dezvoltare de nivel superior teritorial: regional, național, european.

- nivelul european - înscrierea în pricipiile strategice și tendințele de planificare spațială comunitară;
- nivelul național - înscrierea în strategiile naționale de planificare spațială, respectiv, secțiunile PATN și Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030, precum și în toate planurile și strategiile sectoriale pentru domeniile care au impact asupra dezvoltării teritoriului;
- nivelul regional - înscrierea în Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru 2007-2013, armonizarea cu strategiile de dezvoltare ale județelor învecinate
- nivelul macro-zonal –strategii de dezvoltare specifice zonelor din care face parte județul, cum sunt cele legate de relația cu municipiul

Factorii principali ce determină dezvoltarea teritoriului județean în contextul amplu teritorial sunt:

- poziție strategică favorabilă dezvoltării - în partea centrală a României, la egală distanță de frontiera cu Republica Moldova și cu Ucraina, având limita estică constituită din munții Carpați Orientali;
- județul este cuprins în Regiunea de dezvoltare Centru, a doua ca mărime dintre regiunile României, având un potențialul de dezvoltare deosebit de complex și de unicitate (deopotrivă zone montane, zone de câmpie, zone de podiș;
- vecinătatea cu municipiul Tg. Mureș și Sf. Gheorghe creează posibilitatea creării unor poli de dezvoltare și a unei zone de cooperare și de echilibru în rețeaua regională de localități, dominată de ariile mun. Brașov și Cluj;
- județul este străbătut de rețeaua majoră națională de transport rutier, feroviar, pentru care sunt prevederi de dezvoltare ce se constituie în axe de dezvoltare majore pentru teritoriul național și regional; județul este situat între traseele coridoarelor europene de transport rutier și feroviar
- legătura cu județul Neamț și Bacău nu este suficient susținută în prezent prin infrastructura de transport - perspective de dezvoltare prin prevederile PATN Secțiunea Rețele de transport;
- județul se conectează la rețeaua de localități națională doar prin intermediul municipiului Miercurea Ciuc și Odorheiu Secuiesc, celelalte localități fiind de importanță mai redusă, fapt ce poate genera dezechilibre teritoriale.

Documente strategice care stau la baza dezvoltării în context teritorial a județului:

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A REGIUNII CENTRU 2007-2013

Obiectivul general al Strategiei de dezvoltare a regiunii este creșterea PIB regional pe baza creșterii ratei de creștere economică superioară a mediei naționale, prin creșterea competitivității pe termen lung și atractivității regiunii pentru investiții, cu valorificarea patrimoniului ambiental, crearea de noi oportunități de ocupare a forței de muncă și îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației.

PLANUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE A ROMÂNIEI pentru perioada financiară 2007-2013 reprezintă documentul de planificare strategică și programare financiară multianuală, aprobat de Guvern și elaborat într-un larg parteneriat, care va orienta dezvoltarea socio-economică a României în conformitate cu Politica de Coeziune a UE. PND reprezintă documentul pe baza căruia au fost elaborate Cadrul Strategic Național de PND-ul României pentru perioada 2007-2013 prevede șase priorități naționale de dezvoltare pentru perioada 2007-2013:

CONCEPTUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ-ROMÂNIA 2030 este un document strategic privind dezvoltarea teritorială durabilă și integrată pe termen mediu și lung a României. Conceptul asigură un cadru de fundamentare a dezvoltării teritoriale a României în conexiune cu evoluțiile spațiului european și internațional și se bazează pe practicile curente în domeniul planificării teritoriale.

Scopul său este de evidențierea din perspectivă teritorială integrată, modalitățile de valorificare a potențialului național, în vederea recuperării decalajelor de dezvoltare față de țările europene, de a stimula dezvoltarea echilibrată în teritoriul național și de a consolida rolul României ca stat membru al UE. CSDTR urmărește maximizarea impactului investițiilor străine și naționale, orientându-le către zonele relevante, prin intermediu proiectelor strategice naționale și a politicilor publice elaborate în conformitate cu acestea.

Racordarea problematicii dezvoltării spațiale la cadrul conceptual, la suportul fizic-teritorial și la orizontul temporal luate în considerare în spațiul comunitar, implică următoarele documente adoptate de România:

SCHEMA DE DEZVOLTARE A SPAȚIULUI COMUNITAR” (ESDP) – POTSDAM, 10/11 MAI 1999- principiile directe pentru o politică de dezvoltare spațială a Uniunii Europene și țărilor candidate, adoptate la Conferința informală a miniștrilor responsabili cu amenajarea teritoriului Uniunii Europene :

- dezvoltarea unui sistem urban echilibrat și policentric și o nouă relație oraș -mediu rural;
- asigurarea unei parități a accesului la infrastructuri și informații;
- dezvoltarea durabilă, gestionarea inteligentă și protejarea naturii și a patrimoniului cultural;

PRINCIPII DIRECTOARE PENTRU DEZVOLTAREA TERITORIALĂ DURABILĂ A CONTINENTULUI EUROPEAN- principiile de dezvoltare spațială europeană, adoptate la Conferința europeană a miniștrilor responsabili cu amenajarea teritoriului CEMAT, Hanovra 2000:

- promovarea coeziunii teritoriale printr-o dezvoltare socio-economică echilibrată și prin ameliorarea competitivității;
- susținerea dezvoltării generate de funcțiunile urbane și de îmbunătățirea relațiilor rural-urban;
- asigurarea unor condiții de accesibilitate mai echilibrate;
- dezvoltarea accesului la informație și cunoaștere;
- reducerea prejudiciilor provocate mediului;
- valorificarea și protecția resurselor și patrimoniului natural;
- valorificarea patrimoniului cultural ca factor de dezvoltare;
- dezvoltarea resurselor energetice în condițiile protecției mediului
- promovarea turismului calitativ și durabil;

- limitarea preventivă a efectelor catastrofelor naturale.

STRATEGIA LISABONA / GOTEBOURG, adoptată în anul 2004, având ca scop convergența strategiilor țărilor din Uniunea Europeană în vederea creșterii coeziunii la scara UE prin acțiuni interconectate și mutații structurale în cinci domenii importante:

- societatea cunoașterii – Cercetare & Dezvoltare & Inovare;
- piața internă – deschiderea pieței serviciilor;
- climatul afacerilor – reducerea barierelor administrative, creșterea calității legislației, etc.;
- piața muncii – învățare continuă, parteneriate pentru creștere și dezvoltare, etc.;
- mediul – în sensul completărilor aduse principiilor dezvoltării durabile ca valoare etică globală prin Agenda 21 („capitalul natural”), prin Convenția de la Florența privind Peisajele și prin Consiliile din 2000-2001 de la Lisabona și Goteborg (legarea problemelor mediului de cele economice și sociale, a celor științifice de cele practice, a celor privind durabilitatea dezvoltării de subsidiaritate și buna guvernare).

Direcții de dezvoltare:

- Creșterea nivelului de dezvoltare socio-economică și a gradului de dotare cu servicii de tip urban a municipiului Miercurea Ciuc pentru îndeplinirea rolului teritorial, conform PATN Secțiunea IV Rețeaua de localități;
 - Realizarea proiectelor de infrastructură majoră, drumurile expres prevăzute prin PATN Secțiunea Rețele de transport care vor asigura legătura cu Coridoarele IV și IX și zona Carpatică;
 - Crearea parteneriatului de dezvoltare între municipiul Miercurea Ciuc și municipiul Odorheiu Secuiesc, precum și localitățile din aria de influență a acestora- formarea unui sistem urban ca pol de dezvoltare de importanță regională;
 - Întărirea rolului orașelor în cadrul rețelei regionale de localități, prin dezvoltarea infrastructurii tehnice sociale și economice;
 - Dezvoltarea cooperării dintre localitățile urbane și cele rurale în vederea întăririi rolului teritorial al acestora și echilibrării dezvoltării teritoriului județean ;
 - Dezvoltarea localităților rurale și a cooperării între aceste în vederea realizării proiectelor interjudețene de infrastructură și valorificarea produselor agricole- clustere agricole
- Valorificarea patrimoniului natural, îndeosebi în practicarea unui turism durabil, care să contribuie la protecția acestor resurse și să confere un spor de identitate teritoriului județean;
- Realizarea de proiecte de dezvoltare turistică cu județele vecine pentru zonele rurale, naturale sau balneare cu potențial;

III. BIBLIOGRAFIE

- Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul
- Legea nr. 363/2006 privind aprobarea P.A.T.N. - Secțiunea I – Rețele de transport
- Legea nr. 171/1997 privind aprobarea P.A.T.N. - Secțiunea II – Apa
- Legea nr. 5/2000 privind aprobarea P.A.T.N. - Secțiunea III – Zone protejate
- Legea nr. 351/2001 privind aprobarea P.A.T.N. - Secțiunea IV – Rețeaua de localități
- Legea nr. 575/2001 privind aprobarea P.A.T.N. - Secțiunea V – Zone de risc
- Legea nr. 137/1995 privind protecția mediului
- Legea fondului funciar nr. 18/1991 (cu completările ulterioare – Legea 247 / 2005)
- Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România cu modificările ulterioare.
- Legea nr. 462/2001 pentru aprobarea OUG nr. 236/2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.
- Legea nr. 451/2002 pentru ratificarea convenției europene a peisajului
- HG nr.2151/ 2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone
- HG nr 1581/2005 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone Ramsar (1971) – Convenția asupra zonelor umede de importanță internațională – Legea 5/1991
- OUG nr.21/2006 privind regimul concesiunii monumentelor istorice, aprobată prin Legea nr.21/2006
- OUG nr. 57 /2007, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.
- Ordonanța Guvernului nr.13/2007 pentru completarea art.5 din O.G.nr.43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național.
- Ordinul MCC nr.2684/2003 privind aprobarea Metodologiei de întocmire a obligației privind folosința monumentului istoric și a conținutului acestuia
- HG. nr. 230/2003, privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora.
- Ordin nr. 552/2003, privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale, din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice
- Ordin nr. 850/2003, privind procedura de încredințarea a administrării sau de atribuire a custodiei ariilor naturale protejate.
- Ordin al nr. 1198/2005 pentru actualizarea anexele nr. 2,3,4,5 la OUG nr 236/2000.
- Comunicat de presă privind înființarea Secretariatului Convenției Ramsar și desemnarea unor noi situri Ramsar.
- Ordinul MTCT nr.562/2003 pentru aprobarea reglementării tehnice:
 - « Metodologie de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate ».
 - « Metodologie de delimitare și de instituire a zonelor protejate de interes național pentru monumente și situri arheologice situate în extravilan »- MLPTL 2003.
- -« Metodologie de identificare și de evaluare a peisajului »- MDLPL, 2008.
- Ordin privind definirea și caracterizarea spațiului rural MAPDR Nr.143 și MAI Nr.610 –2005
- Convenția privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural – Paris, 1972 (Decretul 187/1990)
- Carta europeană a patrimoniului arhitectural, Amsterdam, 1975

- Convenția privind conservarea speciilor migratoare sălbatice – Bonn 1979 (Legea 13/1998)
- Convenția pentru salvarea patrimoniului arhitectural al Europei, Granada, 3 octombrie 1985
- Convenția privind diversitatea biologică – Rio, 1992 – (Legea 58/1994)
- Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa - Berna, 1979 (Legea 13/1993)
- Convenție privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție –Washington (1973)(Legea 69/1994)
- Convenția europeană pt. Protecția patrimoniului arheologic (revizuita) -La Valetta, 16 ianuarie 1992- (Legea 150/1997)
- Carta revizuita a turismului cultural(1999)
- Carta patrimoniului construit vernacular(1999)
- Carta asupra principiilor conservării și restaurării patrimoniului construit- Cracovia, 2000
- Carta pentru interpretarea și prezentarea siturilor culturale patrimoniale(2007)
- Carta ICOMOS a itinerariilor culturale(2008)
- Declarația ICOMOS pentru salvarea spiritului locului (Quebec, 2008)
- „RIMETEA DOCUMENT” on the protection of the built vernacular heritage in multicultural environment)-Tusnad 2009
- ICOMOS CIAV,Romania,Hungary,Germany
- Recomandarea referitoare la promovarea meseriilor legate de conservarea patrimoniului R(86)15
- Recomandarea referitoare la protecția patrimoniului rural R(89)6
- Recomandarea referitoare la conservarea integrată a ariilor culturale R (95)9
- Convenția Națiunilor Unite pentru combaterea deșertificării – Paris 1994
- Convenția Națiunilor Unite privind schimbările climatice ratificată prin Legea nr. 24/1994
- Directiva 91/271/CEE privind epurarea apelor urbane uzate;
- Directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman.
- European Regional / Spatial Planning Chapter (Torremolinos), Council of Europe - Strasbourg, 1983
- European Spatial Development Perspectives (Potsdam 1999)
- Principes directeurs pour le Developpement territorial durable du Continent European, CEMAT, (Hanovra 2000)
- Agenda teritorială a Uniunii Europene-(Leipzig, 2007)- Spre o Europă mai competitivă și durabilă cu regiuni diverse- Leipzig, 25 mai 2007
- Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030-INCĐ URBANPROIECT2007- 2008
- Planului Național de Dezvoltare (PND) 2007-2013.
- Planul Național Strategic 2007-2013
- Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru 2007-2013
- Planul Strategic al MCCPN- (2009-2013).
- Programele Operaționale Sectoriale (POS) 2007-2013,
- Programul Operațional Regional (POR) 2007-2013,
- Programul Operațional Sectorial de Transport
- Strategia Națională de Protecția Mediului – 2004-2025
- Programul Național de Dezvoltare Rurală, 2007-2013- Guvernul României, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
- Planul Național de Îmbunătățiri funciare 2004
- Strategia Națională de Management al Riscului la Inundații” (H.G. 1854/2005),

- Planul de Dezvoltare pe termen Mediu al Județului Harghita – Societatea de Utilitate Publică de Consultanță și de Servicii Profesionale, Budapesta
- Strategia de Dezvoltare a Turismului în jud Harghita – Consiliul Județean Harghita, Aquaprofit Consulting SRL – 2009
- Raportul Prefectului asupra stării generale economice, sociale și administrative în județul Harghita
- Ghidul investitorului în județul Harghita – sit-ul Consiliului Județean Harghita
- Planul Regional de Acțiune pentru Învățământul profesional și tehnic (PRAI) 2007 -2013
- Planificarea strategică – către coeziune teritorială, Jan Vogelij, Ex-președinte al Consiliului European al Specialiștilor în Planificare Teritorială (CESPT - ECSP), 2008
- Dezvoltarea rurală în România. Carta Verde, 1998. Ministerul Agriculturii și Alimentației, PHARE RO 9505-04-03, București
- Sandu, D., 2007, Dezvoltarea spațială – teme și metode sociologice, suport curs pentru masterul de Amenajarea teritoriului și dezvoltare regională, UAUIM
- Sora, V., Hristache, I., Mihaiescu, C., (1996), Demografie și statistică socială, Editura economică, București
- Zamfir, C., Vlăsceanu, L. (coord), 1993, Dicționar de sociologie, Editura Babel, București.
- Dicționarul de sărăcie, <http://www.iccv.ro/romana/dictionar/dictionar.htm>
- CASPIS, 2004, Harta sărăciei în România
- Urbanproiect, 2002, Conținutul cadru al documentațiilor de amenajarea teritoriului în concordanță cu prevederile legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul
- ISCIR PT A1 – 2002 – „Cerințe tehnice privind utilizarea aparatelor consumatoare de combustibili gazoși”.
- Normativului C 107 – 2005 privind calculul termotehnic al elementelor de construcție ale clădirilor, în conformitate cu prevederile Legii nr. 372 / 2005 privind performanța energetică a clădirilor.
- Ordinului nr. 4/2007 al președintelui A.N.R.E. pentru aprobarea Normelor tehnice privind delimitarea zonelor de protecție și de siguranță aferente capacităților energetice, distanța de siguranță aferentă instalațiilor eoliene față de clădiri locuite
- Normelor tehnice NT – DPE –01/2004 diametrele minime admise pentru conductele subterane de distribuție de presiune redusă
- Normelor tehnice NT – DPE –01/2004 pentru proiectarea și executarea sistemelor de alimentare cu gaze naturale
- ISCIR PT A1 – 2002 – „Cerințe tehnice privind utilizarea aparatelor consumatoare de combustibili gazoși”
- Normelor tehnice pentru proiectarea și executarea conductelor de alimentare din amonte și de transport gaze naturale, aprobate prin Decizia președintelui ANRGN nr. 1220/2006 și publicate în MO 960 bis / 29.11.2006,
- Anuarul Statistic al României, CNS 1991, 1995
- Anuarul Statistic al României, INS
- Fișa localității, 2002 – 2008, INS
- Recensământul populație și al locuințelor, 7 ianuarie 1992, vol. 1 - Populație, structură demografică - , INS, București.
- Recensământul populație și al locuințelor, 2002, vol. 1 - Populație, structură demografică - , INS, București
- Recensământul General Agricol, INS, 2004
- Baza de date „Tempo On-Line”, INS, 2010